

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
YHTEISKUNTATIETEIDEN, LIIKETALOUDEN JA HALLINNON ALA

POHJOIS-SAVON TOISEN ASTEEN OPISKELIJOIDEN NÄKEMYKSET SAVONIASTA VUOSINA 2020 JA 2025

TEKIJÄ/T: Ida Heiskanen
Suvi Hulanmäki
Enni Käsnänen

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Ida Heiskanen, Suvi Hulanmäki, Enni Käsänen	
Työn nimi Pohjois-Savon toisen asteen opiskelijoiden näkemykset Savoniasta vuosina 2020 ja 2025	
Päiväys 26.1.2017	Sivumäärä/Liitteet 94/1
Ohjaaja(t) Kaija Sääski, Pentti Mäkelä	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savonia-ammattikorkeakoulu oy	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona Savonia-ammattikorkeakoulu oy:lle. Opinnäytetyön tavoite oli tutkia Pohjois-Savon toisen asteen opiskelijoiden näkemyksiä Savoniasta vuosina 2020 ja 2025. Opinnäytetyön aihe kiinnosti meitä, koska mielestämme opiskelua ja opetusmenetelmiä on kehitettävä. Halusimme saada realistisen kuvan opiskelusta mahdollisilta tulevilta ammattikorkeakouluopiskelijoilta. Kyselyn teoreettinen viitekehys avaa ammattikorkeakoulupedagogiikkaa, korkeakoulutusjärjestelmää ja tulevaisuuden tutkimusta. Toteutimme toisen asteen opiskelijoilla kyselyn, jonka avulla pyrimme selvittämään heidän mielipiteitään tulevaisuuden opiskelusta ammattikorkeakoulussa.</p> <p>Kyselytutkimus toteutettiin hyödyntämällä kvantitatiivista tutkimusmenetelmää Pohjois-Savon toisen asteen viimeisen vuoden opiskelijoille sekä lukioissa että ammattiopistoissa. 215 opiskelijaa vastasi Webropol-työkalulla toteutettuun kyselyyn. Jatkuva työelämän kehittyminen vaatii koulutusjärjestelmältä suuria muutoksia. Tuloksista pyrittiin löytämään Savonia-ammattikorkeakoulun strategian kehittämisen kannalta hyödyllistä tietoa. Kysymysteemoja kyselyssä ovat jatko-opinnot, opinto-ohjaus, opiskelu ja oppimisympäristöt, verkko-opiskelu sekä opiskelu tulevaisuudessa. Kyselyn tuloksia voidaan pitää melko luotettavina, sillä aikaisemmat tutkimukset antavat samansuuntaisia vastauksia vastaavista teemoista. Kyselyyn vastaajia olisi voinut olla enemmän, jolloin kysely olisi ollut luotettavampi ja vertailukelpoisempi.</p> <p>Tulosten mukaan toisen asteen opiskelijat ovat suhteellisen motivoituneita oppimaan ja jatkamaan opintojaan. Pohjois-Savon voidaan sanoa alueena olevan kiinnostava jatko-opintojen suhteen. Toisen asteen opiskelijoiden opinto-ohjauksen tasoon tulisi kiinnittää enemmän huomiota, sillä kysely ilmentää, että opinto-ohjausta tapahtuu liian vähän väärään aikaan. Tutkimus osoittaa, että opetusmenetelmät ja oppimisympäristöt tulevat kehittymään seuraavan kymmenen vuoden aikana. Kyselyn mukaan toisen asteen opiskelijat eivät usko perinteisen luokkahuoneopetuksen poistuvan vuoteen 2025 mennessä, vaikka sen uskottiin siirtyvän pääpiirteittäin verkkoon.</p> <p>Onnistuimme saamaan hyvän yleiskuvan ammattikorkeakouluopiskelusta, -pedagogiikasta, -uudistuksesta sekä oppimismenetelmistä. Teoriaosa on laaja ja monipuolinen, mutta aiheisiin olisi voinut perehtyä vielä syvällisemmin. Kyselyyn vastaajia olisi voinut olla enemmän, jotta olisimme saaneet vertailukelpoisempaa aineistoa. Muun muassa lukiolaisten lukuloma vaikutti negatiivisesti vastauksien määrään kyselyssä. Opinnäytetyön jatkotutkimusaiheita voisivat olla esimerkiksi opinto-ohjaus sekä tulevaisuuden oppimismenetelmät ja -ympäristöt.</p>	
Avainsanat ammattikorkeakoulupedagogiikka, korkeakoulutusjärjestelmä, oppimisympäristö, oppimismenetelmä	

Field of Study Social Sciences, Business and Administration		
Degree Programme Degree Programme in Business and Administration		
Author(s) Ida Heiskanen, Suvi Hulanmäki, Enni Käsnänen		
Title of Thesis Secondary education students' points of views of Savonia University of Applied Sciences in years 2020 and 2025 in Northern Savo		
Date	26.1.2017	Pages/Appendices 94/1
Supervisor(s) Kaija Sääski, Pentti Mäkelä		
Client Organisation /Partners Savonia University of Applied Sciences		
<p>Abstract</p> <p>The thesis project was commissioned by Savonia University of Applied Sciences. The primary purpose of this thesis was to investigate secondary education students' points of views of Savonia University of Applied Sciences in years 2020 and 2025 in Northern Savo. We were interested in the subject of thesis because studying and studying methods should be developed. We wanted to gain a realistic view about studying in a university of applied sciences. The frame of reference in our thesis is the theory part in which we discuss pedagogy of universities of applied sciences, futurology and future of higher education. Secondary education students answered to the survey which gave us information about their thoughts of studying in the future in a university of applied sciences.</p> <p>The survey was conducted among students in secondary education through a structured and quantitative questionnaire. It was executed by submitting a questionnaire to final-year students both at general and vocational upper secondary schools in Northern Savo. 215 students replied to the questionnaire, which was developed with Webropol-survey tool. The aim was to find out useful information for the new strategy of Savonia University of Applied Sciences. The ongoing changes in working life forces schools to adapt their education accordingly. The themes of the research are further studies, student counselling, studying and learning environments, online studying and studying in the future. The results of the research are quite reliable because earlier studies have given similar results of the similar themes. There could have been more respondents which would have made the research more reliable and comparable.</p> <p>The results reveal that students in secondary education are motivated to learn and continue their studies. Northern Savo can be regarded as an interesting area for further studies. The quality of student counselling should be given more attention because the research shows that the students get counselling too little and at the wrong time. The survey proves that the studying methods and learning environments will develop during the next ten years. According to the results the students in secondary education do not think that traditional education in classrooms is about to be ceased by the year 2025 even though it was believed to be replaced by online methods.</p> <p>We managed to get a good overview about studying, pedagogy and reformation of university of applied sciences and studying methods. Theory was wide and diverse but we could have familiarized much more deeply with the subjects. There could have been more answers in the survey when we would have got comparable material. For example the senior high school students' studying break affected negatively for the summary of respondents. The subjects for the further studies could be student counselling or future studying methods and studying environments.</p>		
Keywords pedagogy of universities of applied sciences, system of higher education, study environment, studying method		

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	KOULUTUSJÄRJESTELMÄ SUOMESSA	7
3	AMMATTIKORKEAKOULUJÄRJESTELMÄ	10
3.1	Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu	10
3.2	Eurooppalainen korkeakoulutusjärjestelmä	10
4	SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU	12
4.1	Kuntayhtymästä osakeyhtiöksi	12
4.2	Visio ja strategia	13
4.3	Opetus ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta	14
4.4	Organisaatio	15
4.5	Yhteistyö ja opetuksen kehittäminen	16
4.6	Savilahden kampusalue	16
5	AMMATTIKORKEAKOULU-UUDISTUS	17
5.1	Valmisteluaikataulu	17
5.2	Rakennemuutos	18
5.2.1	Ammattikorkeakoulujen rakennemuutos	18
5.2.2	Toimiluvat ja osakeyhtiömuotoisuus	19
5.3	Perusrahoitusmalli	20
6	AMMATTIKORKEAKOULUPEDAGOGIIKKA	22
7	TULEVAISUUDEN TUTKIMUS	24
8	OPISKELU TULEVAISUUDESSA	25
8.1	Oppimisympäristöt	25
8.2	Oppiminen ja teoriaa oppimisesta	27
8.2.1	Käänteinen oppiminen ja opetus	28
8.2.2	Yhteisöllinen oppiminen	28
8.2.3	MOOC	30
8.2.4	Monimuoto-opiskelu	31
8.2.5	Teknologia	32
8.3	Opettajan ja opiskelijan roolit	35
8.4	Opiskelijan ohjaus	36
8.5	Opiskelijan taidot	36

8.6	Opiskelijan motivaatio	38
9	KYSELYN TOTEUTUS JA TAVOITTEET	40
9.1	Tavoitteet ja menetelmät	40
9.2	Tutkimuksen luotettavuus	42
9.3	Tutkimuskohteet	43
10	KYSELYN TULOKSET JA ANALYSOINTI	48
11	POHDINTA.....	57
11.1	Opinnäytetyöprosessi	66
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	68

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihe on Pohjois-Savon toisen asteen opiskelijoiden näkemykset Savoniasta vuosina 2020 ja 2025. Aihe saatiin Savonia-ammattikorkeakoulu oy:n (Savonia) koulutusvastuujohtajalta Kai- ja Sääskeltä. Aihe vaikuttaa mielenkiintoiselta, sillä opinnäytetyössä pääsee tutustumaan toisen asteen opiskelijoiden näkemyksiin tulevaisuuden opiskelusta. Pääsemme selvittämään, kuinka mielipiteet eroavat opiskelijoiden välillä ja ovatko opiskelijat kiinnostuneita jatko-opinnoista korkeakoulussa. Erilaisten oppimismenetelmien ja – ympäristöjen kehittymisen tutkiminen kiinnostaa meitä aiheena. Tutkimuksen tulokset ja mahdolliset muutokset vaikuttavat myös meidän omaan opiskeluun tulevaisuudessa.

Opinnäytetyössä keskitytään tarkastelemaan toisen asteen viimeisen vuoden opiskelijoiden näkemyksiä korkeakouluopinnoista. Valmistuvat opiskelijat pystyvät paremmin vastaamaan kysymyksiin jatko-opinnoista, koska he ovat joutuneet pohtimaan jo tulevaisuuden suunnitelmiaan. Opinnäytetyössä keskitytään vuoden 2020 ja 2025 näkemyksiin opiskelusta sekä opinto-ohjaukseen ja opetusmenetelmiin. Tavoitteena on saada luotettavaa ja hyödyllistä tutkimusaineistoa Savonia-ammattikorkeakoulun uuden strategian toteuttamista varten. Ammatillisen osaamisen kehittyminen on osa opinnäytetyön toteuttamista, joten toivomme asiantuntijuutemme lisääntyvän. Perehdymme aluksi useisiin eri lähteisiin teoriaosaan liittyen, jonka jälkeen toteutamme kyselyn toisen asteen opiskelijoille. Kyselytutkimus toteutetaan sähköisesti Webropol-työkalulla, jonka avulla analysoimme saamiamme tuloksia.

Teoriaosassa tullaan aluksi käsittelemään koulutusjärjestelmien sisältöjä Suomessa sekä ammattikorkeakouluissa. Opinnäytetyön aihe on Savonialta, joten perehdymme Savonia-ammattikorkeakoulun historiaan, nykypäivään ja tulevaisuuteen. Tutustumme myös ammattikorkeakoulu-uudistukseen ja ammattikorkeakoulujen rakenteelliseen muutokseen, koska uusi ammattikorkeakoululaki tuli voimaan 2015 vuoden alussa. Opinnäytetyössä perehdymme myös pedagogiikkaan, tulevaisuuden tutkimukseen sekä opiskeluun tulevaisuudessa. Näissä kappaleissa kerrotaan erilaisista oppimiskäsityksistä, -menetelmistä ja -ympäristöistä. Laajin ja tärkein osa opinnäytetyöstämme tulee olemaan kyselyn tuloksien analysointi ja pohdinta. Opinnäytetyön loppuun liitämme kyselyn tulokset muokkaamattomina. Opinnäytetyön kyselytutkimuksesta saadut tulokset lähetetään kyselyyn osallistuneille oppilaitoksille, joita he voivat hyödyntää esimerkiksi opetuksensa kehittämisessä.

2 KOULUTUSJÄRJESTELMÄ SUOMESSA

Suomen koulutusjärjestelmä koostuu perusopetuksesta, toisen asteen oppimäärästä ja korkeakouluopinnoista. Koulutusjärjestelmään kuuluu myös esiopetus ja ylemmät korkeakoulututkinnot sekä aikuisopetus. Peruskoulu kestää keskimäärin yhdeksän vuotta ja siellä saadaan yleissivistävä peruskoulutus. Peruskoulun jälkeen on mahdollista hakeutua toisen asteen koulutukseen eli ammatilliseen koulutukseen tai lukiokoulutukseen. Kaksoistutkinto on myös mahdollinen, jolloin henkilö suorittaa sekä lukion oppimäärän että ammattitutkinnon. Toisen asteen opinnot antavat oikeuden hakeutua jatko-opintoihin korkeakoulussa. Korkeakouluopintoja voi suorittaa joko ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa. Aikuisopetusta on tarjolla jokaisella koulutusasteella. (OKM, 2016a.)

Perusopetus on yleissivistävää koulutusta, joka valmistaa oppilaita yhteiskunnan jäseniksi. Se antaa oppilaille tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä kasvattaa ihmisyyteen ja eettisyyteen. Perusopetuksen tulee olla tasa-arvoista ja edistää sivistystä, lisäksi sen tulee olla yhdenvertaista kaikkialla Suomessa. Perusopetus on yhdeksänvuotinen koulutus, joka on tarkoitettu yleisesti 7-16 vuotiaille, mutta sen voi suorittaa myös esimerkiksi kansanopistossa. Perusopetukseen voi kuulua myös esiopetus, jota tarjotaan 6-vuotiaille. 0-6-vuotiaille tarjotaan varhaiskasvatusta, kuten kerhotoimintaa. Perusopetuksen yleissivistävä koulutus ei ole tutkinto, mutta sen suorittaneella on kelpoisuus hakeutua toisen asteen koulutukseen ja siitä eteenpäin. (Perusopetuslaki 1998, § 4.)

Toisen asteen koulutukseen kuuluu kaksi vaihtoehtoa, joko lukio tai ammatillinen perustutkinto. Lukiokoulutus kestää kolme vuotta, mutta sen voi suorittaa 2-4 vuoden aikana. Lukio-opetus on yleissivistävää opetusta, joka ei valmista ammattiin, vaan tähtää ylioppilastutkintoon. Lukion oppimäärä nuorilla on vähintään 75 kurssia ja kurssit kestävät keskimäärin 38 tuntia. Lukion oppimäärän voi suorittaa myös aikuisiällä, esimerkiksi iltalukiossa tai aikuiskoulutuksessa. Ylioppilastutkinnolla selvitetään oppilaan omaksuma osaaminen. Osaamista selvitetään minimissään neljällä kokeella, joista vain äidinkieli on kaikille pakollinen, mutta muuten opiskelija saa itse valita kolme pakollista ainetta vaihtoehtoisista: toinen kotimainen kieli, vieras kieli, matematiikka ja reaalikoe. Ylioppilastutkinnon voi suorittaa yhdellä kerralla tai enintään kolmella kerralla 1,5 vuoden aikana. Ylioppilastutkinto järjestetään vuosittain syksyllä ja keväällä. Lukio antaa hyvät lähtökohdat ja valmiudet jatko-opintoihin korkeakoulussa. Lukiosta valmistuneen on mahdollista myös suorittaa ammatillinen toisen asteen tutkinto, jolloin sen suorittaminen kestää vain kaksi vuotta. (OKM 2016c.)

Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 120 opintoviikkoa (ov) eli 180 osaamispistettä (op). Perustutkintoon lukeutuvat alan perusammattitaidon opinnot sekä alan ammatillisen pätevyyden hankkiminen. Pätevyyttä hankitaan työssäoppimisjaksoilla, joita sisältyy opintoihin vähintään 20 ov eli 30 op. Ammatillinen osaaminen todistetaan ammattiosaamisen näytöillä. Ammatillisen koulutuksen tarkoitus on tukea elinikäistä oppimista, lisätä ammatillisen osaamisen määrää ja vastata työelämän tarpeisiin. Molemmat toisen asteen koulutukset antavat yleisen jatko-opinto-oikeuden korkeakoulutukseen eli yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. (OKM 2016b.)

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut (AMK) muodostavat yhdessä korkeakoulujärjestelmän. Yliopisto-opetuksessa korostetaan tutkimusta ja tiedettä, kun taas ammattikorkeakouluopetuksessa painotetaan työelämälähtöisyyttä ja käytännönläheisyyttä. (OKM 2016a.) Tutkintorakenne on ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa kaksiportainen eli alempaan korkeakoulututkintoon hakiessa ja siitä valmistuessa, on opiskelijalla mahdollisuus jatkaa ylempään tutkintoon (Opintopolku.fi 2016b). Yhdessä korkeakoulut muodostavat duaalimallin ”kaksi rinnakkaista polkua” (Unifi.fi 2015) eli kokonaisuuden, jossa molemmilla on omat roolit, mutta yhdessä ne täydentävät toisiaan. Vuonna 2016 Suomessa on yhteensä 15 yliopistoa ja 26 ammattikorkeakoulua. Korkeakouluopetusta tarjotaan hajautetusti, jotta tasa-arvoinen opiskelumahdollisuus toteutuu ympäri Suomen. Toisin kuin useissa muissa maissa, Suomessa korkeakoulutus on ilmaista. (Suomi.fi 2016.)

Yliopistojen tehtävä on tarjota tieteellistä opetusta ja harjoittaa sen tutkimusta. Yliopistoissa voi suorittaa joko alemman tai ylempään korkeakoulututkinnon sekä esimerkiksi lisenssin tai tohtorin arvon. Yliopistojen tulee toteuttaa koulutusta yhteistyössä yhteiskunnan kanssa, lisäksi tutkimuksen ja taiteen alalla niiden tulee olla vaikuttavia. Yhteiskunnallisesti tämä tarkoittaa sitä, että yliopistojen tulee olla osa yhteiskuntaa ja sen kehitystä. Elinikäinen oppiminen on osa yliopistojen suunnittelu- ja järjestämisperiaatetta liittyen opetukseen sekä opintoihin. Yliopistossa opiskelemisen tulee olla mahdollista kaikille ikään, elämäntilanteeseen tai muuhun opiskeluun vaikuttavaan asiaan katsomatta. (Narikka ja Nurmi 2013.)

Yliopistossa suoritettavien tutkintojen laajuus on yleensä 300 opintopistettä (op), joista kandidaatin tutkinnon laajuus on 180 op ja maisterin tutkinnon laajuus 120 op. Yhteensä näiden tutkintojen suorittaminen kestää noin viisi vuotta, josta kolme vuotta on kandidaatin tutkintoa ja kaksi vuotta maisterin tutkintoa. Maisterin opintojen jälkeen on mahdollista suorittaa lisensiaatin tai tohtorin tutkinto. Opiskelun suunnittelu yliopistoissa on itsenäistä. Sisältö ja rakenne suunnitellaan, ja tutkinto koostetaan pääaine- ja sivuaineopinnoista. Opintoihin kuuluu opinnäytetyö sekä pakollinen tai valinnainen työharjoittelu suuntautumisesta riippuen. Lisäksi kandidaatin tutkintoon kuuluu äidinkielen, toisen kotimaisen kielen ja vieraan kielen opinnot. (Opintopolku.fi 2016b.)

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on muun muassa työelämälähtöisen koulutuksen tarjoaminen, joka keskittyy alueelliseen elinkeinorakentamiseen. Elinkeinorakenteen tarpeisiin ja sen uudistamiseen pyritään vastaamaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminnalla, jota korostetaan opetuksessa. Ammattikorkeakoulut kouluttavat ammattitaitoista työvoimaa sekä yrittäjiä, joilla on valmiudet asian- tuntuuteen sekä projektityötyöskentelyyn. Alemman ammattikorkeakoulututkinnon laajuus vaihtelee aloittain: ne voivat kestää 210, 240 tai 270 op. Opinnot koostuvat perusopinnoista, ammat- tiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, harjoittelusta ja opinnäytetyöstä. Opintojen suorittami- seen menee noin 3,5–4,5 vuotta. Ylempään amk-tutkinnon suorittamiseen menee noin 1-1,5 vuotta ja sen laajuus on 60 tai 90 op. Ylempään amk- tutkintoon kuuluvat syventävät opinnot, vapaasti va- littavat opinnot sekä opinnäytetyö. (Tieteen tekijöiden liitto 2016.)

Kaikilla koulutusasteilla järjestetään aikuiskoulutusta, joka mahdollistaa tutkinnon suorittamisen, ammattitaidon täydentämisen sekä opiskeluhanun täyttämisen työn ohella. Koulutusta järjestetään päivisin, iltaisin sekä viikonloppuisin ja työn ohessa opiskelu on mahdollista ja yleistä. Opetusta saa sekä verkko- että etäopetuksena sekä lähiopetuksena. Aikuiskoulutuksen tärkeä tehtävä on tarjota lisä- ja täydennyskoulutusta, joka laajentaa, uudistaa ja syventää jo aikaisemmin hankittuja tietoja ja taitoja. (Opintopolku.fi 2016c.)

3 AMMATTIKORKEAKOULUJÄRJESTELMÄ

Ammattikorkeakoulujärjestelmän suunnittelu Suomessa aloitettiin 1980-luvulla. Tätä ennen kolmannen tason opiskelua tarjosivat yliopistot ja ammatilliset opistot. Ammattikorkeakoulujen alku oli vaikeaa aikaa, mutta lopulta Suomeen perustettiin 22 ammattikorkeakoulua. Pohjois-Savossa ammattikorkeakoulutoiminnan kokeilulupaa hakivat yhdessä Kuopion ja Varkauden teknilliset oppilaitokset ja kauppaoppilaitokset. Kuopion kaupunki halusi myös liittää Kuopion koti- ja taideteollisuusoppilaitoksen mukaan hankkeeseen. Pohjois-Savossa saatiin ammattikorkeakoululle kokeilulupa vuonna 1991 ja toiminta aloitettiin syksyllä 1992. (Jääskeläinen 2012, 8-12.)

3.1 Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu

Pohjois-Savon väliaikaista ammattikorkeakoulua haluttiin kehittää samankaltaiseksi kuin muiden Euroopan maiden korkeakouluja, mutta ensin korkeakoulu haluttiin vakinaistaa. Moni opistoasteen laitoksista halusi mukaan korkeakoulutoimintaan ja muun muassa Kuopion terveydenhuolto-oppilaitos ja Ylä-Savon sosiaalialan oppilaitos hakivat kokeilulupaa. Suonenjoen koti- ja talousoppilaitos, Iisalmen koti- ja laitostalousoppilaitos, Kuopion hotelli- ja ravintolaoppilaitos, Peltosalmen maaseutuopisto sekä Siilinjärven metsäoppilaitos vaativat pääsyä Pohjois-Savon väliaikaiseen ammattikorkeakouluun. Vihdoin vuonna 1995 perustettiin kuntayhtymä ammattikorkeakoulun ylläpitäjäksi. Keväällä 1995 moni Pohjois-Savon oppilaitos laati erillishakemuksia ammattikorkeakouluksi pääsemiseksi, mutta kaikkien oppilaitosten hakemukset hylättiin, koska tavoitteena oli yhdistää kaikki opistot keskenään yhdeksi ammattikorkeakouluksi. Vakinaistaminen onnistuisi ainoastaan yhdistämällä kaikki Pohjois-Savon oppilaitokset samaan oppilaitokseen. Syksyllä 1995 Pohjois-Savon ammattikorkeakouluun liittyivät Kuopion terveydenhuolto-oppilaitos, Ylä-Savon sosiaalialan oppilaitos sekä Iisalmen kauppaoppilaitos. (Jääskeläinen 2012, 12–13.)

Pohjois-Savon ammattikorkeakoulun vakinaistaminen ei onnistunut vieläkään, koska valtiolla oli tarkoitus lakkauttaa opistoasteen oppilaitoksia. Syksyllä 1997 ammattikorkeakoulukuntayhtymään liittyivät Peltosalmen maaseutuopisto sekä Kuopion hotelli- ja ravintolaoppilaitos. Vihdoin Pohjois-Savon väliaikainen ammattikorkeakoulu vakinaistettiin. Pohjois-Savon ammattikorkeakouluyhtymään siirrettiin myös Kuopion konservatorion ammattikorkeakoulutasoinen koulutus ja viimeisenä kuntayhtymään mukaan liittyi Pelastusopiston päällystökoulutus. Kun oppilaitoksia liitettiin ammattikorkeakouluun, koulutustarjonta laajentui huomattavasti ja vain osa erikoisaloista puuttui. Väliaikaisen ammattikorkeakoulun johtotapa oli muuttunut kuntayhtymän hallintoon. Tuona aikana ammattikorkeakoulun ja kuntayhtymän hallitukset eivät toimineet erillään, vaan yhteistyössä keskenään. (Jääskeläinen 2012, 13–15.)

3.2 Eurooppalainen korkeakoulutusjärjestelmä

2000-luvun alussa Suomen korkeakoulujen koulutuksesta pyrittiin tekemään eurooppalaisten korkeakoulujen kaltaista. Koulutuksen rakenne muuttui kaksiportaiseksi Bolognan sopimuksen (1999) myötä. Korkeakouluissa oli tämän jälkeen mahdollista suorittaa sekä alemman että ylemmän asteen

tutkinto (yamk). ”Bolognan julistuksen perimmäinen tavoite on synnyttää yhteinen eurooppalainen korkeakoulutusalue vuoteen 2010 mennessä. Tarkoituksena on lisätä eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukykyä ja vetovoimaa muihin maanosiin verrattuna” (OKM 2016d). Bolognan prosessin tavoitteita ovat ymmärrettävät ja yhdenmukaiset tutkintorakenteet, opintojen mitoitusjärjestelmien käyttöönotto, liikkuvuuden lisääminen, laadunarvioinnin eurooppalainen ulottuvuus sekä korkeakoulutuksen eurooppalainen ulottuvuus. Keskeisiä aiheita Bolognan prosessissa ovat olleet vertailtavuus ja tunnustamiseen liittyvät asiat. Korkeakoulututkintojen viitekehykset edistävät tutkintojen läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta. (OKM 2016d; Opetusministeriö 2009.)

Elinikäisen oppimisen edistäminen ja kansalaisten liikkuvuuden lisääminen ovat eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen (European Qualifications Framework, EQF) päätavoitteita. Eri maissa suoritettavien tutkintojen vertailu ja ymmärtäminen on helpompaa EQF:n avulla. Opetus- ja kulttuuriministeriön sivuilla määritellään, että ”EQF kuvaa oppijan tietoja, taitoja ja pätevyyttä riippumatta siitä, missä järjestelmässä tutkinto on suoritettu tai pätevyys hankittu”. Eurooppalainen viitekehys on yhdenmukainen Bolognan prosessissa kehitetyn korkeakoulututkintojen viitekehyksen kanssa. Kahdeksan tasoa muodostavat eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen. Tasoilla kuvataan tutkintoja perustasosta edistyneeseen tasoon. (Opetusministeriö 2009.)

Suomalaiset korkeakoulututkinnot voidaan sijoittaa tasoille niin, että ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot kuuluvat tasolle 6. Ylemmät korkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot sijoittuvat tasolle 7. Tieteelliset ja taiteellinen jatkotutkinnot, kuten lisenssiaatin tai tohtorin tutkinto kuuluvat kahdeksannelle tasolle. Ammatilliset perustutkinnot ja ammattitutkinnot ovat tasoa 4, joten tasolle 5 sijoittuivat erikoisammattitutkinnot. Myös ylioppilastutkinto ja lukion oppimäärä sijoittuvat tasolle 4. Perusopetus sijoittuu tasolle 2. (Opetusministeriö 2009.)

4 SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Pohjois-Savon ammattikorkeakoulun nimi muutettiin Savonia-ammattikorkeakouluksi (Savonia) vuonna 2004. Savonia-ammattikorkeakoulu oy tarjoaa muun muassa korkeakoulupalveluja lukion tai ammattiopiston suorittaneille. Korkeakoulu on ollut toiminnassa vuodesta 1992. ”Savonia kouluttaa ammatillisia asiantuntijoita ja yrittäjiä mahdollistaen elinikäisen oppimisen” (Savonia-amk 2016b). Savonian kampuksia on Pohjois-Savon alueella kolmella eri paikkakunnalla; Kuopiossa, Varkaudessa ja Iisalmessa. Savonian kuusi koulutusala ovat liiketalouden ala, sosiaali- ja terveysala, matkailu- ja ravitsemisala, tekniikan ala, luonnonvara-ala sekä kulttuuriala, joka sisältää muotoilun, musiikin ja tanssin koulutukset. Tutkinto on mahdollista opiskella päiväopiskeluna, työn ohessa tai Avoimessa ammattikorkeakoulussa. Savoniassa työskentelee yhteensä noin 500 työntekijää ja opiskelijoita on lähes 6000. (Savonia-amk 2016a.)

4.1 Kuntayhtymästä osakeyhtiöksi

Vuonna 2014 hallitus ehdotti tuloverolain ja arvonlisäverolain muutosta. Hallituksen esityksessä ehdotettiin, että ammattikorkeakouluosakeyhtiöiden tuloverotusta säädeltäisiin samalla tavalla kuin yliopistoilla. Ammattikorkeakouluosakeyhtiöiden elinkeinotuloja verotettaisiin yhteisöihin sovellettavan 20 prosentin verokannan mukaan, mutta ammattikorkeakoulujen varsinainen toiminta olisi edelleen verotuksen ulkopuolella. Arvonlisäverolakiin tehtiin muutoksia, joiden mukaan ammattikorkeakouluosakeyhtiöt ovat verovelvollisia liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta tavaran ja palvelun myynnistä. Lakisääteiset koulutuspalvelut pysyivät kuitenkin edelleen verottomina. Laki tuli voimaan 1. tammikuuta 2015, jolloin Savonia yhtiöitettiin kuntayhtymästä osakeyhtiöksi. (Hallituksen esitys 220/2014.)

Uusi ammattikorkeakoululaki tuli voimaan vuonna 2014 ja siitä lähtien ammattikorkeakoulujen koko perusrahoituksesta on vastannut valtio. Samaisena vuonna Savonia valmisteli uuden ammattikorkeakoululain vaatimaa yhtiöittämistä. Kesäkuussa 2014 allekirjoitettiin osakeyhtiön perustamissopimus, jonka mukaan Savonia-ammattikorkeakoulun kuntayhtymä omisti Savonia-ammattikorkeakoulu oy:n kokonaan. Osakeyhtiö rekisteröitiin kaupparekisteriin heinäkuussa 2014. Opistotien kampus, Iisalmen kampus sekä Microkadun kampuksen tilojen hallintaan oikeuttavat kiinteistöosakeyhtiön osakkeet siirtyivät osakeyhtiöön. Kuopion Sairaalakadun kampus ja Varkauden kampus jäivät tuolloin kuntayhtymän omistukseen. (Savonia-amk 2015.)

Vuodenvaihteessa 2014–2015 kuntayhtymä luovutti apporttina osakeyhtiöön ammattikorkeakoulutoiminnan, henkilöstön, sitoumukset sekä nettovarallisuuden. Osakeyhtiömallin toivottiin tuovan joustavuutta hallintoon ja vahvistavan opiskelijoiden ja henkilöstön asemaa. (Shecter 2014.) Uuteen organisaatio- ja johtamisjärjestelmään siirryttiin 1. tammikuuta 2015, kun Savoniasta tuli virallisesti osakeyhtiö lainmuutoksen myötä. (Savonia-amk 2015.)

4.2 Visio ja strategia

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut kaikille korkeakouluille vuosille 2017–2020 yhteisen strategiatavoitteen: suurempi vaikuttavuus. Näin ollen Savonia pyrkii visionsa mukaan olemaan Suomen vaikuttavin ammattikorkeakoulu vuonna 2020. Yhteistyötä muiden ammattikorkeakoulujen sekä yliopistojen kanssa pyritään lisäämään yhä enemmän. Tällaiset strategiset tavoitteet vahvistavat Savonian roolia osana uudistuvaa korkeakoulujärjestelmää. Savonian asiantuntija- ja käyttäjälähtöisellä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnalla lisätään tuottavuutta ja synnytetään uutta osaamista. Savilahden Kampus -hanke on yksi Savonian suurimmista hankkeista lähivuosina. Kuopion Savilahden pyritään rakentamaan kampusalue, joka luo yhteisöllisyyttä tutkimuslaitosten, muiden oppilaitosten ja yritysten välillä. (Savonia-amk 2016b.)

”Ulkoisen toimintaympäristön analyysin perusteella valittiin seuraavat peruskomukset, jotka tulevat linjaamaan koko strategiakautta:

- korkeakoulu yhteistyö syvenee duaalimallin säilyessä
- digitaalisuus ja monimuotoisuus toiminnassa lisääntyvät
- nykyisen kaltainen rahoitusmalli säilyy mutta tehokkuuteen ja vaikuttavuuteen painottuen
- käytännönläheisyys opinnoissa, asiantuntijuus, kansainvälisyys ja yrittäjyys korostuvat
- koulutusasteiden nivelvaiheet joustavat, opintoihin hakeutuminen monimuotoistuu ja tavoitteellinen ympärivuotinen opiskelu tehostaa opintoaikoja
- ammattikorkeakoulun toiminta ja toimintaympäristö monimuotoistuvat” (Savonia-amk 2016b, 3.)

KAAVIO 1: ”Savonian arvot.” (Savonia-amk 2016b, 8.)

Iisalmen ja Varkauden kampuksilla on tavoitteena lisätä yhteistyötä toisten korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, toisen asteen oppilaitosten, yritysten ja yhteisöjen kanssa. Savonian painoaloja ovat

Soveltava hyvinvointiteknologia, Uudistuva kone- ja energiateollisuus, Vastuullinen ruokatuotanto ja Vesiturvallisuus. Painoaloja halutaan vahvistaa nimenomaan valtakunnallisilla ja kansainvälisillä kumppanuuksilla ja yhteistyöllä. Savonia-ammattikorkeakoulun painoalat ovat menestyksekkäitä siksi, että Savoniassa panostetaan tuotekehitykseen, liiketoimintaosaamiseen, yrittäjyyteen sekä innovaatiotoimintaan. (Savonia-amk 2016b.)

4.3 Opetus ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta

Savonian opetuksessa keskeisiä asioita ovat sosiaalinen vuorovaikutus sekä tiimi- ja projektityöt. Työelämäyhteyteen sulautettu opiskelu mahdollistaa opiskelijoiden työelämävalmiuksien kehittymisen, jolloin työelämään siirtyminen on vaivattomampaa. (Voutilainen ja Alanko 2012, 19.) Open Innovation Space -ajattelulla (OIS) eli työelämäläheisen oppimisen mallilla pyritään uudistamaan koulutusta yhä paremmaksi. OIS-ajattelun tarkoituksena on saada opiskelijat, opettajat, muu henkilöstö ja työelämä yhä tiiviimpään yhteistyöhön. Ongelmia ratkaistaan autenttisten käytännön tehtävien avulla, mikä on tärkeää oppimisen kannalta. (Savonia-amk 2016c.)

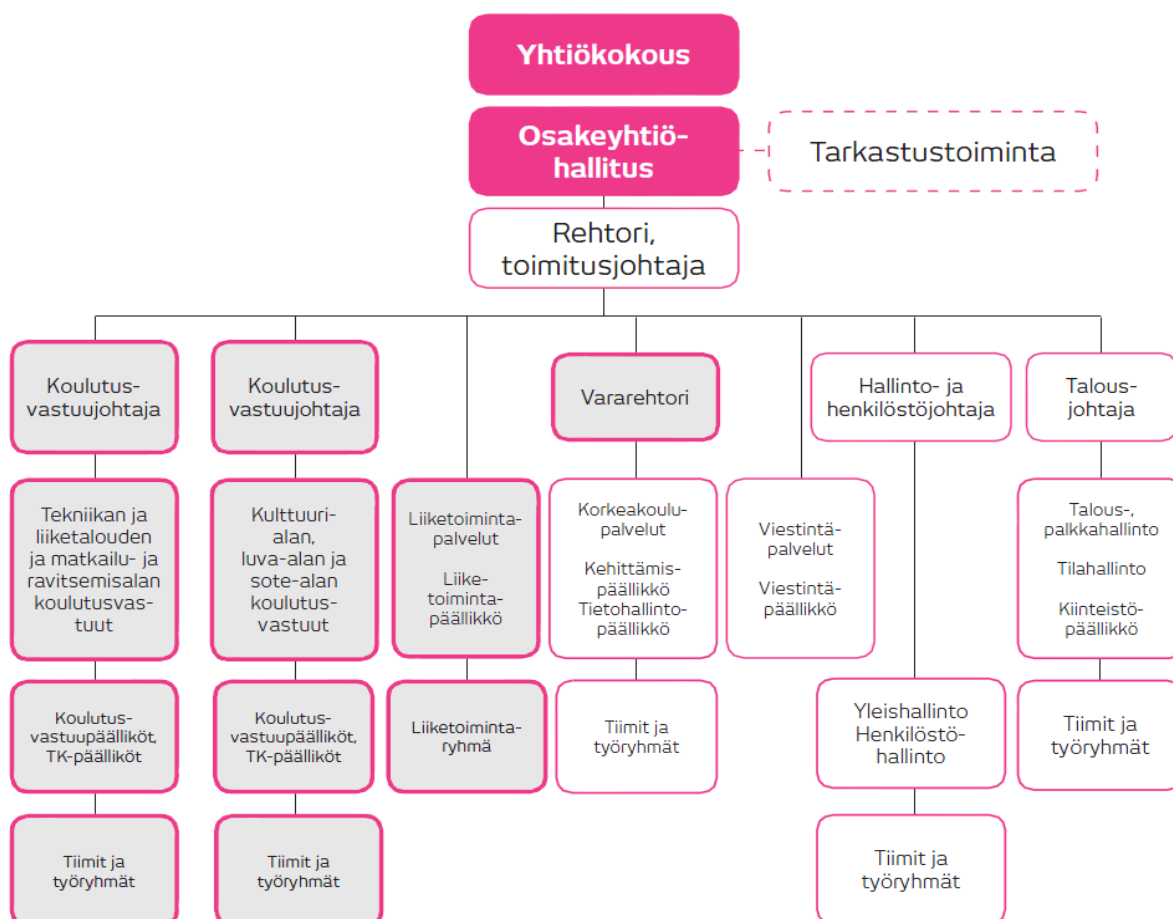
Korkeakoulujen perustehtävä on opetus, kun taas toiseksi tärkeimpänä tehtävänä on tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta eli TKI-toiminta. Savonian toteuttama TKI-toiminta tarjoaa erilaisia palveluita ja yhteistyömahdollisuuksia eri yrityksille, yhteisöille ja yksityisille henkilöille. TKI-toiminnan tavoitteita ovat käyttäjälähtöisyys ja avoin, verkostoitumiseen perustuva kehittämistoiminta. Näillä tavoitteilla pyritään edistämään yrittäjyyttä sekä uusien ideoiden syntymistä. TKI-toimintaa toteutetaan Savoniassa erilaisissa projekteissa ja hankkeissa. Hankkeista puhutaan, kun on kyse laajemmista projekteista, jolloin ammattikorkeakoulun asiantuntijat ovat mukana hankkeen rahoittamisessa, hallinnoinnissa ja toteuttamisessa. Projektien tavoitteena on kehittää toimintamalleja, etsiä innovatiivisia ratkaisuja, tuottaa uutta sovellettavaa tietoa, uudistaa osaamista, sekä rakentaa yhteistyöverkostoja. Kaikki tämä tehdään yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Projektit ovat pienempiä kokonaisuuksia, joita ovat esimerkiksi opintojen ohella toteutetut tuotekehitykset, mallintaminen, sekä tuote- ja palvelusuunnittelu. (Savonia-amk 2016c.)

Hankkeet ovat laajempia ja ne toteutetaan useimmiten yhteistyössä suomalaisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Savonia-ammattikorkeakoulun hankkeisiin haetaan usein myös ulkopuolista rahoitusta esimerkiksi EU:lta. Kansainvälinen TKI-toiminta kehittää opiskelijoiden kielitaitoa ja ammatillista osaamista. Savonian oma strategia on perustana tärkeimpien kumppanuuksien taustalla. Tällä hetkellä Savonian kansainvälistä TKI-toimintaa toteutetaan muun muassa Kosovossa, jossa pyritään kehittämään maan maataloustoimintaa. Opinnäytetyöt ovat myös projekteja, joiden tavoitteena on usein kehittää eri yhteistyökumppaneiden toimintaa tai palveluita. Suurin osa opinnäytetöistä on hankkeistettuja eli opiskelijoilla on yhteistyösopimukset yritysten kanssa. Opiskelijat ovat opinnäytetöidensä kautta työelämäyhteydessä kehittämässä eri organisaatioiden toimintaa ja luomassa innovatiivisia ratkaisuja mahdollisiin toiminnan ongelmiin. (Savonia-amk 2016e.)

4.4 Organisaatio

Savonia-ammattikorkeakoulun ylin päättävä elin on yhtiökokous, jossa edustettuina ovat Iisalmen, Kiuruveden, Kuopion ja Varkauden kaupungit. Osakeyhtiön hallitukseen kuuluu yhdeksän jäsentä, joita ovat Sari Raassina, Matti Notko, Iris Asikainen, Anna Olkkonen, Kari Rajamäki, Matti Kartano, Jukka Savolainen, Kalevi Paldanius ja Mira Öling. Savonia-ammattikorkeakoulun koulutus on jaettu kahdelle koulutusvastuualueelle. Teknologia- ja ympäristöalan, liiketalouden ja matkailu- ja ravitsemisalan koulutusvastuualueen johtaja on Kaija Sääski. Sosiaali- ja terveysalan, kulttuurialan ja luonnonvara-alan koulutusvastuualueen johtaja on Salla Seppänen (Savonia-amk 2016f.) ”Laajat koulutusvastuualueet mahdollistavat monialaisen yhteistyön” (Savonia Strategia 2017–2020, 3). Savonian osakeyhtiön toimitusjohtaja ja ammattikorkeakoulun rehtori on Mervi Vidgrén, joka on toiminut rehtorina vuodesta 2013.

Ammattikorkeakoulun perustehtävien toteutumista tuetaan korkeakoulu- ja hallintopalveluiden avulla. Korkeakoulupalveluilla tarkoitetaan opiskelijapalveluita ja kansainvälisiä palveluita, kirjasto- ja tietopalveluita sekä tietohallintopalveluita. Hallintopalvelut taas sisältävät henkilöstöpalvelut, yleishallinnon palvelut, talouspalvelut, kiinteistöpalvelut ja hankintatoimen. (Savonia-amk 2016g.) Korkeakoulu- ja hallintopalveluiden sekä koulutusvastuiden käytännön toiminta toteutetaan työryhmissä ja tiimeissä (Savonia Strategia 2017–2020, 3.)

KAAVIO 2: ”Savonia-ammattikorkeakoulu oy:n organisaatiorakenne.” (Savonia-amk 2016d.)

4.5 Yhteistyö ja opetuksen kehittäminen

Savonia on tehnyt jo pitkän aikaa yhteistyötä muiden korkeakoulujen kanssa. Muun muassa Itä-Suomen yliopisto, Sibelius-akatemia ja Karelian ja Mikkelin ammattikorkeakoulut ovat Savonian kanssa yhdessä mukana koulutuksen ja opetuksen kehittämisessä. Myös toisen asteen oppilaitokset tekevät yhteistyötä Savonian kanssa. Savon ammatti- ja aikuisopisto sekä Savonia ovat luoneet joustavia opintopolkuja toisen ja kolmannen asteen oppilaitosten välille. Näin pystytään kehittämään opetusta laajemmaksi ja monipuolisemmaksi. (Voutilainen ja Alanko 2012, 18–19.)

Savoniassa palopäälyllystön koulutus toteutetaan yhteistyössä Pelastusopiston kanssa. Karelian ammattikorkeakoululla ja Savonialla on olemassa yhteistyösopimus nimeltään ISAT (Itä-Suomen ammattikorkeakoulut). Yhteistyön avulla pyritään kehittämään opetukseen uusia ja erilaisia toimintamalleja, jotta ristiinopiskelu koulujen välillä olisi mahdollisimman helppoa ja vaivatonta. (Voutilainen ja Alanko 2012, 19.)

4.6 Savilahden kampusalue

Savonia-ammattikorkeakoulu on toiminut usean vuoden ajan melko hajallaan eli kampukset eivät ole sijainneet samalla alueella. Kuopion toimipisteet on haluttu jo pitkään yhtenäiselle kampusalueelle. Kampusalue haluttiin alun perin rakentaa Opistotien alueelle, mutta Kuopion kaupunki ei suostunut tähän. Tämän jälkeen Savonian Kuopion toimitiloja suunniteltiin yliopistojen paikoitustilojen paikalle. Tämäkin idea haudattiin ja aloitettiin suunnittelu Technopolis-rakennukseen siirtymisestä. Elokuussa 2011 matkailu- ja ravitsemisalalan koulutus siirtyi Mikrokadulle. Hyvinvointiala siirtyi Technopoliksen kampukselle vuonna 2013 ja liiketalouden koulutusala syksyllä 2014. Sairaalakadun kampuksen kiinteistö myytiin, ja Opistotien kampukselta pyritään siirtämään kaikki tekniikan ja muotoilun opiskelijat Savilahteen. (Vornanen ja Tolppi 2012.)

Savonia-ammattikorkeakoulu ja Savon ammatti- ja aikuisopisto ovat molemmat tehneet päätöksen Savilahden kampusalueelle keskittymisestä. Tällä hetkellä Savonian opiskelijoista noin 2000 opiskelee jo Savilahdessa. Itä-Suomen yliopiston opiskelijoita alueella opiskelee lähes 7000. Vuoden 2020 jälkeen kampusalueelle siirtyy vielä 2000 ammattikorkeakouluopiskelijaa ja kaikki Savon ammatti- ja aikuisopiston opiskelijat. Yliopisto, ammattikorkeakoulu ja ammattiopisto muodostavat yhdessä yli 15 000 opiskelijan kampusalueen. Lokakuussa 2016 osa Kuopio Innovationin henkilöstöstä siirtyi Savonialle yhteistoimintaneuvotteluiden myötä. Kuopio Innovationin hankkeiden hallinnointi siirtyy näin ollen Savonialle joulukuun alussa. Toinen osa Kuopio Innovationin hanketoiminnasta tulee siirtämään Kuopion kaupungille. Kyseessä on tärkeä muutos Savonian kannalta, koska se tukee tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toimintaa. Tällä muutoksella tavoitellaan alueellisen yhteistyön kehittämistä hanketoiminnalla sekä yhteistoiminnan lisäämistä eri koulutusorganisaatioiden kanssa. (Savilahti 2016.)

5 AMMATTIKORKEAKOULU-UUDISTUS

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen tavoitteiksi 2011 asetettiin, että ammattikorkeakoulut ovat kansainvälisesti arvostettuja toimijoita, joiden koulutus vastaa vastuullisten ja itsenäisten osaajien koulutuksesta. Ammattikorkeakoulujen tulee olla myös alueellisen kilpailukyvyyn rakentajia, jotka vaikuttavat työelämän uudistumiseen ja kehittävät innovaatioita. Ammattikorkeakoulu-uudistusta koskevassa hallitusohjelmassa määritettiin asioita kuten, että jokaisessa maakunnassa tulee olla vähintään yksi korkeakoulu. Toimipisteitä korkeakouluilla voi olla useita, esimerkiksi Savoniassa on toimipisteitä kolmella paikkakunnalla: Kuopio, Iisalmi ja Varkaus. Toimipisteiden täytyy muodostaa riittävän laajoja, laadukkaita ja innovatiivisia osaamisympäristöjä. (OKM 2013a.) Aikaisemmin ammattikorkeakoulujen koulutusyksiköt olivat pieniä ja hajanaisia, lisäksi niiden tarjoamat erikoistumismahdollisuudet ovat olleet vähäisiä (Narikka ja Nurmi 2013, 164–165). Ammattikorkeakoulujen toiminnan parantamisen keinoja ovat muun muassa rakenteelliset muutokset, joita voi tehdä ammattikorkeakouluissa sisäisesti sekä yhteistyössä muiden korkeakoulujen kanssa. Yksi merkittävä rakenteellinen muutos on Tampereen korkeakoulujen välinen Tampere3-hanke, joka on kehitteillä tällä hetkellä.

Ammattikorkeakoulujen rahoituksen, ohjauksen ja hallinnon uudistaminen oli tärkeä osa ammattikorkeakoulu-uudistusta. Uudistumalleja suunnittelemaan asetettiin työryhmä, joka esittelee kolme erilaista mallia. Ensimmäinen malli on osakeyhtiömalli, jossa ylläpitäjistä ja ammattikorkeakouluista tehdään oikeushenkilöitä ja perusrahoitus siirretään kokonaan valtiolle. Toisessa mallissa vain perusrahoitus siirretään valtioille, mutta ylläpitojärjestelmää ei muuteta. Kolmannessa mallissa hallintoa ja ohjausta uudistetaan, mutta rahoitus pysyy kunnilla ja valtiolla. Hallitus linjasi, että lainsäädäntöä uudistetaan rahoitusta ja hallintoa muuttamalla. Rahoitus siirrettiin valtiolle ja rahoituksen jakautumisperusteissa painotettiin tuloksellisuutta. Ammattikorkeakoulujen hallintomallia selkeytettiin niin, että niillä on vain yksi hallitus. Ohjauksen- ja hallinnon sekä rahoituksen uudistamisen lisäksi ammattikorkeakouluja kehitettiin siten, että toimiluvat arvioitiin uudelleen ja rakenteellisten uudistusten tekemistä vauhditettiin. (OKM 2015a.)

Yllä mainitut kehityskohteet yhdessä loivat perustan ammattikorkeakoulu-uudistukselle, joka toteutettiin kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa rahoitusmalli ja toimiluvat uudistettiin. Toimilupia hakevien ammattikorkeakouluilla tuli olla taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset pitkällä tähtäimellä. Uudistuksella nopeutettiin ammattikorkeakoulujen rakenteellista muuttamista vaikuttavammiksi ja tuottavammiksi sekä toiminnaltaan laadukkaammiksi kokonaisuuksiksi. Toisessa vaiheessa ammattikorkeakouluista tehtiin itsenäisiä oikeushenkilöitä, osakeyhtiöitä. Lisäksi ammattikorkeakoulujen perusrahoitusvastuu siirtyi kokonaan valtion rahoittamaksi ja aikaisempi valtionosuusjärjestelmä poistui. (OKM 2015a.)

5.1 Valmisteluajataulu

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen esityksen suunnitteleminen alkoi vuonna 2011, kun asia hyväksyttiin hallitusohjelmaan ja tehtiin kehityspäätös. Syyskuussa 2011 valmistelutyöhön asetettiin työryhmä ja ohjausryhmä. Syyskuussa päätettiin uudistuksen linjauksista. Syksyn 2011 ja kevään 2012 ai-

kana hallituksen esitystä valmisteltiin. Esityksen osa-alueet olivat rahoitusmalli, toimilupauudistus sekä koulutusvastuu. Uudistuksen ja esityksen valmistelun ohessa pidettiin tapaamisia ja seminaareja, joihin osallistui muun muassa ammattikorkeakoulujen viestintävastaavat ja ylläpitäjät. (OKM 2016f.)

Elo-, syyskuussa 2012 pidettiin muutettavan lainsäädännön lausuntokierros ja tehtiin suuntaa-antava aikataulu koskien rahoitusvastuun siirtymistä ja oikeushenkilöaseman uudistamista. Vuoden loppuun mennessä perehdyttiin lainsäädäntöihin, joihin muutoksia esitettiin tehtäväksi. Tämän lisäksi tehtiin laintarkastus. Lainsäädäntösananasto 2013:sta määritellään laintarkastus seuraavasti: ”Laintarkastuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti siihen, että säädösehdotus on sanonnaltaan virheetön, ymmärrettävä, täsmällinen ja johdonmukainen sekä että suomenkielinen ja ruotsinkielinen teksti ovat asiallisesti samansisältöiset.” Helmikuussa 2013 Hallituksen esitys esitettiin eduskunnalle. Eduskunnassa esitystä käsiteltiin kevään ajan, jonka jälkeen se hyväksyttiin. Uusi lainsäädäntö astui voimaan 1.1.2014. (OKM 2016e.)

5.2 Rakennemuutos

Rakennemuutos on muutosta, joka vaikuttaa taloudellisiin ja alueellisiin osa-alueisiin. Globalisaatio, liike-elämän muuttuminen ja tuotantorakenteiden jatkuva kehitys ovat syitä, miksi rakenteellisia muutoksia tehdään ja niihin varaudutaan. Rakennemuutos voidaan jaotella kahteen osaan: ennakoituun rakennemuutokseen (ERM) ja äkilliseen rakennemuutokseen (ÄRM). Ennakoitu rakennemuutos perustuu tulevaisuuden suunnitteluun ja siihen varautumiseen. Muutoksella pyritään luomaan ja kehittämään uudenlaisia toimintamalleja ja vanhoja tapoja korvaavia keinoja toimia. Suunnitellulla rakennemuutoksella halutaan saada aikaan nykyaikaan sopivia tehokkaita, tuottavia ja toimivia kokonaisuuksia. Äkillinen rakennemuutos on taas nimensä mukaan äkillinen ja aiheuttaa suurta uhkaa. Esimerkiksi tehtaan sulkeminen paikkakunnalla aiheuttaa työttömyyttä ja rahavirtojen supistumista. Äkillisiä rakennemuutoksia varten valtio tarjoaa apua kasvusuunnitelman kehittämiseen. Suunnitelmalla pyritään lisäämään ja uudistamaan työpaikkoja ja korjaamaan hallinnonaloja. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

5.2.1 Ammattikorkeakoulujen rakennemuutos

Ammattikorkeakoulujen rakenteellinen muutos on välttämätöntä, jotta niiden toimintaa saadaan tehokkaammaksi, tuottavammaksi ja ne toimivat paremmin yhteistyössä elinkeino- ja muun työelämän kanssa. Tämän lisäksi rakennemuutokset parantavat laatua palveluissa, joita korkeakoulut tarjoavat. Rakenteellisia muutoksia, joita ammattikorkeakoulu-uudistus vie eteenpäin, ovat muun muassa toimilupauudistus ja osakeyhtiömuotoisuuden siirtyminen. Nämä toiminnot johtavat siihen, että ammattikorkeakoulujen tulee tehdä keskenään enemmän yhteistyötä. Niiden on sulautettava toimintojaan keskenään ja hyödynnettävä myös lähialueen muita suuria toimijoita toimintansa tehostamisessa. Yhteistyötä yliopistojen kanssa halutaan myös lisätä. Toivotaan, että korkeakoulut profiloituvat alueittain ja pyrkivät siihen, että olisivat yhdessä alueellisia osaamiskeskittymiä. (OKM 2016a.) Esimerkiksi Itä-Suomen Yliopistossa (UEF) voi opiskella lääketiedettä ja Savoniassa tarjotaan terveys-

alan koulutusta. Nämä toiminnot tukevat keskenään toisiaan. Lisäksi Kuopion yliopistollinen sairaala (Kys) toimii opetussairaalaana. Kys tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa työharjoittelua ja mahdollisuuden työllistyä opintojen päätyttyä. Pohjois-Savon korkeakoulut voivat näin ollen yhdessä profiloitua esimerkiksi terveydenhuoltoon johtavien koulutusten tarjoavana korkeakouluryhmittymänä. (KYS 2016.) Rakenteellisia muutoksia on tapahtunut jo aikaisemmin ja niitä tehdään jatkuvasti enemmän. Rakennemuutokset eivät tapahdu vain Suomen rajojen sisällä, vaan rakenteellisia muutoksia pyritään toteuttamaan myös yhteistyössä muiden maiden korkeakoulujen kanssa.

Tampereella kaavaillaan suurta rakenteellista muutosta, jossa suunnitellaan kolmen korkeakoulun yhdistymistä. Hankkeen nimi on Tampere3. Tampere3:n avulla halutaan fuusioittaa Tampereen teknillinen yliopisto (TTY), Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu. Hankkeen tavoitteena on ollut ”monialaisen ja monitieteellisen säätiön synnyttäminen” (Helsingin Sanomat 2016.) Hanketta ryhdyttiin valmistelemaan 2014 ja konkreettista muutosta on saatu aikaan. Syksyllä 2016 opiskelijoille on tarjoutunut mahdollisuus suorittaa opintoja korkeakoulujen yhteisen tarjonnan kautta. (Tampereen yliopiston ylioppilaskunta 2016.)

5.2.2 Toimiluvat ja osakeyhtiömuotoisuus

Ammattikorkeakoulujen hallinto oli ennen ammattikorkeakoulu-uudistusta kaksiporaisen hallinnon muodostivat sekä ylläpitäjät että sisäinen hallinto. Ylläpitäjiä pystyvät olemaan kunnat, kuntayhtymät, säätiöt sekä osakeyhtiöt. Osakeyhtiömuotoisessa ammattikorkeakoulussa suurin osakkeenomistaja on yleensä kunta tai kuntayhtymä. Ammattikorkeakoulujen päätäntävällä sovellettiin lakia, joka oli joko kunta-, säätiö- tai osakeyhtiölaki. Sisäistä hallintoa hoiti valtioneuvoston määräämä erillinen hallinto. Kaksiporaisesta hallinnosta haluttiin luopua uudistuksen myötä ja näin saada ammattikorkeakoulutoiminnasta lakisääteisesti samankaltaisempaa sekä hallinnoltaan läpinäkyvämpää. (OKM 2015a.) Ammattikorkeakoulu-uudistuksessa säädettiin, että ammattikorkeakoulujen tulee olla asemaltaan osakeyhtiömuotoisia oikeushenkilöitä, jolloin ne voivat toimia itsenäisesti eikä ylläpitäjän nimissä. Ammattikorkeakouluihin sovelletaan osakeyhtiölakia tietyin poikkeuksin. Normaalisti osakeyhtiöiden tavoite on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, mutta ammattikorkeakoulut ovat voittoa tavoittelemattomia toimijoita, joten niiden toiminta poikkeaa perinteisistä osakeyhtiöistä. (Linna 2015.) Lisäksi hallintoa säädellään valtioneuvoston taholta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta. (Savonia-ammattikorkeakoulu oy osakeyhtiön hallitus 2016.)

Toimilupauudistuksessa tavoitteina oli yhtenäistää ylläpitäjäjärjestelmää ja uudistuksessa päädyttiin siihen, että ammattikorkeakoulujen tulee olla oikeushenkilömuotoisia osakeyhtiöitä. Uutta toimilupaa haettiin osakeyhtiön nimellä, kuten esimerkiksi Savonia-ammattikorkeakoulu oy. Toimilupien uudistuksella pyrittiin siihen, että opetus-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa saadaan parannettua, alueellista vaikuttavuutta ja toimintaa tehostettua ja niiden vaikuttavuutta lisättyä. Opiskelija- ja muiden palvelujen tason haluttiin olevan hyvää ja tuloksellista. Uusissa toimiluvissa määritellään ammattikorkeakoulujen tehtäviä ja koulutusvastuita eri tavoin kuin aikaisemmin. Toimilupauudistus vaikuttaa ammattikorkeakouluihin muun muassa siten, että ne joutuvat tekemään organisaatiota koskevia muutoksia eli toimilupauudistuksella haluttiin luoda ammattikorkeakoululle sellaiset toimintavaati-

mukset, jotka painostavat niitä panostamaan rakenteelliseen muutokseen. Muita syitä rakenteelliseen muutokseen olivat myös ne, että koulutustarjontaa tuli hallituksen päätöksen mukaan vähentää ja valtionosuuksia päätettiin leikata. (OKM 2012.)

Toimilupien myöntämisen kriteerejä ammattikorkeakoulu-uudistuksen myötä on esimerkiksi se, että ammattikorkeakoulu täyttää koulutustarpeiden vaatimukset, ja sillä on sekä taloudelliset että toiminnalliset valmiudet toimia laadukkaasti, vaikuttavasti ja tehokkaasti. Toimiluvan saanut ammattikorkeakoulu on oikeutettu harjoittamaan toimiluvassa määrättyä koulutustehtävää. (OKM 2014a.) Valtioneuvosto arvioi toimilupahakemukset 2013 vuoden lopulla ja hyväksytyt toimiluvat astuivat voimaan 1.1.2014. Uusia toimilupia myönnettiin 24 kappaletta. Toimilupiin oli asetettu siirtymäaika, jonka puitteissa ammattikorkeakoulujen tuli tehdä toimia, jotka ammattikorkeakoulu-uudistuksessa päätettiin ja ammattikorkeakoululaissa määrättiin. (OKM 2013b.)

5.3 Perusrahoitusmalli

Ammattikorkeakoulujen rahoitus siirrettiin ammattikorkeakoulu-uudistuksen myötä kuntien valtionosuusjärjestelmästä valtionrahoitukseksi. Perusrahoitus, tuloksellisuusrahoitus ja hankerahoitus yhdistettiin kustannussidonnaisesta rahoituksesta valtionrahoitukseen. (Narikka ja Nurmi 2013, 186.) Valtion talousarviossa päätetään vuosittain rahoituksesta, joka tullaan myöntämään ammattikorkeakouluille. Rahoituksen muodostuminen perustuu perusrahoitukseen ja ALV-kompensatioihin. Perusrahoitus jakautuu laskennallisten suoritteiden mukaan ammattikorkeakoulujen kesken. (OKM 2015b.)

	Aluevaikuttavuus ja työelämäyhteistyö	Laatu ja kansainvälisyys	
Koulutus 85 %	suoritetut ammattikorkeakoulututkinnot 46 %		Toiminnan laajuus (strategiarahoituksen vähenemisen jälkeen yhteensä 100 %)
	55 op suorittaneiden määrä 24 %		
	valmistuneet työlliset 3 %		
	avoimen amk-opetuksen, erillisten opintojen ja maahanmuuttajien valmistavan koulutuksen opintopisteet 4 %	opiskelijapalaute 3 %	
	amatillisessa opettajakoulutuksessa suritetut opinnot 2 %	koulutuksen kansainvälisyys 3 % -josta vaihtoopiskelijoiden määrä 3/4 -josta ulkomaalaisten suorittamat tutkinnot 1/4	
Tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminta 15 %	ulkopuolinen tk-toiminnan rahoitus 8 %		
	suoritetut ylemmän ammattikorkeakoulututkinnot 4 %		
	julkaisut, taiteellinen toiminta, audiovisuaaliset aineistot ja tieto- ja viestintätekniset ohjelmat 2 %	henkilöstön kansainvälinen liikkuvuus 1 %	
Strateginen rahoitus	ammattikorkeakoulujen strateginen rahoitus		2,5 %perusrahoituksesta

KAAVIO 3. "AMK-rahoitusmalli 2015." (OKM 2016b.)

Koulutuspalvelujen hankinnat ovat arvonlisäverottomia hankintoja. Koulutuspalvelujen hankinnat ovat alv-kompensaation piiriin kuuluvia, jolloin arvonlisäveron alaiset hankinnat hyvitetään suoraan ammattikorkeakoululle, joka hankinnan on tehnyt. (OKM 2014b.) Ammattikorkeakoulujen valtionrahoituksen määräytymisperusteilla kannustetaan ammattikorkeakouluja tarjoamaan laadukasta ja vaikuttavaa toimintaa, sekä kannustamaan niitä rakenteelliseen kehitykseen ja voimakkaampaan profiloitumiseen. (Narikka ja Nurmi 2013, 186.)

6 AMMATTIKORKEAKOULUPEDAGOGIIKKA

Pedagogiikalla tarkoitetaan sitä tapaa, miten opetus järjestetään ja toteutetaan. Ammattikorkeakoulupedagogiikan (amk-pedagogiikka) toiminnan perusta, opetus, TKI-työ ja alueellinen kehittämistyö pohjautuvat ammattikorkeakoululakiin. Laissa on määritelty koulutuspoliittiset tavoitteet ammatilliselle korkeakoulutoiminnalle. Amk-pedagogiikan toiminnan tarkoituksena on edistää opiskelijan työotetta työelämän kehittämisessä ja osaamisessa. Opetushenkilöstön, korkeakoulujohton, elinkeinoelämän ja julkisen sektorin asiantuntijoiden kehittäminen on myös tärkeässä roolissa amk-pedagogiikan toiminnassa. Toiminta on joustavaa ja rakentavaa, koska se muuntautuu alati toimintaympäristön ja tekijöiden mukaan. Amk-pedagogiikan sisällön muuttuessa ja kehittyessä jatkuvasti pedagogiikan menetelmiksi tarvitaan työelämälähtöisiä tapoja ja aitoja toimintaympäristöjä. Yksin tekemisen kulttuurista pyritään pääsemään eroon ja halutaan siirtyä yhdessä kehittämisen kulttuuriin. Yksin oppimisesta pyritään siirtymään dialogiseen oppimiseen ja sitä kautta dialogiseen oppimiseen. Dialogisessa oppimisessä on kyse vastavuoroisuudesta, mutta dialogiseen oppimiseen liitetään mukaan vielä työelämäkumppanit. Suhteisiin rakentuvassa pedagogiikassa on tärkeää tarkastella ihmisten, asioiden, välineiden ja tilojen välisiä suhteita. (Kotila ja Mäki 2012.)

Opetuksen suunnittelussa keskeisessä asemassa ovat oppimisympäristö, opetusmenetelmät, oppimiskäsitykset ja -teoriat. Amk-pedagogiikassa painotetaan kriittistä ajattelua, jatkuvaa oppimista sekä yhteistyö- ja kommunikaatiotaitoja. Työssä oppiminen ja opintojen liittäminen työelämään ovat ammattikorkeakoulupedagogiikan ydin. Työelämälähtöinen oppimisympäristö auttaa opiskelijaa kehittämään omaa ammatillista asiantuntijuuttaan. Projektioppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen ja tutkiva oppiminen ovat korkeakoulupedagogiikan mukaan oppimisen kannalta parhaita opetusmenetelmiä. Ammattikorkeakoululaissakin sanotaan, että opetuksen on oltava ”tutkimukseen perustuvaa” sekä ammattikorkeakouluissa tulee harjoittaa ”ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä”. Projektitoiminta sekä tutkimus- ja kehittämishankkeet ovat suuressa roolissa ammattikorkeakoulupedagogiikassa. (Mikkelin ammattikorkeakoulu 2012.)

Pedagogisen ajattelun perustana ovat opettajan oppimiskäsitykset. Oppimiskäsitystä käsitteenä on vaikea määritellä, mutta Kotilan mukaan ”oppimiskäsitys viittaa oppimista koskevien teoreettisten ideoiden sovelluksiin opettajan käytännön työssä opetus- ja oppimistilanteissa” (Kotila ja Mäki 2003, 13). Aikoinaan 1950- ja 1960-luvulla oppimisena pidettiin tiedon siirtämistä opettajalta oppilaalle. Tällaista automaattisen oppimisen muotoa kutsuttiin behavioristiseksi oppimiskäsitykseksi. Tuolloin ajateltiin, että tieto on valmista, eikä ihmisen mieli voi tuottaa mitään objektiivista tietoa. 1960-luvun jälkeen oppimista ei enää pidetty passiivisena tiedon vastaanottamisena, vaan luovana toimintana. Oppijan havaintojen ja uusien tietojen tulkitseminen tapahtuu omien tietojen ja kokemusten kautta. Tässä on kyse konstruktivistisesta oppimiskäsityksestä, jolloin opettajaa kutsutaan ohjaajaksi ja erityisesti oppilaslähtöisyyttä korostetaan. Konstruktivistisessä oppimiskäsityksessä kannustetaan oppijaa oma-aloitteisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteistoiminnallisuuteen. Oppija tarkastelee itse omaa oppimistaan reflektiivisesti, jotta voi jatkossa kehittää oppimistapojaan. Metakognitiivisten taitojen eli oman oppimisen tietojen kehittämistä pidetään tärkeänä. (Patrikainen 1997; Tynjälä 1999.) Am-

mattikorkeakouluopiskelija voi seurata omaa etenemistään henkilökohtaisen opetussuunnitelman (hops) avulla. Hopsin avulla voidaan havaita, miten opiskelijan omat tavoitteet vaikuttavat ammatilliseen kehittymiseen (Vesterinen 2004).

Nykypäivänä puhutaan usein tutkivasta oppimisesta, joka perustuu opiskelijälähtöisyyteen. Tutkivan oppimisen kautta pyritään ymmärtämään ja selittämään tutkimukseen liittyviä asioita kysymysten ja ongelmien kautta. Tutkivassa oppimisessa tarkoituksena on laatia hypoteeseja, teorioita ja tulkintoja, sekä tehdä kokemusperäisiä havaintoja. Ongelmalähtöisessä oppimisessä taustalla on käytännön ongelma tai todellinen työelämän esimerkkitapaus. Erilaiset projektit ja hankkeet tukevat ja kehittävät ongelmalähtöistä oppimista. (Tynjälä P. 1999.) Ongelmaperustaisen oppimisen teoriaperustana toimii konstruktivistinen tai kokemuksellinen oppimiskäsitys. Ongelmaperustaisessa oppimisessä on tavoitteena hyödyntää teoriapohjaista tietoa ammatillisen asiantuntijuuden mukaisesti ja ymmärtää oppimisprosessin vaiheita. Kokemuksellisella tiedolla on tärkeä rooli teorian ja käytännön yhteensovittamisessa. (Poikela 2003; Poikela ja Nummenmaa 2006.)

Ammattikorkeakoulujen yhteydessä käydyissä oppimiskäsityskeskusteluissa nousee usein esille erilaisia käsitteitä, kuten työelämäläheisyys, -lähtöisyys ja -keskeisyys, mutta olennaisena asiana pidetään toimintaa eikä käsitteiden määrittelyä. Tärkeintä kuitenkin on, että tunnistetaan oppimiskäsityksen painotukset, jotka mahdollistavat työelämäyhteistyön. Amk-pedagogiikassa käytetään nykyään harvemmin käsitettä oppimiskäsitys, koska pedagogisten ratkaisujen ohella käydään yhä enemmän keskustelua oppimisympäristöistä. Työelämälähtöisyys ammattikorkeakouluissa on aiemmin tukeutunut vain työharjoitteluun ja hankkeistettuihin opinnäytetöihin. 2010-luvulla autenttiset ja konkreettiset työelämän ympäristöt ovat kuitenkin tulleet yhä tutummiksi oppikurssipohjaisen opetussuunnitelman ohella. Käyttäjälähtöistä ajattelutapaa hyödynnetään eri projektien ja hankkeiden yhteydessä. Käyttäjälähtöisyydellä tarkoitetaan asiakkaiden tarpeista lähtevää tuotteiden tai palveluiden kehittämistä. Kuten aiemmin sanottu, amk-pedagogiikassa on kyse toiminnasta, jossa yhdistyy pedagoginen, tutkimus- ja kehittäminen sekä alueellinen yhteistyö elinkeinoelämän kanssa. Perinteinen koulumainen työskentely ei näin ollen sovellu pedagogisiin ratkaisuihin. (Kotila ja Mäki 2012.)

7 TULEVAISUUDEN TUTKIMUS

Tulevaisuuden tutkimus on itsenäinen tieteenala. Se on luonteeltaan poikkitieteellistä tutkimusta, joka yhdistää useiden tieteenalojen toimintamenetelmiä. Tulevaisuuden tutkimus pyrkii selittämään yhteiskunnallisia ja luontoon liittyviä muuttuvia ilmiöitä sekä muutos- ja kehitysprosesseja. Tulevaisuuden tutkimuksen voidaan siis sanoa pyrkivän etsimään mahdollisia tulevaisuuden tapahtumia, ei ennustamaan tulevaisuutta. Tämä auttaa ihmiskuntaa punnitsemaan tulevaisuuden vaihtoehtoja, joiden pohjalta päätöksiä tehdään. Tulevaisuuden tutkimuksen voidaan sanoa myös antavan moraalisen oikeutuksen nykypäivänä tehdyille päätöksille. (Rubin 2010.)

Tulevaisuuden tutkimus velvoittaa tieteenfilosofian kehittämistä ja tieteenalan historian laajaa ymmärrystä sekä menetelmäkehitystä. Tulevaisuuden tutkijat hyödyntävät työssään eri alojen tutkimustuloksia, joiden pohjalta todennäköisiä, toivottuja ja uhkaavia tilanteita kehitellään. Kuten missä tahansa tutkimuksessa, on huomioitava tarve perustella tieteellisesti tulevaisuuden tiloja koskevat johtopäätökset. Tutkimusprosessi, tiedon hankinta ja käsittely sekä analyysi vaativat validiteettia ja reliabiliteettia myös tulevaisuudentutkinnassa. Tulevaisuuden tutkimus pyrkii siis katsomaan sekä menneisyyteen, nykyhetkeen että tulevaisuuteen. Tietoa tulevaisuudesta on mahdotonta luoda ilman tietoa menneistä tapahtumista. Yhteiskunnan ja yksittäisten ihmisten valintoihin pohjautuva tieto on riippuvaista historian tapahtumista, kulttuurista ja arvoista yhtä lailla kuin omasta osaamisestaan, luonteestaan ja mielikuvituksestaan. (Rubin 2010.)

Ihminen on jo aikojen alusta asti ollut tulevaisuustietoinen eli kiinnostunut tulevaisuuden tapahtumista. Platonilta lähtöisin olevan käsityksen mukaan tieto on perusteltu tosi uskomus, mutta tulevaisuuden tieto voi parhaimmillaankin olla vain tietoa mahdollisuuksista. Tämä tarkoittaa sitä, että koskaan ei voida varmuudella määritellä mitä tulevaisuus on. Suomessa tulevaisuuden tutkimus on vähitellen vakiinnuttanut asemaansa omana tieteenalanaan. Tulevaisuuden tutkimus katsotaan tieteelliseksi toiminnaksi ja teoriaperustaksi sekä sen menetelmiä, käsitteitä ja työkaluja hyödynnetään tieteenalojen piirissä. Tulevaisuuden tutkimusta hyödynnetään esimerkiksi strategisessa johtamisessa, teknologiaennakoinneissa, aluesuunnittelussa, opetussuunnitelmatyöskentelyssä, organisaatiokehittämisessä ja erilaisissa hankkeissa. (Rubin 2010.)

Suomessa tulevaisuudentutkimus on vähitellen vakiinnuttanut asemaansa omana tieteenalanaan. Futuristit eli tulevaisuudentutkijat Elina ja Kari Hiltunen uskovat todennäköisimmän tulevaisuuden skenaarion olevan teknologia painotteinen. Teknologia on kehittynyt ilman suuria ongelmia ja siihen sisältyy edullisia sähköautoja ja kantasoluhuitoja esimerkiksi Parkinsonin tautiin. Hiltusten mukaan jopa niin sanotulla keskiluokalla saattaa olla mahdollisuus avaruusmatkailuun. Teknologian tulevaisuutta tutkittaessa, tulevaisuus painottuu arjen kehittämiseen. Tulevaisuuden teknologiaa ei enää huomaa, sillä siitä tulee arkipäiviin sitoutettua. Nykypäivän aktiivisuusrannekkeet ja tulevaisuuden puettava teknologia on osa terveydenhuoltoa. Vaikka teknologian voidaan sanoa olevan suuressa roolissa, ovat Hiltuset silti sitä mieltä, että ihmiset haluavat sosiaalisia kontakteja toistensa kanssa. (Pikkanen 2014.)

8 OPISKELU TULEVAISUUDESSA

8.1 Oppimisympäristöt

Oppimisympäristö käsitettä käytetään erityisesti korostettaessa opiskelijan aktiivista oppijan roolia. Oppimisympäristöt ovat infrastruktuureja, tiloja, yhteisöjä ja toiminkäytäntöjä, jotka tukevat opettamisen ja oppimisen toimintoja. Yhteiseen infrastruktuuriin kuuluu kaikki oppimista tukevat toiminnot ja kaikki koulutusorganisaation jäsenet, niin opiskelijat kuin opettajat. Siihen kuuluu myös jäsenen käytössä olevat muodot opiskella, tavat oppia ja välineet työskentelyyn. (Kortelainen ja Sarkola 2007.)

Perinteisimpänä oppimisympäristönä voidaan mainita luokkatila, mutta oppimisympäristö voi nykyään olla mikä tahansa yhteiskunnan tila tai paikka. Oppimisympäristöksi luetaan myös teknologiasovellukset, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi case-työskentelyssä. Nykypäivän valtavan teknologia painottuneisuuden saralla olisi helppo olettaa, että oppimisympäristö edellyttää tietotekniikan käyttöä, mutta ympäristölle tärkein edellytys on, että se muodostaa sosiaalisen yhteisön ja on pedagogisesti suunniteltua. On tärkeää huomata, että oppiminen ei ole enää sidoksissa perinteisiin koulualueen opetustiloihin, sillä oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuva oppiminen pyritään myös sitouttamaan opetussuunnitelmiin. Kyseinen monipuolinen oppimisympäristö monipuolistaa opetusta ja aktivoi opiskelijaa kehittämään itseään oppimisen saralla. (Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi ja Särkkä 2007.)

Koulun fyysisen oppimisympäristön tilat ovat hädin tuskin muuttuneet kuluneiden sadan vuoden aikana. Niiden koot muodot ja kalustukset ovat pysyneet varsin samankaltaisia opetuksen kuitenkin kehittyessä jatkuvasti. Suomalainen koululaitos toimintakulttuureineen on kohdannut haasteita kehityksen nojalla, sillä yksipuoliset ja vanhanaikaiset tila- ja kalusteratkaisut eivät tarjonneet uusien oppimisprosessien mukaisia mahdollisuuksia. Opetustilojen vanhoillisuus oli opetus- ja koulutuskulttuurin kehittymistä hidastava osa-alue. Vuonna 2011 uusia aktiivisia oppimistiloja alettiin tutkia ja kehittää Roope Raisamon johdolla Tekesin Oppimisympäristö-ohjelman hankkeessa. Lähtökohtana oli toteuttaa aktiivisia oppimistiloja työkalujen avulla, joiden avulla oppimista voitaisiin kannustaa fyysisen toiminnan avulla. Hankkeen avulla selvitettiin, että tulevaisuuden oppimisympäristöt ovat mukautuvia monitoimitila liikuteltavine kalusteineen. Näitä tiloja voidaan kutsua digiluokiksi, joissa ei enää vain istuta ruutujen edessä. Hanke kehitti myös ratkaisun kieltenopiskeluun, simulaattorimaisen Berlin Kompass:in. Kyseinen opiskeluympäristö tarjoaa oppijoille mahdollisuuden keskustella turistina ja oppaana verkkoyhteyden kautta. (Mörk 2015.)

On selkeää, että tulevaisuuden opiskelu on hyvin pitkälti teknologiaa hyödyntävää. Oppikirjat muokautuvat interaktiivisemmiksi, sillä jo nyt voidaan huomata trendejä uusista tiedonhaketavoista ja taulutietokoneiden hyödyntämisestä perinteisten oppikirjojen sijasta. Teknologian ei kuitenkaan uskota yksiselitteisesti muuttavan opetustiloja, sillä vaikka internetin myötä opiskelua voitaisiin toteuttaa missä ja milloin vain, ovat perinteiset opetusmuodot tarpeen jatkossakin. Asiantuntijoiden mukaan niin sanotut parjatut massaluennot ovat edelleen käytössä. Näitä luentoja pyritään interakti-

voimaan esimerkiksi mobiililaitteiden avulla. Tällöin satojakin opiskelijoita saadaan osallistumaan opetustapahtumaan ja kommentoimaan luentoa sekä sen sisältöä. (Virtanen 2016.)

Nykypäivän nopeatempoinen digitalisoituminen haastaa opetuksen ja koulutuksen kehittämään perinteisiä käytäntöjään. Teknologiaa on hyödynnetty opetuksen kehittämisessä jo useita vuosia kehittämällä lähinnä verkko- ja etäkurssin kaltaisia opetusmenetelmiä. Mobiiliteknologia, jota tähän mennessä on hyödynnetty hyvin minimaalisesti, tulee jatkossa mahdollistamaan opetuksen hyödyntämisen myös luokkahuoneen ulkopuolelle. Tämä tarkoittaa myös sitä, että opetus ja opiskelu eivät ole enää aikaan ja paikkaan sidottua. (Virtanen 2016.)

Virtuaalisten oppimisympäristöjen positiivisena puolena voidaan mainita opiskelijan fyysisen läsnäolon riippumattomuutta. Nämä digitaaliset ympäristöt ovat oppimistiloja, jotka simuloivat reaali-ilanetta teknologian kautta ja joissa teorian tiedon yhdistäminen käytännön tehtäviin käy vaivattomasti. Opiskelu-ympäristön tarjoamaan materiaaliin voi opiskelija palata tarpeen mukaan ja täysin rajattomasti. Metropolian ammattikorkeakoulun terveys- ja hoitaminen yksikössä alettiin kehittää virtuaalisia oppimisympäristöjä vuonna 2013. Virtuaaliset oppimisympäristöt toimivat opiskelijoiden tukena niin sanottuna virtuaalikklinikkana, jota hyödynnetään opintojen ajan. Virtuaalisen oppimisympäristön sisälle on rakennettu opiskelumateriaalia teksteinä, kuvina ja videoina, videoluentoineen, työskentelyohjeineen ja kirjastoineen. Opiskelijoiden käytössä on myös panoraamakuva, jota voidaan liikuttaa ja pysäyttää teknologian laitteiden kuvaruuduilla. Virtuaalinen oppimisympäristö mahdollistaa opiskelijan harjaantumisen haasteellisissa, turvallisuutta ja rahoitusta vaativissa tilanteissa. Kyseisten projektien toteuttaminen on usein käytännössä mahdotonta. (Virtanen 2016.)

Uskaliaimmissa tulevaisuuden spekulatioissa ehdotetaan luokkahuoneiden poistamista käytöstä. Opiskelijoiden olisi tällöin mahdollista opiskella virtuaalisesti esimerkiksi kotisohvaltaan. On kuitenkin huomioitava fakta, jonka mukaan ihminen on sosiaalinen olento, joka haluaa oppia muiden ihmisten läsnä ollessa. Tietotekniikka ja verkko-opiskelu eivät siis tulisi korvaamaan tätä ihmiskontaktia. On havaittu, että opiskelijat, jotka eivät ole motivoituneet luokassa eivät ole myöskään motivoituneita verkko-opetuksessa. Vaikka luokkahuoneet eivät kyseisen tulevaisuuden näkymän perusteella tule täysin poistumaan, on kuitenkin selvää, että fyysiset luokkahuoneet muuttuvat silti. (Virtanen 2016.)

Kansainvälisyyden uskotaan näyttäytyvän suuressa roolissa tulevaisuuden oppimisympäristössä. Oppiminen kansainvälisessä ympäristössä mahdollistaa kontakteihin eri maiden kansalaisten kanssa, mikä taas johtaa kansainväliseen verkostoon. Nämä verkostot saattavat tulevaisuudessa johtaa työpaikkoihin, liikekumppanuuteen tai asiakassuhteeseen, sillä sanotaan, että ”tärkeää on kenet tiedät, eikä niinkään mitä tiedät”. Kansainvälinen ympäristö tarjoaa myös mahdollisuuden tutustua useisiin kulttuureihin ja näkemyksiin. Kansainvälisen kaupan ja yhteistyön jatkuvan monimuotoistumisen edetessä on tärkeää osata toimia hyväksyttävästi eri kulttuurin omaavien tahojen edessä. Kansainvälisen oppimisympäristön tärkeimpiin puoliin kuuluu myös kielen kehittyminen. Uudet sanonnat ja fraasit kehittävät taidokkaankin opiskelijan kielellistä taitoa ja ääntämistä. Tämän taas voidaan sanoa olevan hyväksi sekä työtä hakiessa että työelämän kontaktinneissa. (Oxford Royale Academy 2014.)

8.2 Oppiminen ja teoriaa oppimisesta

Opetusmenetelmänä pidetään opetuksen toteuttamista tai erinäistä työpajaa, mikä edistää oppimista. Opetusmenetelmä organisoii opettajan opetusta ja pyrkii pitämään yllä aktiivisuutta ja motivoituneisuutta. Opetusmenetelmä valitaan useiden tekijöiden perusteella, sillä ihmisten oppimisessa esiintyy hyvin erilaisia tapoja. Karkeasti voidaan opetusmenetelmien valintaan liittyvät tekijät kuitenkin lajitella oppisisältöihin ja tavoitteisiin, yksilöllisiin oppijoihin ja oppijaryhmiin, opettajan osaamistasoon ja oppimateriaaleihin, välineisiin, tilaan ja opetusaikaan.

Opetusmenetelmän huolellinen valinta on nykypäivänä erityisen tärkeää, sillä oppimisen tulisi olla jokaisesta näkökulmasta parasta mahdollista. Tätä kuitenkin haastaa se, että jokainen opiskelija on yksilö, jonka visio opetuksesta saattaa kovin poiketa vieressä istuvan opiskelijan tavasta oppia. Opiskelijan henkilökohtainen oppimisen prosessi, aiemmat tiedot, taidot, kokemukset ja asenteet vaihtelevat opiskelijan mukaan. Opetusmenetelmien toimivuus mitataan kuitenkin myös esimerkiksi opettajan näkemyksien, asenteiden ja motivaation mukaan. Aktivoiva opetusmenetelmä saattaa olla osittain aktivoivaa, mutta ei loppujen lopuksi toimi konkreettisesti, jos opettaja ei hallitse menetelmää ja ei arvosta opiskelijoiden osaamista. Opiskelijoita arvostava opettaja taas luo kontaktin opiskelijoihin ja luo vuorovaikutusta perinteistenkin opetusmenetelmien pariin. Voidaan todeta, että mitä oleellisempia ja motivoivampia tehtäviä oppimisen tueksi luodaan, sitä varmemmin yhä useampi opiskelija oppii. (Vuorinen 2001.) Opetusmenetelmän valinnassa tulisi hyödyntää yksinkertaista sääntöä: itsearviointi, jolla pyritään löytämään opettajan vahvuudet ja heikkoudet. Sopivaa opetustyyliä kehittämällä opitaan, kuinka persoona ja opetussuunnitelma saadaan tehokkaasti yhdistettyä. Tällöin myös erilaisten opiskelijoiden oppimisen tasot saadaan maksimaalisesti hyödynnettyä. (Gill 2016.)

Opetusmenetelmiä on nykypäivänä hyvin paljon ja niitä kehitetään jatkuvasti jokaisen oppijan vahvuuksia vastaaviksi. Yleisimpiä opetusmenetelmiä ovat esimerkiksi luennot, yksilötyöt, ryhmätyöt, projektit, kirjoitustehtävät, käsitekartat, oppimispäiväkirjat, teknologiaa hyödyntävä opetus, case-harjoittelu ja draamamenetelmät. Nämä menetelmät voidaan jakaa useaan ryhmään kuten itsenäisen työskentelyn opetusmenetelmäksi, jossa painotetaan yksilöllisyyttä. Tätä opetusmenetelmää hyödynnetään usein tietokoneen avulla. Menetelmä voi olla myös yhteistoiminnallista toimintaa, jota hyödynnetään sosiaalisten taitojen ja monipuolisen vuorovaikutuksen kehittämiseen. Esittävät opetusmenetelmät soveltuvat suuremmille opetusryhmille informatiivisen esityksen tuottamiseen. Kyseisessä opetusmenetelmässä opettajan ja oppijan rooli on perinteinen korkean auktoriteetin ja tiedon tuottajan sekä matalan auktoriteetin kuulijan suhde. (Vuorinen 2001.)

8.2.1 Käänteinen oppiminen ja opetus

Käänteinen opetus- ja oppiminen nostavat suosiotaan vähitellen myös Suomessa. Kyseisessä opetusmenetelmässä korostetaan oppijan omatoimisuutta ja etukäteen suoritettavaa valmistautumista. Flipped classroom eli käänteinen opetus tarkoittaa opetusteknistä muutosta, jossa keskeistä on teknologia. Flipped learning eli käänteinen oppiminen tarkoittaa oppimiskulttuurin muutosta, jossa opettajan taholta tuetaan opiskelijan itsenäisyyttä vähentämällä kontrollia ja luottamalla opiskelijan motivaatioon ja kykyyn oppia. (Toivola 2014.) Käänteinen opetus tarjoaa opiskelijalle entistä kehittyneemmän mahdollisuuden palautteeseen. Tätä palautetta voi olla joko opettajan tai tuutorin antama palaute tai itselleen annettu palaute. Kyseisen kaltainen oppiminen ja palautteenanto kannustavat opiskelijoita pohtimaan opittua ja kuinka oppiminen saavutettiin. (The University of Queensland 2016.)

Käänteisen opettamisen ei voida sanoa olevan täysin uusi käsite. Harvardin yliopiston professori Erik Mazur havaitsi 1990-luvulla, ettei opiskelijoiden fysiikan oppiminen kehittynyt toivotulla tavalla. Hän ryhtyi käyttämään luentoaikaa opiskelijoiden yhteiselle keskustelulle ja antoi oppilaiden valita sisältöjä henkilökohtaisten tarpeiden mukaan. Mazur pyrki kiinnittämään huomiota erityisesti opiskelijoiden virheellisiin käsityksiin. (Toivola 2014.) Käänteinen opetus on vasta 2000-luvulla alkanut kehittyä yhdeksi nykypäivän opetusmetodiksi, sillä uusi, kehittynyt teknologia mahdollistaa monipuolisen opetuksen luokkahuoneen ulkopuolelle. Kyseinen opetusmenetelmä kuitenkin vaatii kokeiluja tullakseen täydelliseksi oppimisen malliksi. (Demski 2013.)

Käänteisen opetuksen käsitetään kokonaisvaltaisesti alkaneen opetusvideoiden leviämisestä verkossa. On kuitenkin huomioitava, että teoriavideot esittävät vain esittäjänsä ajatukset antamatta mahdollisuutta henkilökohtaisempaan oppimiseen. Videot kuitenkin mahdollistavat oppimisen opiskelijalle optimaalisimmalla ajalla, mikä ei välttämättä aina ole kyseisen tunnin ajankohtana. Videot myös mahdollistavat rajattoman katselun ja pikakelauksen. Käänteinen oppiminen jättää taakseen käsityksen, jonka mukaan oppimista automaattisesti tapahtuu opettajan kirjottaessa ja opiskelijan koidessa teorian. Opetusmenetelmä haastaa opiskelijoita henkilökohtaiseen ajatteluun ja tehokkaaseen tuntityöskentelyyn. (Toivola 2014.)

8.2.2 Yhteisöllinen oppiminen

Ymmärtävää oppimista korostetaan nykyaikaisessa oppimistutkimuksessa. Se tarkoittaa pyrkimystä oppia ymmärtämällä opittavien asioiden syvällisiä käsityksiä sekä sitä, että opittu tieto voidaan soveltaa koulun ulkopuolisiin asiayhteyksiin. Ymmärtävä oppiminen on siis kokonaisuuden käsitteiden ymmärtämistä ja niiden hallitsemista eli kykyä ratkaista ongelmia, suunnitella, huomata säännönmukaisuuksia ja laatia argumentteja opitun teorian pohjalta. (Pönkä, Impiö ja Vallivaara 2012.)

Yhteisöllinen oppiminen on vuorovaikutusta korostava toimintakulttuuri (YVI 2016). Tällä pyritään luomaan avoin, keskusteleva työilmapiiri, sillä puhuminen mahdollistaa muilta oppimisen ja kyseen-

alaistamisen. Ongelmanratkaisukykyä on tällöin mahdollista kehittää ja omaa identiteettiään vahvistaa vuorovaikutuksen ja kokemusten perustella. Kyseistä opetusmenetelmää käytetään usein matemaattisten ongelmien ratkaisussa. (Toivola 2014.)

Yhteistoiminnallinen oppiminen luo sitoumusta prosessiin sekä luo vastuuta opintojen etenemisestä. Yhteistoiminnallista oppimista voidaan hyödyntää ongelmanratkaisukaltaisen oppimisen, tekemällä oppimisen ja tiimityöskentelyn parissa. Toimivat ryhmäkoot ovat maksimissaan viiden henkilön suuria ja jäsenet tieto- ja taitopohjaltaan erikaltaisia. Tästä suuremmat ryhmät ovat oppimisen kannalta vaikeita toteuttaa, sillä tilanteessa hiljainen ja vetäytyvä persoona jää usein vaille vuorovaikutusta. Oppimistilanteessa jokainen osallistuja tehostaa toisensa oppimista ja motivoi auttamiseen kilpailun sijasta. Yhdessä oppimisen tavoitteena voidaan sanoa olevan oppiminen paremmin ja mielekkäämmin, ei enemmän ja nopeammin. Näin jokainen osallistuja pystyy oppimaan taustastaan ja persoonastaan huolimatta. (YVI 2016.)

Yhteistoiminnallisen oppimisen toiminta voi vaihdella luokkahuoneessa tapahtuviin keskustelutilanteisiin tai lyhyisiin luentoihin. Toimintaa voidaan hyödyntää myös koko lukuvuoden ajan tutkimusryhmien tavoin. Koska tavoitteet ja prosessit vaihtelevat suuresti, myös yhteistoiminnalliset aktiviteetit voivat olla hyvin eri tavoin toteutettuja. Aktiviteetit voivat siis olla joko pientä ryhmätyöskentelyä tarkasti jäseneltyjen tehtävien parissa tai spontaania työtä opiskelijoiden omien kiinnostusten ja kysymysten parissa. (Smith ja MacGregor 1992.)

Yhteisöllisen oppimisen aloituksessa vaaditaan opettajalta organisointikykyä ja ohjausta. Opiskelijoille tulee luoda säännöt, toimintatavat, aikataulutus ja jatkuvaa tukea itsenäisen työskentelyn tukemiseksi. Tällöin oppiminen ei vaadi jatkuvaa opettajan ohjausta. Tavoitteena onkin, että vähitellen opiskelija alkaa ottaa vastuuta oppimisestaan. Oppimisen monipuolistamiseksi yhteistyötä voidaan kehittää liittämällä esimerkiksi ohjaajia ja asiantuntijoita työskentelyyn. (Lahti 2006.)

Sosiaalinen media on osa yhteisöllistä oppimista. Sosiaalista mediaa voidaan määritellä joukoksi Internet-ohjelmia, joiden avulla voidaan luoda sisältöjä ja välittää niitä muille käyttäjille. Sosiaaliseen mediaan kuuluu sekä teksti ja kuvat että myös sisältöjen väliset linkitykset ja metasisältö. Sosiaalista mediaa voidaan määritellä myös ihmisten välisenä kommunikaationa ja tiedon jakamisena. Sosiaalisen median keskeisinä asiasanoina voidaan mainita avoimuus, vuorovaikutus ja viestintämuotojen yhteensulautuminen. Jotta sosiaalista mediaa voitaisiin hyödyntää kokonaisvaltaisesti opetuksessa, tulee toimintakulttuurin muutoksen ulottua yksittäisestä opettajasta koko oppilaitosyhteisöön. (Pönkä ym. 2012)

Sosiaalisessa mediassa hyödynnettäviä verkkopalveluita ovat esimerkiksi blogit, wikit, oppimislaustat ja yhteisöpalvelut. Kyseisten oppimisympäristöjen hyödyntämisen ja avoimuuden lisääntyessä toimintatapoja tulee uudistaa yhteisöllisempään suuntaan. Opetuksen strukturointi ja vaiheistaminen tulee näyttäytymään entistä suuremmassa roolissa. Ryhmätyöskentely ja yhteisöissä toimiminen sekä tiedon ja kokemusten jakaminen korostuu sosiaalisessa mediassa. Yksinkertaisimmillaan oppimisympäristö on blogi, wikisivusto tai kyseisen kaltainen yksittäinen palvelu, joita yhdistämällä RSS-

syötteiden ja linkkien avulla voidaan rakentaa monitahoisia oppimiskokonaisuuksia. (Pönkä ym. 2012.)

8.2.3 MOOC

Avoimuus ja saavutettavuus yhdistettynä nykypäivän teknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin luovat apuvälineitä moderniin oppimiseen. MOOC, Massive Open Online Course, eli suuren yleisen avoin verkkoluento toteuttaa etäopetusta verkossa massaluonteisesti, mikä mahdollistaa maailmanlaajuisen kuuntelijakunnan. MOOCit tarjoavat lisäkoulutusta ja täydennystä nykyiseen opintotarjontaan. Kuka tahansa siis pystyy näin ollen osallistumaan näihin ulkomaisten tai suomalaisten yliopistojen järjestämille verkkokursseille maksutta. (Teppola, Vierimaa ja Ruhalahti 2016.) MOOC:ien sanotaan olevan myös demokraattisia, sillä ne avaavat mahdollisuuksia korkeakoulutasoiseen oppimiseen myös niille, joilla ei ole mahdollisuutta opiskella perinteisten korkeakoulujen opintoja (Thomas 2014).

MOOCien sanotaan saaneen alkunsa 2000-luvun vaihteessa. Massachusetts Institute of Technology siirsi ensimmäisenä oppimateriaalia verkkoon kaikkien saataville sekä toteutti vuonna 2002 tietotekniikan kurssin OpenCourseWare – projektin yhteyteen. Ensimmäistä kertaa termiä MOOC käytettiin vuonna 2008 kanadalaisten George Siemensin ja Stephen Downesin järjestämän Manitoban yliopiston kokeilukurssin ”Connectivism and Connective Knowledge” kuvaavana nimenä. Jo tällöin kurssilla oli osallistujia yhteensä 2325 ihmistä, joista vain 25 henkilöä oli kyseisen yliopiston opiskelijoita. MOOC-kursseja on onnistuneesti hyödynnetty myös ammattikorkeakoulujen ja autokoulujen taholta. (Teppola, Vierimaa ym. 2016.)

Suomessa MOOCia alettiin hyödyntää 2010-luvulla. Helsingin yliopiston tietojenkäsittelytiede järjesti ensimmäisen MOOC-tyylisen kurssin vuonna 2012 ohjelmoinnista. Ohjelmoinnin opiskelua pyrittiin toteuttamaan useammin verkossa, jolloin opiskelijan tuli ottaa enemmän vastuuta oppimisesta. Suomen ensimmäiselle kurssille osallistui 400 henkilöä. Aalto-yliopisto toteutti samankaltaisen ohjelmointikurssin 2014 syksyllä, johon osallistui jopa 2600 henkilöä. (Teppola, Vierimaa ym. 2016.) Vuonna 2012 avattiin mooc.fi-verkkosivusto, jonka pelkästään Helsingin yliopiston tarjoamalla ohjelmointikursseilla on käynyt jo yli 12 000 ihmistä. (Kosola 2015.)

MOOC trendinä on jatkuvan tutkimuksen kohteena. Avoimet verkkokurssit avaavat ovia vuorovaikutukselle, mutta edellyttävät vahvaa pedagogista pohjaa. Tästä syystä uutta teknologiaa ei tulisi yrittää hyödyntää ilman harkitun pedagogiikan rakentamista. Tekniikkaa tulisikin hyödyntää vain kun oppimisprosessi nähdään uudesta näkökulmasta, jolloin uuden oppimisprosessin olisi mahdollista rakentua. Toinen ongelma massiivisten kurssien järjestämisessä on vuorovaikutuksen vähäisyys, oli se sitten järjestetty perinteisenä luentona luokkahuoneessa tai MOOC-kurssina verkossa. Perinteisen luennon vuorovaikutuksen sanotaan olevan usein hyvin minimaalista. Tätä vuorovaikutuksen vähäisyyttä MOOC-kurssien toteutuksessa pyritään poistamaan. Kyseinen ongelma on kuitenkin hankala poistettava, sillä virtuaaliluennolla saattaa olla useita tuhansia osallistujia. (Teppola, Vierimaa ym. 2016.)

MOOC tarjoaa toki myös positiivisia puolia tulevaisuuden oppimista kehittäessä. MOOC nopeuttaa opettajan roolin muutosta oppimisen ohjaajaksi perinteisen tiedon jakamisen sijaan. MOOC-opetuksessa voidaan hyödyntää myös Flipped classroom -opetustapaa. Tällöin opettaja ohjaa prosessia ja oppija itse etsii ja soveltaa löytämään tietoa. Tätä tapaa hyödyntämällä siirretään vastuuta oppijalle, minkä taas voidaan kuvitella lisäävän motivaatiota. (Teppola, Vierimaa ym. 2016.)

8.2.4 Monimuoto-opiskelu

Monimuoto-opetus on yhdistelmä etäopetusta, lähiopetusta ja monimuotoisia itsenäisen opiskelun tapoja, joiden avulla oppiminen on ajasta ja paikasta riippumatonta. Pääpiirteittäin monimuoto-opetus korostaa opiskelijan yksilöllisyyttä ja joustavuutta sekä antaa opiskelijalle itselleen vastuun oppimisestaan. Etäopetus ja itsenäinen työskentely motivoivat oppimiseen niiden riippumattomuuden vuoksi, mutta lähiopetus, luennot ja ryhmätyöskentely antavat mahdollisuuden sosiaalisten suhteiden luomiseen. (Nevalainen 2006.)

Monimuoto-opetuksen voidaan sanoa syntyneen juuri joustavan opiskelutavan tarpeesta, sillä nykypäivänä esimerkiksi yhä useampi varttunut ja perheellinen aikuinen haluaa kouluttautua uuteen ammattiin. Monimuoto-opetuksen vahvuutena voidaan pitää sen aikuisopetuksellista luonnetta. Jotta oppiminen olisi maksimaalista, tulee monimuoto-opetuksen toteuttavilla osapuolilla olla riittävä tietopohja oppimisprosessista. Opiskelijoilla tulee myös olla riittävät oppimisen ohjaus- ja neuvontapalvelut, sillä itsenäinen opiskelu ei tarjoa päivittäistä mahdollisuutta opettajalta saatavaan ohjaukseen. Nykypäivän viestintäteknologia kuitenkin mahdollistaa säännölliseen vuorovaikutukseen myös monimuoto-opiskelua hyödynnettäessä. (Nevalainen 2006.)

Vuosikymmenten perinteet jakavat opiskelun useisiin itsenäisiin oppiaineisiin. Nykypäivän maailma on kuitenkin monimutkainen ja kansainvälinen kokonaisuus, jonka ilmiöt eivät rajoitu erillisiin teemoihin ja tieteenaloihin. Koulutusorganisaatiolla on paine häilyttää kyseisiä vanhoillisia ainerajoja, jotta opiskelu olisi aiempaa kokonaisvaltaista ja ilmiöiden tai teemojen mukaan jakautuvaa. Kyseistä oppiainerajoja poistavaa opetusta kutsutaan monialaopetuksiksi, ilmiölähtöiseksi oppimiseksi tai tutkivaksi oppimiseksi. Monimuoto-opetusta voidaan hyödyntää useiden työtapojen avulla, sillä sen toteuttamiseen ei ole yhtä ainoaa keinoa. Monimuoto-opetus voidaan sijoittaa yhden luennon teemaksi, jolloin useiden alojen teoria pyritään eheyttämään laajaksi kokonaisuudeksi. Toisaalta monimuoto-opetusta voidaan hyödyntää myös koko lukuvuoden ajan. (Cantell 2014.)

Pääpiirteittäin monimuoto-opetus jaetaan kahteen menetelmään: tiedonalalähtöinen oppiminen ja ilmiölähtöinen oppiminen. Tiedonalalähtöinen oppiminen pyrkii monipuolistamaan jo opittuja oppiaineiden käsitteitä. Näistä käsitteistä rakennetaan laajoja kokonaisuuksia hyödyntäen esimerkiksi teemaa ilmastonmuutoksesta. Tällöin opiskelijalla tulee olla jo käsitys ilmastonmuutoksen historiasta ja fysiikasta sekä maantieteestä, sillä näiden oppiaineiden termien ja käsitteiden avulla opiskelija pyrkii luomaan kokonaisuuden ilmiöstä. Tiedonalalähtöisen oppimisen asiantuntija on opettaja tai opettajat, jotka pyrkivät tahoiltaan muodostamaan oppiaineiden välisiä linkkejä kokonaisuuksien hahmottamiseksi. (Cantell 2014.)

Ilmiölähtöinen oppiminen perustuu opiskelijoiden ympäristön ja ilmiöiden havainnoinnin pohjalta heränneisiin kysymyksiin, joiden pohjalle monimuoto-opiskelun teema voidaan rakentaa. Ilmiölähtöisen oppimisen voidaan sanoa olevan sisäistä motivaatiota herättävää, sillä sen perustana toimii opiskelijoiden oma kiinnostus ilmiöitä kohtaan. Ilmiölähtöisen oppimisen asiantuntijoiksi voidaan valita esimerkiksi teeman kannalta merkittäviä tutkijoita. Opettajan rooli kyseisessä menetelmässä on lähinnä rajata teeman valintaa oppimisen kokonaisuuden kannalta merkittäväksi ja johdattaa projektia kohti määriteltyjä tavoitteita. Opettajan vastuuseen kuuluu myös onnistunut työnjako, joka vaikuttaa opiskelun ryhmädynamiikkaan. (Cantell 2014.)

Monimuoto-opiskelu tuottaa uudenlaista tietoa, jota ei välttämättä pystytä saavuttamaan oppikirjojen yksipuolisesta näkökulmasta. Opiskelijoiden etuna menetelmässä toimii yhdessä rakennetun tiedon sosiaalinen perusta, sillä yhteistyön hyödyntäminen opetuksessa synnyttää täysin uusia oppimisen konteksteja. (Cantell 2014.)

8.2.5 Teknologia

Teknologian käyttö on arkipäivää Y-sukupolven eli 1900-luvun loppupuolella syntyneiden parissa, sillä muun muassa pikaviestimiä ja sovelluksia käytetään jatkuvasti. Uudet sovellustrendit villitsevät massatrendeinä kannustaen nuorisoa yhä uusiin tapahtumiin ja toimiin, joten miksi koulutuksen ei tästä ympäristöstä tulisi kirjaimellisesti ottaa oppia. Uusi teknologia muuttaa ja on jo muuttanut oppimisen ympäristöjä sekoittaen niin sanotut formaalit ja ei-formaalit oppimisympäristöt keskenään. Opetuksessa perusopetuksesta lähtien opetellaan tieto- ja viestintäteknikan käyttöä, monilukutaitoa, tekstien tulkintaa ja tuottamista sekä tiedon hankintaa, muokkausta ja tuottamista monimuotoisissa tilanteissa. Digitaalinen lukutaito taas lisää kriittistä asennetta teknologian välineitä ja tuotteita kohtaan sekä kykyyn realistiseen arvioon niiden sisältämää tietoa kohtaan. (Kuuskorpi 2012.)

Vuosikymmen taaksepäin opetuksessa ei juurikaan sallittu digitaalisten laitteiden käyttöä, eikä kyseisen ajanjakson laitekehitys ollut kovin edistyksellistä. Nykypäivän teknologian tilanne taas mahdollistaa esimerkiksi mobiililaitteiden ja taulutietokoneiden hyödyntämisen jokapäiväisissä oppimistilanteissa. Voidaan sanoa, että on tärkeää hyödyntää teknologian läsnäoloa toiminnallisuuteen tähtävällä oppimisympäristössä. Kyseinen lähestymistapa yhdistää opiskelijalle jo tutun teknologian uuden oppimiseen. Voidaan ajatella, että tilanne muuttaa tapoja osallistumalla oppimisen suuntaan, missä työskennellään yhdessä. Jalostettuna tämä toimintatapa antaa osallistujille mahdollisuuksia jakaa tuotoksiaan sosiaalisessa mediassa, jossa pystyy nykyään tavoittamaan suuren katsojakunnan hyvin lyhyessä aikavälissä. (Ruuska, Löytönen ja Rutanen 2014.)

Tieto- ja viestintäteknologian mahdollistama verkko-oppimateriaali on osittain jo korvannut perinteisen oppimateriaalin. Voidaan olettaa, että pääpiirteittäin tulevaisuuden opiskelumateriaali tulee sijaitsemaan jatkossa palvelimella. Nykypäivän tehokas ja laaja-alainen internetyhteys mahdollistaa kuvien, videoiden ja projektien säilyttämisen verkkopalvelimilla, joista niitä voidaan tutkia ja muokata laitteiden kuten tietokoneiden ja tablet-tietokoneiden avulla. (Ruuska ym. 2014.)

Videoilla, äänellä ja vuorovaikutuksellisuudella tehostetut kirjat havainnollistavat ilmiöitä ja käsitteitä monipuolisemmin kuin perinteiset yksiulotteiset painokuvat. Siirtymiset ja polut linkkien avulla tarjoavat nopeamman tien taustatietoihin. Osittain oppiaineet ovat siirtyneet käyttämään sähköisiä oppimateriaaleja, joissa teknologiaa on hyödynnetty valtavasti. Osa oppimateriaalista on kuitenkin edelleen vanhentunutta kopioitua tietoa vanhentuneine linkkeineen, joka ei palvele oppimista ollenkaan. Voidaan siis todeta, että Suomessa sähköisten oppimateriaalien tehokas ja kokonaisvaltainen kehitys on vasta alussa. Kuvamateriaalin heikko laatu ja teknologian toimimattomuus on vielä valittavasti yleistä. (Ruuska ym. 2014.)

Vaikka kehitystä on vielä verkko-oppimateriaalin suhteen tehtävä, voidaan kuitenkin mainita digitaalisuuden muuttaneen ajatteluamme ja oppimisen mahdollisuuksia. Oppimisesta on alettu puhua oppimisympäristössä oppimisesta aiemman oppikirjan avulla oppimisen sijaan. Materiaalin helppo saatavuus mahdollistaa tiedon selaamisen jatkuvasti ympäristöstä huolimatta. Tämä taas antaa mahdollisuuksia jatkuvalle oppimiselle aiemman kouluajan rajojen ulkopuolelle. (Ruuska, Löytönen ym. 2014.) Jyväskylän yliopisto tutki sähköisen oppimateriaalin hyötyjä koordinoimalla Systemaattiset oppimisratkaisut – hankkeen. Hanke toteutettiin tutkimuslaitosten, yritysten ja oppilaitosten yhteistyönä ja siihen sisältyi Ubilabs-oppimateriaaliportaalin käyttökokeilu. Mukana olleiden oppijoiden mukaan erilainen oppimisympäristö edisti oppimista ja lisäsi vaihtelun tunnetta. Oppijoiden mielestä omaan tahtiin työskentely lisäsi vaikutusvaltaa tunneilla. Digitaalisen työkirjan käyttö muodosti rennon ilmapiirin sekä oppijoiden että opettajien mielestä. (Mörk 2014.) Kyseisen hankkeen tuloksista voidaan huomata, että sähköinen oppimateriaali tasapainottaa opiskelijoiden oppimisen taitojen eroja, mikä taas johtaa motivoituneisuuteen ja innostuneisuuteen opintoja kohtaan.

Oppimisympäristöjä ovat myös työalustat, joiden avulla vuorovaikutusta opiskelijoiden kesken voidaan tehostaa. Alustoilla opiskelija pystyy kokeilemaan hypoteeseja ja näkemään seuraukset valinnoistaan. Nykypäivänä tietokoneisiin voidaan ostaa virtuaalilaboratorioita, joissa näitä syy-seuraussuhteita voidaan tutkia vaivattomasti. Tulevaisuuden oppimateriaalin uskotaan myös olevan kuvallinen, jonka avulla ilmaistaan tarkoituksenmukaisesti oleellinen oppimissisältö olematta tekstikeskeinen. Näin oppimateriaalista voidaan saada vuorovaikutteinen. (Ruuska, Löytönen ym. 2014.)

Tablettitietokoneille ladattavat pelit ovat nykypäivän trendi. Oppimiseen liittyvät sovellukset ovat useimmiten pelejä, harvemmin testejä tai virtuaalisia malleja. Pelillisyyttä opetuksessa on lisätty motivaation nousun toivossa, sillä esimerkiksi sisällön kertaamisessa ja soveltamisessa näiden voidaan olettaa toimivan tehokkaammin kuin perinteisen harjoittelun. (Ruuska ym. 2014.)

Tulevaisuuden sähköiset oppimateriaalit eivät pelkästään laajenna klassista kirjaa kuvien, äänien ja linkkien avulla. Digitalisaatio tuo erilaisen tavan oppia, sillä se tuo entistä turvallisemman ympäristön taitojen kehittämiseen. Tätä mahdollisuutta kuvaillaan jopa portiksi oppimisen virtuaalimaailmaan. Jotta kyseinen maailman olisi vuorovaikutuksellinen, ei oppimisen kohteita tule rajoittaa vaan aiheena tulisi olla kokonaisuus, johon oppija rakentaa omankaltaisensa oppimispolun. Nämä polut ovat jokaisen opiskelijan henkilökohtaisia ja omaan oppimiseensa pohjautuvia. (Ruuska ym. 2014.)

Kaikista tehokkain oppiminen kuitenkin saavutetaan, kun sähköinen oppimateriaali rinnastetaan perinteisen oppikirjan ohelle. Tämä mahdollistaa teemakokonaisuuksien peruskäsitteiden hallinnan ja niiden välisien yhteyksiä käsittämisen. On kuitenkin huomattava, että muun muassa oppiaineiden erot ja oppiaineiden tasot määrittelevät näiden oppimateriaalien paremmuuden painettujen ja sähköisten välillä. (Ruuska ym. 2014.)

Perinteisen kirjan etuna voidaan mainita tilan hyödyntämisen. Aukeamalle mahtuu tekstin lisäksi useampia kuvia ja kuvioita, joita kaikkia ei tietokoneen näytölle pysty mahduttamaan. Usean välilehden ja näyttösivun selaaminen kuormittaa muistia paljon enemmän kuin yhden perinteisen oppimateriaalin sivun hahmottaminen. Voidaan siis todeta, ettei teknologia automaattisesti paranna oppimistuloksia, sillä esimerkiksi myös sivujen latautuminen ja tekniset ongelmat lisäävät turhaumista ja johtavat keskittymisen herpaantumisiin. (Ruuska ym. 2014.)

Tulevaisuuden oppimateriaali on kaikkea sitä, jolla voidaan tukea oppimista. Tutkimusten avulla on jo osoitettu, että käsillä tekeminen on tärkeää ajattelun kannalta, joten nuoruuden rakennuspalikoiden, askartelun ja esimerkiksi muovailuvahan voidaan jatkossa kuvitella kehittävän monipuolista oppimista. Kun vielä yhdistetään uutta teknologiaa perinteisiin työkaluihin, voidaan saada aikaiseksi kehittyneitä välineitä moderniin oppimiseen. Tulevaisuuteen katsottaessa voidaan oppimateriaaliksi kuvitella myös paperinkaltaista taiteltavaa alustaa, jolle voidaan piirtää ja kirjoittaa sekä ladata digitaalista materiaalia. Kyseistä alustaa voitaisiin käsitellä täysin kuten perinteistä paperia, mutta se sisältäisi monipuolista teknologiaa. (Ruuska ym. 2014.)

On kuitenkin huomioitava, että nykypäivän oppijat ovat usein kätevämpiä teknologian käyttäjiä kuin opettajat. Nuorelle opetetut digitaalisen ympäristön opit pienestä lapsesta lähtien luovat välimatkaa opettajan tietotasolle. Muun muassa ohjelmointi on jo osa opetussuunnitelmaa Virossa, joten kyseisen teknologian opiskelun osa-alueen voidaan olettaa rantautuvan pian myös Suomeen. Kyseinen tilanne siis velvoittaa esimerkiksi matematiikan opettajien moninaisia koodaustaitoja, mikä taas lisää opettajan työtaakkaa. (Olander 2014.)

Opettajien asenne teknologiaa kohtaan on hyvin vaihtelevaa. Osa kieltäytyy teknologian hyödyntämisestä osana opetusta, osa ei yksinkertaisesti osaa eikä uskalla. Osa opettajista oppii mielellään uutta teknologian saralla, mutta epäröi jäädessään kaiken informaatiotulvan alle. Osalle teknologia ei ole edes haaste. Kaikille tulisi kuitenkin antaa mahdollisuus edes pohtia oppimisen, opettamisen ja teknologian hyödyntämisen positiivisia puolia. (Vaarala, Johansson ja Mutta 2014.)

8.3 Opettajan ja opiskelijan roolit

Opettaja on opetuksen, oppimisen ja ohjaamisen ammattilainen, jolla on korkea asema ja koulutus. Nykypäivänä opettajalta odotetaan alansa asiantuntijana nopeaa kehitystä koulutuksen saralla tapahtuvien muutoksen seurauksena. Opettaja ei enää työskentele saman kaavan ja opetussuunnitelman mukaisesti vuodesta vuoteen, mikä taas vaatii aiempaa monimuotoisempaa osaamista. Opettajan työn muutokset taas haastavat oppijan työskentelyä, sillä tulevaisuuden menestykseen johtava oppiminen edellyttää reflektointia ja yhteisöllisyyttä. Opettajuus käsitteenä uudistuu välttämättä, sillä uusien opetusjärjestelmien ohelle edellytetään kehittyvää pedagogista ajattelutapaa. Myös tietoverkkojen ja verkostojen uudenlainen hallitseminen tulee esiintymään suurella roolilla. (Kuuskorpi 2012.)

Puhuttaessa tietoyhteiskunnan muuttumisesta merkitystalouteen, opiskelijan rooli tulee olemaan osittain opetusaineiston tuottaja. Opettajan vastuu tiedon jakamisesta opiskelijoille ei enää toteudu perinteisten mallien mukaan, vaan opettajasta muokataan mentori, joka seuloa epäoleellisen ja virheellisen tiedon joukosta oleellisen tiedon. Opiskelijan vanhentunut rooli tiedon vastaanottajana muuttuu itsenäiseksi tiedon hakijaksi ja tuottajaksi, jonka apuna toimii tämä niin sanottu mentori, opettaja. Mentorointisuhteen ominaisuuksia voidaan sanoa olevan kahdenkeskisyys, luottamus, sitoutuneisuus ja avoimuus. Mentorointisuhteen tulee aina olla luottamuksellinen ja tasavertainen sekä molemmilla tulee olla halua panostamiseen ja osaamisen jakamiseen. Mentorointi on pohjimmiltaan kuitenkin oppimisprosessi, joka muuttuu tilanteiden kehittyessä. (Hytönen, Kämppi, Nykänen, 2007.) Mentorointi johtaa vertaisoppimisen vahvistumiseen sekä kuluttajan ja tuottajan roolien sekoittumiseen. Kokonaisvaltainen oppiminen ei enää riipu opettajan tuottamasta materiaalista. Opettajan tehtävänä voidaan sanoa olevan pitkälti nuorten luovuuden kehittäminen ja yhteistyön luominen sekä oman ammattitaitonsa kehittäminen. Opettaja toimii pääasiassa tukihenkilönä ja asiantuntijana, joka ei takaa opiskelijan opintojen etenemisestä. Oppimisen päävastuun uskotaan siirtyvän opiskelijalle itselleen, mikä taas edellyttää opiskelijalta itseltään motivaatiota ja kiinnostuneisuutta. Opiskelijasta pyritään kehittämään itsenäinen, omasta tekemisestään vastuussa oleva yksilö. (Kouvo 2012.)

Vaikka työelämän ja koulutuksen kehittyminen on nykypäivänä huimaa, on tulevaisuudessa kuitenkin edelleen oppilaita ja opettajia. Vaikkeivät kyseiset roolit tule koskaan olemaan täysin tasavertaisia, tulee opettajan ajatella oppilas potentiaalisesti tasavertaiseksi. Opettaja-oppilassuhdetta voidaan kuvata jännitteillä, jotka kehittyvät oppijan pyrkimyksistä sopeutumaan oppimistilanteisiin. Tämä pakottaa oppijan kehittämään uusia taitoja ja toimintatapoja pystyäkseen sopeutumaan oppimisympäristöön. Rakentavan jännitteen luodakseen opettajan osaltaan patistaa opiskelijaa taitojen kehittämiseen. Näin luodaan positiivinen, mutta kannattava oppimistilanne. Negatiivinen, tuhoisa jännite estää sekä opettajaa että oppijaa kehittämästä valmiuksiaan. Tämä johtaa usein oppimistaantumiseen. (Laakkonen ja Juntunen 2009.)

8.4 Opiskelijan ohjaus

Globalisoitua Suomi lisää sekä ulkoisia että sisäisiä kehityspaineita korkeakoulujen uraohjauksen toteuttamiseen. Ulkoisina paineina voivat olla globaalien talouden epävarmuus, taloudellinen taantuma ja kilpailu. Sisäisinä paineina voidaan mainita korkeakoulujen tuloksellisuuden lisääntyminen ja toiminnan laatuun liittyvät uudet vaatimukset. Kehittyvät työmarkkinat vaativat osaavaa työvoimaa yhä nopeammin, jotta kansallisen ja kansainvälisen kilpailukykyisyyden olisi mahdollista pysyä tasapainossa. (Saukkonen ja Syynimaa 2011.)

Elinikäinen oppiminen ja ohjaus ovat hyvin ajankohtaisia teemoja, sillä niitä pidetään työllisyyden parantamisen ja ylläpitämisen mahdollisuutena. Osaavan työvoiman säilyttäminen on haastavaa, sillä harvalla on nykypäivänä vain yksi ura. Tulevaisuuden työn luonne on ennakoimatonta, jonka vuoksi on hyvin vaikeaa arvioida yksityiskohtaisia osaamis- ja koulutustarpeita. Tämän vuoksi tärkein tavoite on koordinoita ja yhtenäistää ohjaustoiminnot, jotta uraohjaus ja sen kehittäminen jakautuisi tasaisesti jokaisen ohjaukseen osallistuvan henkilön työhön. Tällöin myös opiskelijoiden saama etu ohjauksesta jakautuu tasaisesti organisaatioiden kesken vähentäen eriarvoisuutta. Myös maahanmuutto ja kansainvälinen opiskelijavaihto lisäävät osaltaan uudenlaisia kehitystarpeita uraohjaukseen ja sen monikulttuurisuuteen. Onnistunut monikulttuurinen ohjausprosessi integroi maahanmuuttajaa uuteen kotimaahansa ja edistää kotimaan kulttuurin edustajien toleranssia erilaisuutta kohtaan. (Saukkonen ja Syynimaa 2011.)

Opintojen alkaessa työelämäyhteyksien esittäminen sekä harjoittelun ja työelämätaitojen kehittäminen lisäävät opiskelijoiden motivaatiota ja kiinnostusta työelämää kohtaan. Tällöin opiskelijoiden valmistumisaiakaa ja työllistymistä on mahdollista nopeuttaa. 2000-luvulla korkeakoulujen uraohjauspalveluiden kehittäminen on keskittynyt kolmeen pääteemaan: opiskelijakeskeisyyteen, holistiseen ohjausmalliin ja opintopolkumalliin. Opiskelijakeskeisyys tarkoittaa opiskelijan näkökulmasta tapahtuvaa pyrkimystä nähdä opiskeluprosessi. Tällöin opiskelija toimii kirjaimellisesti lähtökohtana ohjauksen suunnittelussa. Holistinen ohjausmalli on ajattelutapa, jonka mukaan koulutusorganisaation jokainen henkilökunnan jäsen on vastuussa oman asiantuntemuksen mukaan valitusta ohjauksen osasta. Tällöin ohjausvastuu ei täysin ole vain koulutetun ohjaushenkilökunnan vastuulla. Opintopolkumalli tunnistaa opintojen eri vaiheiden osat, jolloin ohjauksen polku rakentuu yksilöllisesti opiskelijan mukaan. Yksilöllisesti suunnitellut opinnot eivät noudata perinteisiä polkuja, vaan muodostuvat poikkeamista ja kokeiluista sekä harhapoluista. Näiden mutkien avulla opinnoista voidaan luoda opiskelijan tavoitteita ja taitoja tukeva tutkinto. (Saukkonen ja Syynimaa 2011.)

8.5 Opiskelijan taidot

Ihmisten tiedon vastaanotto- ja käsittelykapasiteetin uskotaan säilyneen samankaltaisena jo useita vuosikymmeniä. Aivofysiologia ja evoluutiobiologia eivät ole raportoineet opiskelijoiden aivojen kehitystä oppimiskäsityksien tai menetelmien vähitellen muuttuessa. Jatkuvan monimuotoisen informaatiiovirran kasvaessa, ihminen on täysin perinteisen työmuistinsa varassa.

Nykypäivänä oppija tarvitsee useita taitoja selvitäkseen oppimisen taakastaan. Oppimaan oppiminen, itseohjautuvuus ja opiskelun metataidot sekä viestintätaidot takaavat informaation välittymisen. Viestintätaidot ovat esimerkiksi tärkeitä ihmisten välisen kommunikaation rakentumisessa myös opetuksessa. Viestintätaitoja tullaan edelleen hyödyntämään, vaikka nykypäivän teknologia mahdollistaisi opiskelun verkossa. Opetusviestinnässä sekä opettajalta että opiskelijalta tullaan vaatimaan uudenkaltaisia taitoja. Voidaan sanoa, että teknologian hallitessa opetusviestintää, keskeisessä roolissa on taidot sanoman loogiseen ja ymmärrettävään muotoon rakentamiseksi. Myös taito ilmaista tukea ja samankaltaisuutta keskusteluyhteisön kanssa on arvokasta. Tekstimuotoisesti oppimisessa voidaan nostaa esille taidot kohdentamiseen ja havainnollistamiseen verbaalisesti. Tämä saattaa olla tulevaisuuden kuvainnollistamiseen tottuneelle opiskelijalle haastavaa. (Lehto 2002.)

Modernin nykypäivän opiskelija haluaa tulla haastetuksi ja inspiroiduksi opiskellessaan. Opiskelijat kaipaavat sosiaalisuutta ja yhteistyötä sekä monipuolista teknologian yhdistämistä perinteisen luokahuoneopetuksen yhteyteen. Voidaan sanoa, että opiskelijoilla on nykyään yhtä korkeat odotukset oppimisestaan kuin opettajillaan. The Global Digital Foundation järjestää vuosittain useita satoja presentaatioita opiskelijoille ja hallinnolle. Presentaatiot pyrkivät kartoittamaan yleisön käsitystä nykypäivän tähdellisistä opiskelijan ominaisuuksista ja taidoista. (Global Digital Citizen Foundation 2016.)

Ongelmanratkaisukykyä pidetään tärkeänä taitona oppimisen kannalta. Tulevaisuudessa moninaiset ongelmat ovat osa arkipäivää. Yhteiskunnan kehittyessä myös konfliktit ovat haastavammin ratkaistavissa, jolloin nykyisen opiskelijan, tulevan työntekijän, tulee osata ratkaista ongelmatilanne reaaliajassa käyttämällä ainutlaatuisia ja käytännöllisiä ratkaisuja. Mitä enemmän keskitytään opiskelijoiden kykyyn suunnitella tehokkaita ratkaisuja reaali maailman ongelmien ratkaisemiseksi, sitä menestyksekkäämpiä opiskelijoista tulee. (Global Digital Citizen Foundation 2016.)

Tämän lisäksi tulevaisuuden ongelmanratkaisijalta odotetaan kykyä toimia itsenäisesti ilman jatkuvaa korkeamman tason valvontaa. He ovat oma-aloitteisia riskinottajia eivätkä pelkää käsiensä likaamista sekä virheiden tekemistä. He pyrkivät oppimaan virheistään ja näiden avulla luomaan entistä tehokkaampia ja taloudellisempia ratkaisuja. Nämä henkilöt tulevat tulevaisuudessa olemaan menestyksekkäimpiä globaalien markkinoiden onnistujia ja valtaajia. (Global Digital Citizen Foundation 2016.)

Opiskelijan tulee osata ajatella ja työskennellä luovasti useissa ympäristöissä. Teknologiaan tottuneet opiskelijat ovat tiedon tuottajia ja kuluttajia. Heidän luontaista ongelmanratkaisukykyä voidaan edistää asianmukaisella opetustyöllä. Tämä saavutetaan palkitsevilla projekteilla ja merkityksellisillä tehtävillä, jotka antavat sopivaa haastetta mielikuvituksen hyödyntämiseen esteiden ylittämiseksi. Opiskelijat etsivät jatkuvasti keinoja itseilmaisuuksiin. Sosiaalinen media toimii luovuuden kanavointikeinona, joka antaa mahdollisuuden jatkuvaan ja välittömään palautteenantoon. Saman tason luovaa voimaa hyödynnetään haasteiden ratkaisemiseen kekseliäisyyttä ja visiota hyödyntämällä. Luovuus myös toimii elintärkeänä ominaisuutena opiskelijan minäkuvan ja omien taitojen löytämiseksi.

Tämä taas johtaa siihen, että opiskelijalle muodostuu kuva siitä mitä he pystyvät saavuttamaan. (Global Digital Citizen Foundation 2016.)

Opiskelija tarvitsee kykyä ajatella analyttisesti. Tähän kuuluu pätevyys vertailuun, rinnastamiseen, arvioimiseen ja soveltamiseen ilman ohjeita tai valvontaa. Työtehtäviä, joihin vaaditaan johdonmukaista ajattelua ja toistuvaa kognitiivista työtä, ulkoistetaan jatkuvasti. Tästä syystä opiskelijoita tulee ohjata analyttiseen ajatteluun ja jotta heidän olisi mahdollista selviytyä elämästä luokkahuoneen ulkopuolella. Analyttinen ajattelija näkee informaation useasta näkökulmasta. He ovat päteviä käsitteellistämään, organisoimaan ja luokittelemaan näkemäänsä informaatiota. Näitä taitoja arvostetaan käytännön ongelmien ratkaisussa matemaattisissa, sosiaalisissa ja tieteellisissä nykypäivän ympäristöissä. Näiden taitojen avulla opiskelijoiden on mahdollista tehdä tehokkaita ja järkeviä valintoja elämässään ja suhteissaan. (Global Digital Citizen Foundation 2016.)

Opiskelijoilla tulee olla kyky saumattoman yhteistyön saavuttamiseen sekä fyysisessä ja virtuaalisessa ympäristössä. Digitalisaatioajan opiskelijat ovat luonnostaan sosiaalisia kirjoittamisen, postaamisen, päivittämisen ja jakamisen sisältyessä jokapäiväiseen arkeen. Jos teknologia poistetaan opinnoista, he irtautuvat opinnoistaan. Yhteys ja yhteistyö ovat tärkeitä taitoja myös henkisen ja tunnepohjaisen terveyden ylläpitämiseksi. Koska työ on tulevaisuudessa hyvin globaalia, on täysin normaalia kommunikoida ja tehdä kauppaa maapallon eri puolilta. Vaikka tapaamiset ovat tulevaisuudessa helpommin suunniteltavissa ja toteutettavissa internetin avulla, työn tulee jatkossakin olla tehokasta. Jotta tehokkuus voidaan taata, tulee työntekijöillä olla kommunikointi- ja yhteistyökykyä. (Global Digital Citizen Foundation 2016.)

Tulevaisuudessa opiskelijan tulee osata kommunikointi useiden multimediaformaattien avulla. Heidän tulee osata visuaalista kommunikointia myös kuvien ja videoiden aivan kuten aiemmin tekstin ja puheen avulla. Viestintä on käsitteenä laaja, sillä se sisältää useita vuorovaikutuksen tasoja ja tiedon jakamista. Opiskelijoita tulee muistuttaa vastuullisen kommunikoinnin taidoista, mikä tekee heistä persoonia ja yksilöitä. Opiskelijoiden arvot ja uskomukset määrittävät kommunikoinnin tasonsa perusteella, oli kyse sitten henkilökohtaisesta tai ammatillisesta elämästä. Toisaalta opiskelijalta odotetaan myös perinteistä vastuuvollisuutta ja elämäntietoa. Tulevaisuuden kansalainen on vastuussa valinnoistaan, joiden tulee tähdätä kohti inhimillistä ja globaalia toimintaa paremman maailman luomiseksi. Tämä epäitsekäs, auttavainen ja välittävä henkilö, joka kunnioittaa erilaisia kulttuureja ja uskoja toimii kyseisin tavoin sekä verkossa että sen ulkopuolella. (Global Digital Citizen Foundation 2016.)

8.6 Opiskelijan motivaatio

Motivaatio on olennainen osa opintojen etenemistä. Itse motivaatiostaan vastuussa olevan oppilas joutuu kamppailemaan opintojensa kanssa, jos kouluympäristö ei sitä tarjoa. Oppimisen kannalta motivaation laatu on hyvin arvokasta. Motivaatio voidaan jakaa kahteen kategoriaan: sisäinen motivaatio ja ulkoinen motivaatio. Sisäinen motivaatio tarkoittaa motivoitumista asian itsensä vuoksi. (Toivola 2014.) Henkilö pyrkii tekemään asioita omien mielenkiinnon kohteiden mukaisesti ja tästä

syystä motivoituu näistä asioista. Ulkoisessa motivaatiossa henkilö joutuu työntämään itsensä tekemään asiaa ja pyrkii saavuttamaan niin sanotun ulkoisen päämäärän. Vertauskuvallisesti tilannetta voidaan kuvata keppi- ja porkkanamotivaationa. Ihminen on passiivinen henkilö, ja jotta henkilö saadaan työskentelemään, tarvitaan joko kielteistä tai myönteistä motivaationlähdetä. (Martela ja Jarenko 2014.)

Voidaan todeta, että suurin motivaation lähde opiskelussa on ulkoinen motivaatio, sillä oppiminen ei pysty rakentumaan vain sisäisen motivaation ylle. Monipuolinen ja rento oppimisympäristö virikkeinen ja haasteinen kuitenkin auttaa sisäisen motivaation kehittymistä. Käänteisessä oppimisessä motivaatio muodostetaan opettajan kontrollia pienentämällä, jolloin luotetaan oppilaiden sisäiseen kykyyn oppia. Samalla opiskelijalle annetaan itsenäisyyttä ja mahdollisuus olla vastuussa oppimisesta itsestään. (Toivola 2014.)

Tulevaisuuden ihminen oppii kaiken ikäisenä, yksilönä tai ryhmässä, virtuaalisesti tai fyysisesti. Oppiminen on yksilöllisempää ja vaatii kriittistä asennetta. Ilman sisäistä innostuneisuutta opiskelijan oppiminen laahaa. Tulevaisuuden yhteiskunnassa vahvoilla ovat opiskelijat, jotka ovat uteliaita ja harrastuneita. Kun oppiminen pyritään tekemään mielekkääksi, jalkoihin jäävät ne, jotka eivät ole löytäneet mielekästä alaa. (Kouvo 2012.)

Oppimista pidetään nykyään yhteisenä tiedon rakentamisena ja vuorovaikutuksena, joka esiintyy nykymaailmassa esimerkiksi blogien ja verkkoyhteisöjen muodossa. Voidaan siis todeta, että vapaaajan ja koulutuksen yhteen hitsautuminen on alkanut. Kyseiset mullistukset ympäröivässä maailmassa ajavat koulutusorganisaatioita uudistamaan konseptiaan. Uudet oppimisen konseptit, toimintatavat ja – tilat tukevat oppimisen sosiaalista ulottuvuutta ja kannustavat opiskelijaa yksilöllisyyteen. (Laakkonen ja Juntunen 2009.)

9 KYSELYN TOTEUTUS JA TAVOITTEET

Tutkimuksen avulla haluttiin selvittää Pohjois-Savon toisen asteen viimeisen vuoden opiskelijoiden näkemyksiä ammattikorkeakoulusta. Tarkoituksena oli saada selville opiskelijoiden näkökulmia opiskelusta tällä hetkellä ja tulevien vuosien aikana. Tarkoituksena oli myös selvittää, mitä opiskelijat kuvittelevat opiskelun olevan tulevaisuudessa ja kuinka sitä suoritetaan. Tuloksista haluttiin myös löytää tietoa opiskelijoiden mielipiteistä opetusorganisaation kehittyessä. Vastaajaryhmiä hyödyntämällä pyrittiin selvittämään opiskelutaustoiltaan erilaisten vastaajien näkemysten eroavaisuuksia. Opetuksen jatkuvan muutoksen vuoksi pyrittiin tuloksilla myös selvittämään näkemyksiä opetusmenetelmistä ja -ympäristöistä ja niiden mielekkyydestä.

9.1 Tavoitteet ja menetelmät

Opinnäytetyön keskeisin tavoite on edesauttaa Savonia-ammattikorkeakoulua luomaan uusi strategia vuosille 2020 ja 2025. Suurin syy strategian uudistamisen tarpeeseen on opetussuunnitelmien ja opetustarpeen muutokset sekä rahoituksen myöntämisen perusteiden muuttuminen. Myös ammattikorkeakoulu-uudistus sekä nykypäivän ja tulevaisuuden työelämän työvoiman tarpeen muuttuminen luovat ammattikorkeakouluille tarpeen strategiseen uudistumiseen. Muutoksilla pyritään tehostamaan opetusta yhdessä muiden ammattikorkeakoulujen, esimerkiksi Karelian ja Jyväskylän AMK:n, kanssa (Alanko 2014). Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen vastausten pohjalta tuotettiin raportti, jossa käsitellään toisen asteen opiskelijoiden näkemyksiä ammattikorkeakouluopiskelusta tulevaisuudessa. Kyselyn tulosten voidaan sanoa olevan merkityksellisiä valtakunnallisesti, sillä vastaukset ovat vertailukelpoisia. Pääpiirteittäin tuloksia voidaan hyödyntää tulevaisuuden opiskelun suunnittelemisessa.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa aineisto kerätään hyödyntämällä kyselylomaketta, jonka kysymykset painottuivat strukturoituihin eli suljettuihin kysymyksiin. Kvantitatiivinen tutkimus kuvaa ilmiötä mittausmenetelmillä, hyödyntäen numeerisia tutkimusaineistoja. Määrällisen tutkimuksen voidaan siis sanoa perustuvan mittaamiseen, joiden avulla syntyy lukuarvoja, joita taas analysoidaan tilastollisin menetelmin. Kvantitatiivinen tutkimus myös mahdollistaa riippuvuuksien löytämisen ja tulevaisuuden ennustamisen. Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus usein täydentävät toisiaan. Laadullinen tutkimus laajentaa ja syventää kvantitatiivisen tutkimuksen numeeristen tulosten määrää. Kvantitatiiviseen tutkimukseen liittyy usein myös taustamuuttujat, joita voi olla esimerkiksi ikä ja sukupuoli. Perusjoukko jaetaan kiintiöihin taustamuuttujien perusteella, jolloin riippuvuuksia vastaajaryhmien perusteella on mahdollista löytää. (Vilpas 2016.)

Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin Webpropol-ohjelmaa. Webpropol on sähköinen kysely- ja analyysityökalu, johon Savonialla on lisenssi. Kysely suunniteltiin talvella 2016 ja julkaistiin 7.2.2016. Vastausten keräys lopetettiin 29.2.2016. Strukturoituun kvantitatiiviseen tutkimusmenetelmään päädyttiin tilastollisen tiedon merkityksellisyyden perusteella. (Vilpas 2016.) Suuren potentiaalisen vastaajaryhmän perusteella kyselylle odotettiin noin 500 vastaajan tuloksia, koska kysely lähetettiin yli 2000 toisen asteen valmistuvalle opiskelijalle. Vastaajat pyrittiin valitsemaan erilaisista lähtökohdiss-

ta, jotta kyselyssä olisi mahdollista selvittää eri vastaajaryhmien yhteyksiä. Tämän vuoksi tutkimukseen valittiin opiskelijamäärältään sekä suuria että pieniä lukioita sekä erikoislinjoja tarjoavia lukioita. Tutkimukseen valittiin myös alueelliset ammattiopistot. Kyselytutkimuksessa hyödynnettiin systemaattista satunnaisotantaa.

Kyselyn määrällinen tutkimusosuus sisälsi selvityksen vastaajien taustamuuttujista, joita olivat vastaajien sukupuoli, ikä sekä nykyinen opiskelupaikka ja -ala. Kyseisiin taustamuuttujiin päädyttiin, sillä haluttiin verrata esimerkiksi sukupuolen ja alan merkitystä jatko-opintohalukkuuteen ja näkemyksiin tulevaisuuden opetuksesta. Lukio-opiskelijoilta selvitettiin mielipiteitä heidän näkemyksestään tietojen ja taitojen kehittymiseen opintojensa aikana. Halusimme selvittää mahdollisia muutoksia Kaija Sääksen ”Luokaton lukio ja sen antamat valmiudet työelämään” toteuttaman kyselytutkimuksen tuloksiin. Tutkimuksessa selvitettiin myös opiskelijoiden halukkuutta jatko-opintojen suorittamiseen sekä mahdollista mielekästä opiskelupaikkakuntaa ja kiinnostavimpia aloja. Opinto-ohjaus sisällytettiin kyselyyn toisen asteen oppilaitosten halusta. Kyselyssä selvitettiin jatko-opintokelpoisuuden tietämyksestä ja yleisesti opinto-ohjauksen onnistumisesta. Opiskelua kyselyssä tutkittiin arvioimalla omaa opiskelua ja toteuttamalla vastakohtien avulla opettajaprofiili. Tutkimuksessa vastattiin myös väittämiin opiskelusta ja verkko-opiskelusta. Tulevaisuuden opetusta selvitettiin vastaamalla väittämiin, jotka kuvasivat opiskelua sekä vuonna 2020 että 2025.

Kysely sisälsi muutamia kvalitatiivisia eli laadullisia avoimia kysymyksiä, joiden avulla kyselyyn pyrittiin hankkimaan laadullista kyselyaineistoa. Laadullista menetelmää päätettiin hyödyntää kahden kysymyksen verran, sillä analysoinnin piti painottua pääosin tilastollisuuteen. Avoimia kysymyksiä käytettiin keräämään yksityiskohtaista tietoa määrällisten tulosten rinnalle. Kysymyksillä selvitettiin vastaajien kehittämisehdotuksia opinto-ohjaukseen ja näkemyksiä tulevaisuuden korkeakoulusta. Vastaajille annettiin mahdollisuus vastata avoimesti kysymyksiin, joissa vastausvaihtoehto ei täysin vastannut vastaajan näkemystä. Alun perin tarkoituksena oli toteuttaa laadullisia haastatteluja opiskelijoille. Haastatteluja ei kuitenkaan koettu tarpeellisiksi, sillä kyselyn avoimiin kysymyksiin vastattiin laajasti ja riittävästi.

Tutkimusaineistoa analysoitiin tilastollisin menetelmin. Tuloksia analysoitiin hyödyntämällä sijaintilukuja, kuten keskiarvoa ja moodia sekä hajontalukuja kuten vaihteluväliä. Sijaintilukuja käytetään, kun tavoitteena on selvittää yhden muuttujan aineistoa. Hajontalukuja taas käytetään, kun halutaan tietää havaintoarvojen poikkeavuuksia. Analysoitaessa useamman muuttujan välisiä riippuvuuksia, hyödynnetään ristiintaulukointia ja korrelaatiokerrointa. Ristiintaulukointia on hyödynnetty tutkimusten analysoinnissa esimerkiksi tutkittaessa sukupuolen merkitystä jatko-opintosuunnitelmissa. Ristiintaulukoinnin avulla ei kuitenkaan voida selvittää suoraa syy-seuraus-suhdetta. (Vilka 2016.) Tutkimuksen määrälliset tulokset esitellään tekstinä, taulukoin, kuvioin ja tunnusluvuin. Tuloksia tulkitaan vertailemalla informaatiota teorioihin ja aiempiin tutkimustuloksiin peilaten. Kyseisen pohdinnan perusteella tuloksista muodostettiin johtopäätöksiä.

9.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellisten tutkimusten luotettavuutta kuvaillaan kahdella eri käsitteellä, joita ovat reliabiliteetti ja validiteetti. Validiteetilla tarkoitetaan pätevyyttä eli sillä mitataan, onko tutkimusmenetelmällä pystytty saamaan ratkaisu tutkimusongelmaan. Reliabiliteetti kuvaa tutkimuksen luotettavuutta ja pysyvyyttä eli luotettavan tutkimuksen pystyy toteuttamaan uudelleen samanlaisena. Tutkimustulosten tulee olla samanlaiset riippumatta tutkimuksen toteuttajasta. Validiteettia ja reliabiliteettia voi tarkastella kahden eri näkökulman kautta: tutkimustuloksista tehdyt analyysit ja päätelmät tai mittausmenetelmät, aineistonkeruumenetelmät ja tutkimusmenetelmät. (Kananen 2015; Heikkilä 2010; Tuomi ja Sarajärvi 2013.)

Opinnäytetyön tutkimuksessa perusjoukkona olivat toiseen asteen viimeisen vuoden opiskelijat tutkimuskohteina olevista oppilaitoksista. Testijoukko kokeili ensin kyselylomakkeen täyttämistä ja saimme useita eri kehitysideoita kyselyn parantamiseksi, jotta saimme kyselystä mahdollisimman aukottoman. Kysely oli avoinna 2170 opiskelijalle kuukauden ajan ja saimme vastauksia 215, joten vastausprosentti oli noin kymmenen prosenttia. Tutkimus olisi luotettavampi ja vertailukelpoisempi, jos olisimme saaneet enemmän vastauksia. Lähetimme sähköisen linkin koulujen yhteyshenkilöille, jotka laittoivat linkin julkiseksi opiskelijoille. Tämän vuoksi emme voi olla täysin varmoja kyselyn tavoittaneista opiskelijoista. Kyselyyn vastaajien nuoret iät saivat meidät epäilemään, että kaikki opiskelijat eivät välttämättä ole valmistuvia opiskelijoita. Kyselyn luotettavuutta olisi lisännyt projektiryhmän jäsenen paikallaolo kyselytilanteessa. Tällöin vastaajaryhmää olisi voitu tarkentaa ja vastausprosenttia mahdollisesti nostaa.

Kyselyä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon erot kysymysten ymmärtämisessä. Kysymyksistä pyrittiin suunnittelemaan ja muokkaamaan palautteen perusteella helposti ymmärrettäviksi ja nopeiksi vastata. Kyselyn taustatiedot kuten sukupuoli ja nykyinen opiskelupaikka toimivat hyödyllisinä taustamuuttujina ristiintaulukointia ajatellen. Kysymysten voidaan pääpiirteittäin sanoa olevan luotettavia. Tutkittaessa opiskelijoiden mielipidettä jatko-opintokelpoisuudesta ja sen painottamisesta toisen asteen opinnoissa, voidaan uskoa sen saattaneen olla osalle opiskelijoista tuntematon termi. Korkeakouluopettajan ominaisuuksien mittarin ei voida välttämättä sanoa olleen tehokkain tapa tutkia opiskelijoiden näkemyksiä. Räikeät vastakohdat eivät tarjoa kovinkaan tarkkaa tietoa siitä, mitä opettajalta tulevaisuudessa toivotaan. Opiskelijoiden voidaan myös sanoa ymmärtävän kysymyksessä käytettyjä termejä eri tavoin. Esimerkiksi ominaisuus räväkkä saattaa opiskelijolle merkitä hyvin erikaltaista henkilöä.

Kyselyyn vastanneilla henkilöillä oli mahdollisuus osallistua arvontaan. Arvonnan voidaan sanoa osittain nostaneen osallistujaprosenttia. Anonymiteettiä pidettiin yllä, koska yhteystietoja ei ollut mahdollista yhdistää kyselyn vastauksiin. Yhteystiedot arvontaa varten talletettiin erillisen lomakkeen kautta.

9.3 Tutkimuskohteet

Kuopion kaupungin lukioissa on mahdollista suorittaa lukion oppimäärään ja ylioppilastutkintoon liittyvät opinnot. Päivälukioita Kuopiossa on viisi: Kallaveden lukio, Kuopion klassillinen lukio, Kuopion Lyseon lukio, Kuopion taidelukio Lumit ja Nilsin lukio. Kuopion lukiotarjonta mahdollistaa myös aikuisopinnot. Jokainen yllä mainittu lukio hyödyntää sähköistä kurssitarjontaa, jonka avulla opiskelijat valitsevat opintokursseja. Kursseja on mahdollista valita jokaisen lukion kurssitarjonnasta huolimatta niin sanotusta omasta lukiovalinnastaan. Kolme lukiota Kuopiossa tarjoaa erikoislinjoja: Kuopion taidelukio Lumit, Kuopion klassillinen lukio ja Kuopion lyseon lukio. Taidelukio Lumit on musiikin, tanssin ja ilmaisutaidon erikoislukio. Klassillinen lukio toimii urheilulukiona ja Lyseon lukio IB-lukiona. (Kuopion kaupunki 2016.) IB eli International Baccalaureate Diploma on kansainvälinen ylioppilastutkinto. IB-diploma vastaa täysin suomalaista ylioppilastutkintoa, mutta pääasiallinen opetus- ja tutkintokieli on englanti. Opinnot kestävät kolme vuotta ja opetussuunnitelma on sama kaikkialla maailmassa. (Etelä-Karjalan IB-lukio 2016.)

Edellä mainituista Kuopion päivälukioista tutkimukseen valittiin kolme lukiota: Kuopion klassillinen lukio, Kuopion taidelukio Lumit ja Nilsin lukio. Kyseisiin valintoihin päädyttiin monipuolisen vastajakunnan takaamiseksi. Pohjois-Savosta lukioita valittiin tutkimukseen myös Iisalimesta Iisalmen lyseo, Siilinjärveltä Siilinjärven lukio, Leppävirralta Leppävirran lukio ja Varkaudesta Varkauden lukio. Koska tutkimuksen tarkoituksena on myös vertailla lukion opiskelijoiden ja ammattiopiston opiskelijoiden näkemyksiä, valittiin tutkimukseen kaksi ammattiopistoa. Pohjois-Savon alueelta valittiin sekä Savon ammatti- ja aikuisopisto, että Ylä-Savon ammattiopisto.

Iisalmen lyseon lukio

Iisalmen lyseo aloitti toimintansa vuonna 1896, jolloin koulun nimenä oli Iisalmen reaali- ja porvarikoulu. Koulu toimi vuokratiloissa vuoteen 1899 asti, jolloin oma koulurakennus valmistui. Vasta vuonna 1904 koulussa alkoi lukiokoulutus ja nimi muutettiin 1906 Iisalmen suomalaiseksi yhteiskouluksi. Nimi on muuttunut useasti vuosien aikana. Nykyinen lyseorakennus valmistui vuonna 1931, kun koulun nimenä oli Iisalmen yhteislyseo. Vuonna 1949 tytöt siirtyivät Iisalmen tyttölyseoon, mutta tulivat takaisin vuonna 1973, kun lukion nimeksi muutettiin Iisalmen lukio. Nykyisen Iisalmen lyseon nimen lukio sai vuonna 2000, jolloin myös aikuislinja muutettiin Iisalmen aikuisluksioksi. Iisalmen lyseon lukio peruskorjattiin vuosina 2003-2004. Nykyisin lyseossa opiskelee yli 300 opiskelijaa. (Iisalmen kaupunki 2016.)

Iisalmen lyseon lukio on perinteinen yleislukio, jossa pyritään yksilölliseen opiskeluun seuraamalla henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa. Matematiikka ja luonnontieteet ovat lukion painoaloja. Kansainvälistä toimintaa lyseolla on useiden eri yhteistyökoulujen kanssa, esimerkiksi Italiassa, Venäjällä, Virossa ja Puolassa. Lukiossa on myös olemassa erikseen kansainvälisyyden kurssi, jolloin matkustaminen ulkomaille ei ole välttämätöntä. (Iisalmen kaupunki 2016.)

Siilinjärven lukio

Siilinjärven lukio syntyi vuonna 1975, kun kunnassa siirryttiin peruskoulujärjestelmään. Lukio sijaitsee Siilinjärven keskustassa yhdessä Ahmon koulun kanssa. Rakennusta on kunnostettu vuosina 2003–2004. Kyseessä on lukio, jonka tarkoituksena on yleissivistää ja antaa valmiudet jatko-opintoja varten kolmannen asteen oppilaitoksiin. Siilinjärven lukion opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella lukion ohella myös Pohjois-Savon urheiluakatemiassa. Oppilaitokset ovat toistensa yhteistyöoppilaitoksia. Urheiluakatemiaan päässeet opiskelijat saavat valmennusta kolmena kouluamunana per viikko. Urheiluakatemia tarjoaa lukiolaisille valmennusta esimerkiksi golfissa, pesäpallossa ja erilaisissa ampumalajeissa. (Siilinjärven kunta 2016.)

Kuopion klassillinen lukio

Viipurin klassillinen lyseo lakkautettiin 1940, jolloin sen kaikki omaisuus siirtyi Kuopion klassilliselle lyseolle. Aikoinaan Kuopion klassillinen lukio toimi nimellä Kuopion klassillinen lyseo, jossa opiskeli vuosina 1940–1941 ainoastaan poikia. Keskikoulu ja lukio oli tuolloin yhdistetty kahdeksanvuotiseksi kouluksi ja kaikki lukivat pakollisena pitkänä kielenä latinaa. Alkuun Kuopion klassillinen lukio toimi Kuopion lyseon tiloissa, mutta muutti myöhemmin 1954 Linnanpellolle Kuopion yhteislyseon tiloihin. Linnanpellon tilojen käydessä ahtaaksi alettiin suunnitella omaa koulukiinteistöä. Vuonna 1965 Puijonlaaksoon valmistui uusi koulurakennus ja koulutyö aloitettiin uusissa tiloissa syksyllä. Muutosten myötä myös tytöt olivat tervetulleita Klassikkaan, ja pitkänä kielenä pystyi opiskelemaan latinaa, englantia tai saksaa. Koulun nimi muuttui tuolloin Kuopion klassilliseksi yhteislyseoksi. Tuolloin opiskelijoita oli jo lähes 600. (Kuopion klassillinen lukio 2016.)

Peruskoulun tullessa Kuopioon 1975 yhteislyseo jaettiin kahdeksi eri kouluksi, yläasteeksi ja lukioksi. Yläasteen nimeksi tuli Puijonlaakson yläaste ja lukiota kutsuttiin Puijonlaakson lukioksi. Koulujen nimien muuttaminen tuli aiheelliseksi 1980, joten uudet nimet, Kuopion klassillinen koulu ja Kuopion klassillinen lukio, otettiin käyttöön syksyllä 1981. Klassillisesta lukiosta muodostui urheilulukio 1986, kun ensimmäiset 36 oppilasta aloitti normaalin lukion lisäksi koulussa urheiluvalmennuksen. Kolmen vuoden opiskelutahti lukiossa koettiin liian rankaksi urheiluvalmennuksen kanssa, joten Klassikka pyrki mukaan luokattoman lukion ja urheilulukion kokeiluihin. 1990 kokeilut aloitettiin ja vuonna 1994 kokeilut vakinaistettiin. Klassikka toimi yhtenä esimerkillisempänä toimivana luokattomana lukiona. Samana vuonna Kuopion klassillinen koulu lakkautettiin. Vuonna 1995 Kuopion Yhteiskoulun lukio lakkautettiin ja henkilöstö sekä oppilaat siirrettiin Kuopion klassilliseen lukioon. Tuolloin Klassikasta tuli Kuopion suurin lukio, jossa opiskeli yli 600 opiskelijaa. Kuopion klassillinen lukio valittiin Suomen olympiakomitean toimesta vuoden urheiluoppilaitokseksi vuonna 1999. (Kuopion klassillinen lukio 2016.)

Nykypäivänä koulussa opiskelee yli 600 opiskelijaa, yli 30 opettajaa, kymmenisen urheiluvalmentajaa ja muuta henkilökuntaa. Kuopion klassillinen lukio toimii yhteistyössä muiden paikallisten lukioiden, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja ammattiopistojen kanssa. Opiskelijoilla on tällöin mahdollisuus suorittaa kursseja myös oman koulunsa ulkopuolella. (Kuopion klassillinen lukio 2016.)

Kuopion taidelukio Lumit

Kuopion musiikkilukio sai alkunsa vuonna 1968 ja Kuopion Yhteiskoulu vuonna 1892. Nimi muutettiin Kuopion Yhteiskoulun Musiikkilukioksi 1995. Lumit tunnettiin näin ollen aiemmin nimellä Kuopion Yhteiskoulun Musiikkilukio, joka oli Suomen ensimmäinen erikoislukio. Tanssiopetus tuli lukioon vasta vuonna 1983. Lumit aloitti toimintansa syksyllä 2015, kun Kuopion yhteiskoulun musiikkilukio ja Minna Canthin lukio yhdistettiin yhteiskoulun tiloihin. Kuopion taidelukio Lumit on musiikin ja tanssin erikoislukio, mutta myös yleislinjalla on mahdollista opiskella. Minna Canthin lukion yhdistymisen myötä ilmaisutaitolinja siirtyi Lumit:iin. Lukio sijaitsee lähellä Kuopion Musiikkikeskusta, jossa toimivat Taideyliopiston Sibelius Akatemian Kuopion osasto, Kuopion konservatorio sekä Pohjois-Savon ammattikorkeakoulun musiikin ja tanssin yksikkö. Monien musiikki- ja tanssioppilaitosten yhteistyö luo monipuolisuutta taidelukion opintoihin. Opiskelijoita lukiossa on noin 500. (Raninen 2016.)

”Kuopion taidelukio Lumitin arvoja ovat henkinen kasvu, toisesta välittäminen ja Lumit-henki.” Suvaitsevaisuus, luottamus ja muiden ihmisten kunnioitus kuuluvat taidelukion arvoihin. Lukiossa on tapana innostaa opiskelijoita olemaan luovia ja tekemään asioita yhdessä. Opiskelijoita kannustetaan olemaan persoonallisia ja henkistä kasvua opiskelun ohella korostetaan. Kansainvälinen toiminta on myös yksi taidelukio Lumit:n vahvuuksista. Koulu on tehnyt kansainvälistä yhteistyötä ympäri Eurooppaa, sekä Venäjällä. (Kuopion taidelukio Lumit 2016.)

Leppävirran lukio

Leppävirran kunnan sivuilla kerrotaan, että ”Leppävirran lukio on turvallinen ja yksilölliset tarpeet huomioiva opiskelupaikka Varkauden ja Kuopion läheisyydessä”. Lukio tarjoaa hienot lähtökohdat jatko-opintoihin innostavalla ilmapiirillä. Lukion yhteydessä pystyy suorittamaan kymmenen urheiluvalmennukseen liittyvää kurssia. Kansainvälisyyttä kyseisessä lukiossa pidetään yllä opintomatkoilla sekä oppilasvaihdolla. Leppävirran lukio on aina sijoittunut lukiovertailussa Pohjois-Savon kärkisijoille. (Leppävirran kunta 2016.)

Nilsin lukio

Nilsin lukio on perustettu vuonna 1964 ja se sijaitsee Tahkon matkailualueen läheisyydessä. Kyseisessä lukiossa tarjotaan yleissivistävän koulutuksen lisäksi erilaisia erikoiskursseja. Urheilua on tarjolla laidasta laitaan, muun muassa alppihiihtoa ja golfia. Nilsin lukiossa on mahdollisuus opiskella sporttilinjalla ja tarjolla on myös monipuolisia musiikillisia kursseja. Lukio tekee paljon yhteistyötä lähellä vaikuttavien yrittäjien ja muiden sidosryhmien kanssa. Opiskelijoita Nilsin lukiossa on noin 100. Pienet opiskelijaryhmät mahdollistavat Nilsin lukiossa yksilöllisen opetuksen. (Nilsin lukio 2016.)

Varkauden lukio

Varkauden lukio sijaitsee keskellä Pohjois-Savo ja opiskelijoita on noin 300. Vuonna 2009 Varkauden lukiosta tuli osa Savon koulutus kuntayhtymää. Tämän myötä lukion ja ammattiopintojen yhdistäminen on yhä helpompaa. Päivälukion lisäksi Varkauden lukiossa on myös aikuislinja, joka tarjoaa kursseja muun muassa etänä. Sporttikurssit ovat erikoisuutena Varkauden lukiossa ja kyseisiä kursseja järjestetään yhteistyössä paikallisten urheiluseurojen kanssa. Kummilukiot toiminta Lappeenran-

nan teknillisen yliopiston kanssa mahdollistaa energiatekniikan perusopinnot lukion ohella. Varkauden lukiossa harrastetaan myös leirikoulutoimintaa. Leirikoulutoiminnalla tarkoitetaan, että kieltenopiskelijat voivat lähteä harjoittelemaan oppimaansa kieltä ulkomaille. (Savon ammatti- ja aikuisopisto 2016.)

Savon ammatti- ja aikuisopisto

Savon ammatti- ja aikuisopisto eli Sakky toimii Savon koulutuskuntayhtymän alaisuudessa. Sakky on toisen asteen ammatillisia opintoja ja aikuisopintoja tarjoava ammattiopisto. Aktiivinen toiminta alue- ja työelämän kehittäjänä on myös tärkeä osa Sakkyn toimintaa. Ammattiopistolla on kuusi eri toimipaikkaa, jotka sijaitsevat Kuopiossa, Iisalmessa, Siilinjärvellä, Toivalassa, Varkaudessa sekä Muuruvedellä. Ammattiopistolla on olemassa asuntoloita opiskelijoille Kuopiossa, Muuruvedellä ja Toivalassa. Asuntolat kannustavat sosiaalisuuteen, sekä mahdollistavat kaukana asuvien opiskelijoiden opiskelun Savon ammatti- ja aikuisopistossa. (Studentum 2016a.)

Savon ammatti- ja aikuisopiston koulutusaloja ovat:

- Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
- Luonnonvara- ja ympäristöala
- Tekniikan ja liikenteen ala
- Luonnontieteiden ala
- Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
- Kulttuuriala
- Maahanmuuttajien koulutus
- Ammattistartti
- Ammatillinen erityisopetus
- Lukiokoulutus
- Aikuiskoulutus

(Studentum 2016a.)

Ylä-Savon ammattiopisto

Ylä-Savon ammattiopisto eli YSAO tarjoaa ammatillista koulutusta peruskoulun suorittaneille. Ysao on ollut toiminnassa jo 50 vuotta, mutta toiminta on edelleen aktiivista ja vireää. Ammattiopiston tärkeimpänä tehtävänä on kouluttaa osaavia ammattilaisia työelämään. Ammattiopisto tekee paljon yhteistyötä eri tahojen kanssa. Ylä-Savon kehittäminen ja menestyksen lisääminen ovat tärkeimpiä koulun tavoitteista ja ammattiopistolla on tapana osallistua alueellisiin kehittämishankkeisiin. (Puumalainen 2015.)

Kyseisen ammattiopiston arvoja ovat luottamus ja vastuullisuus. Asiakkaan tulee pystyä luottamaan ammattiopiston tuottaman palvelun tasoon. Vastuullisuudella tarkoitetaan vastuuta omasta itsestään sekä muista ihmisistä. Vastuullista ja luottamuksellista toimintaa tarvitaan yhteisten päämäärien

saavuttamiseksi. Visio vuodelle 2019 on ”Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä on toiminta-alueensa arvostettu osaamisen ja hyvinvoinnin monialainen edistäjä”. (Ylä-Savon ammattiopisto 2015a.)

Ylä-Savon ammattiopiston koulutusaloja ovat:

- humanistinen ja kasvatusala
- kulttuuriala
- yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
- luonnontieteiden ala
- tekniikan ja liikenteen ala
- luonnonvara- ja ympäristöala
- sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- aikuiskoulutus

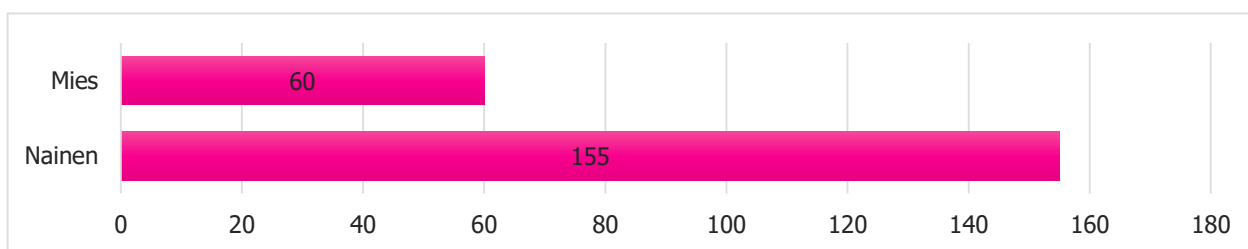
(Ylä-Savon ammattiopisto 2015b.)

Kaksois- ja kolmoistutkinto

Kaksoistutkinnolla tarkoitetaan useamman tutkinnon suorittamista yhtä aikaa. Opintoja suoritetaan tällöin eri koulutuksista. Ammatillisen koulutuksen ohella on mahdollista suorittaa ylioppilastutkinto, kun lukiossa opiskelee vähintään neljä lukion ainetta. Opiskelu-aika on hieman pidempi kuin yhtä tutkintoa suoritettaessa, mutta normaalisti kaksoistutkinto suoritetaan kolmessa tai neljässä vuodessa. Ammattiopiston yhteisten aineiden opintoja pystyy osittain korvaamaan lukion vastaavilla aineilla, koska opintoja pyritään yhteensovittamaan keskenään helpottaen tutkintojen suorittamista. Kolmoistutkinnosta puhutaan silloin, kun opiskelija suorittaa täyden lukion oppimismäärän, sekä ammatillisen perustutkinnon (Opintopolku 2016a). Täysi lukion oppimismäärä käsittää vähintään 75 kurssia. Ylioppilastutkinnossa on kirjoitettava äidinkieli ja kolme muuta ainetta seuraavista: matematiikka, toinen kotimainen kieli, vieras kieli ja reaali (Oporasti 2009).

10 KYSELYN TULOKSET JA ANALYSOINTI

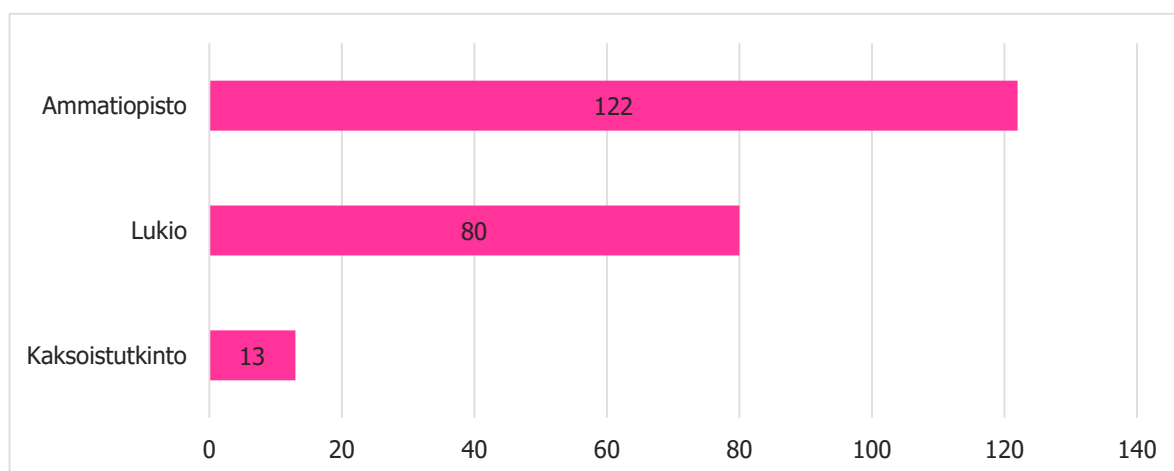
Kyselyyn vastasi yhteensä 215 toisen asteen viimeisen vuoden opiskelijaa. Naisia vastaajista oli 155 eli 72 %. Miehiä vastaajista oli 60 eli 28 %. Naisten vastaamisprosentti on paljon suurempi, mikä osittain vaikuttaa kyselyn luotettavuuteen ja vertailukelpoisuuteen. Kyselyn analysointi prosentuaalisesti kuitenkin mahdollistaa vastaajaryhmien vertailun.

KUVIO 1. Kyselyyn vastaajat (kpl) sukupuolittain (n=215)

Yllä olevassa kuviossa 1 kuvataan kyselyyn vastanneiden sukupuolia kappalemäärinä. Nuorimmat vastaajista olivat vuonna 1999 syntyneitä. Suurin vastaajaryhmä oli vuonna 1997 syntyneitä. Heitä oli 112 opiskelijaa eli 52 %. Vuonna 1995 tai aiemmin syntyneitä vastaajia oli 61 opiskelijaa eli 28 %. Vuonna 1996 syntyneitä vastaajia oli 20 opiskelijaa eli 9 % ja vuosina 1999 ja 1998 syntyneitä vain 11 opiskelijaa eli noin 5 %. Ikäjakaumaa ei käytetä vertailussa erillisenä ryhmänä, sillä vastaajat ovat suurin osa lähes samanikäisiä.

Kyselyssä selvitettiin vastaajien nykyinen opiskelupaikka. Lukio-opiskelijoita oli 80 ja ammattiopiston opiskelijoita 122. Kaksoistutkintoa suorittavia oli 13 opiskelijaa. Kaksoistutkintoa suorittavia vastaajia oli kyselyssä melko vähän, joten kyseistä ryhmää ei voitu hyödyntää luotettavan tiedon hankkimiseen.

KUVIO 2. Kyselyyn vastanneiden (kpl) nykyinen opiskelupaikka (n=215)

Kuviosta 2 nähdään opiskelijoiden jakauma toisen asteen koulujen suhteen. Noin puolet (48 %) eli 104 vastaajaa kertoi opiskelevansa Savon ammattiopistossa, SAKKY:ssä. Ylä-Savon ammattiopiston, YSAO:n, ilmoitti opiskelupaikakseen 8 % vastaajista. 10 % vastaajista kertoi opiskelevansa Kuopion

klassillisessa lukiossa. Siilinjärven lukiossa opiskelevia vastaajia oli 7 %, Kuopion taidelukio Lumit:ssa 6 % ja Varkauden lukiossa ja Iisalmen lyseossa 5 %. Leppävirran lukion opiskelijoita oli vastaajista 4 % ja Nilsiäen lukion opiskelijoita vain 1,5 %. Analysoinnissa verrataan lukion opiskelijoiden ja ammattopiston opiskelijoiden mielipide-eroja.

Vastaajien nykyistä koulutusala kysyttäessä kolmannes vastaajista ilmoitti opiskelevansa sosiaali- ja terveysalan perustutkintoa (27 %). Toiseksi suurin vastaajaryhmä kertoi opiskelevansa liiketalouden perustutkintoa (12 %). Koulutusaloista autoalan perustutkinto, maatalouden perustutkinto, tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto ja turvallisuusalan perustutkinto saivat vastauksia välillä 4-7 %. Muut koulutuslavastausvaihtoehdot saivat vastauksia 0-4 %.

Kyselyyn vastanneilta lukio-opiskelijoilta kysyttiin ”Miten lukio-opetus tukee seuraavien tietojesi ja taitojesi kehittymistä?”. Kysymykseen vastanneita opiskelijoita oli yhteensä 93. Vastausvaihtoehtoja olivat hyvin paljon (4), melko paljon (3), jonkin verran (2), ei lainkaan (1) tai en osaa sanoa. Keskiarvoa laskettaessa en osaa sanoa-vaihtoehto ei ole mukana laskennassa.

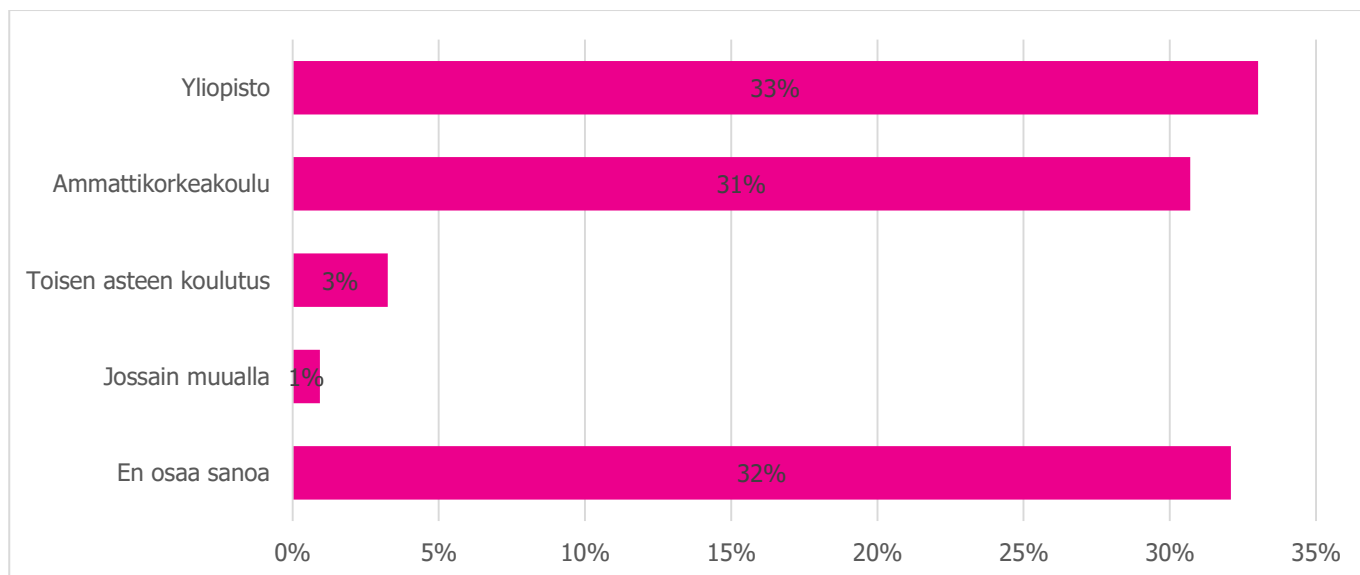
TAULUKKO 1. Tietojen ja taitojen kehittyminen lukio-opetuksessa (n=93)

	hyvin paljon	melko paljon	jonkin verran	ei lainkaan	en osaa sanoa	keskiarvo
kirjoittaminen	57	24	12	0	0	3,5
vieraiden kielten taito	40	42	10	1	0	3,3
matemaattiset taidot	40	34	19	0	0	3,2
liikunnallisuus	3	17	58	15	0	2,1
vuorovaikutustaidot	17	43	31	2	0	2,8
esiintymistaidot	13	39	35	6	0	2,6
tietotekniset taidot	4	20	48	19	2	2,1
ryhmätyöt	14	45	33	1	0	2,8
kansainvälisyys	7	30	38	15	3	2,3
musikaalisuus	8	16	44	18	7	2,2
käsityöt	1	6	19	59	8	1,4
yrittäjyys	2	5	30	47	9	1,6
Yhteensä	206	321	377	183	29	2,5

Kirjoittamista pidettiin vastaajien keskuudessa kaikista tukevimpana aihealueena tietojen ja taitojen kehittymistä ajatellen (taulukko 1). Kirjoittaminen on 57 vastaajan eli 61 % mielestä hyvin merkityksellinen lukio-opetuksessa. Toiseksi merkityksellisimpänä aihealueena pidettiin vieraiden kielten taitoa. 43 % vastasi kysymykseen vieraiden kielten taidosta hyvin paljon ja 45 % melko paljon. Kolmanneksi tärkeimmäksi aihealueeksi vastattiin matemaattiset taidot. 43 % vastaajista ilmoitti pitävänsä matemaattisia taitoja hyvin tärkeänä tietojen ja taitojen kehittämisessä lukio-opiskelun aikana. Kolme vähiten tärkeää aihealuetta kyselyn mukaan olivat käsityöt, yrittäjyys ja liikunnallisuus. Liikunnallisuutta vastaajista piti vain jonkin verran tärkeänä 62 %. Tasan puolet vastaajista ilmoitti,

ettei liikunnallisuus tue lainkaan vastaajan tietojen ja taitojen kehittymistä. Vastavuoroisesti jopa 64 % ilmoitti, etteivät myöskään käsityötaidot tue kehitystä ollenkaan.

Kyselyssä selvitettiin sekä lukio-opiskelijoiden että ammattiopiston opiskelijoiden ensisijaisia suunnitelmia jatko-opinnoille. Kysymykseen vastasi yhteensä 215 opiskelijaa.

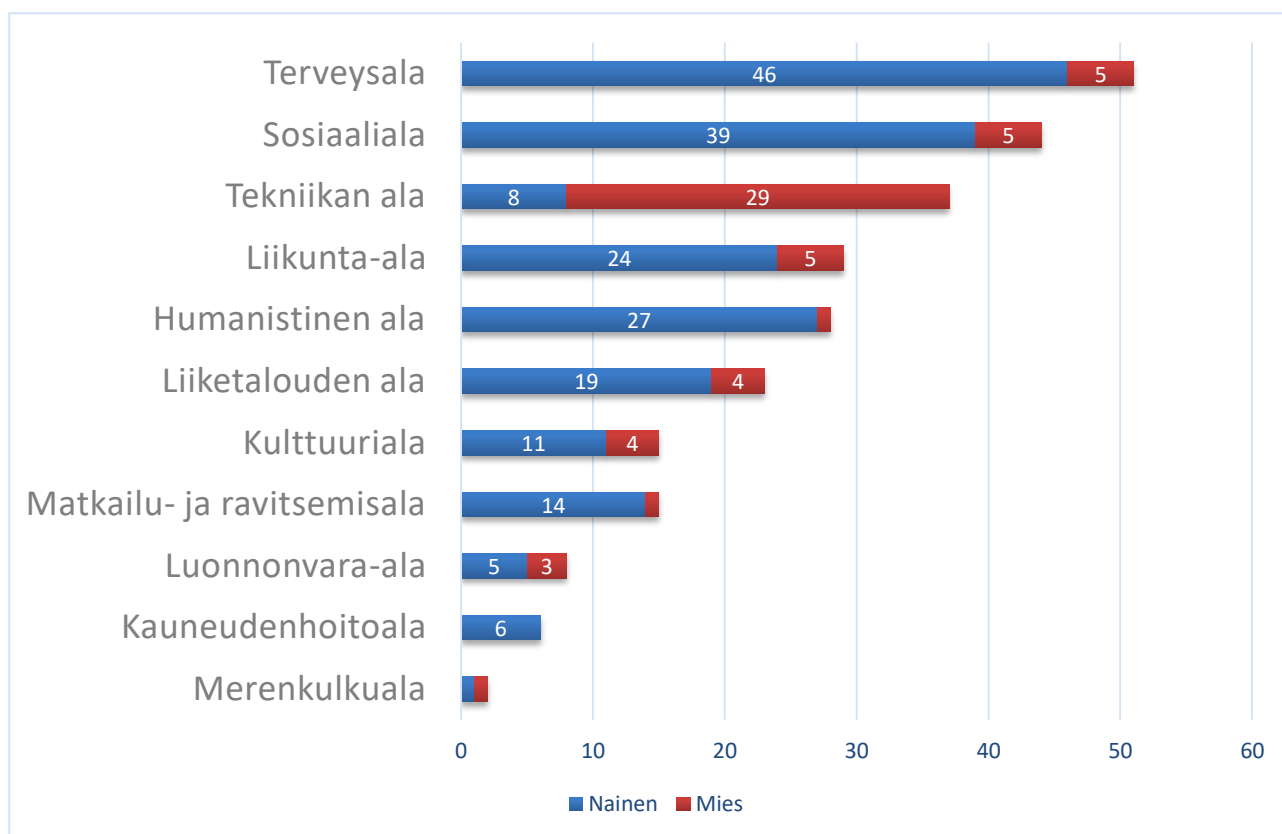
KUVIO 3. Vastanneiden (%) jatko-opintoihin suuntautuminen (n=215)

Vastanneista 137 (64 %) on suunnitellut jatkavansa opintoja kolmannen asteen koulutuksessa. 33 % vastaajista ilmoitti haluavansa jatkaa opintojaan yliopistossa (kuviokuva 3). Ammattikorkeakouluopinnot kiinnostivat 31 % vastaajista. Toisen asteen koulutus kiinnosti vastaajista vain kolme prosenttia. Jopa 32 % vastaajista kuitenkin ilmoitti, ettei osaa sanoa jatko-opinnoistaan tai ei ole suunnitellut suorittavansa niitä. Näistä 9 % olivat lukiolaisia ja 43 % ammattiopiston opiskelijoita. Noin prosentti vastaajista ilmoitti suunnittelevansa opintojaan jossain muualla. Avoimien vastausten perusteella muut jatko-opinnot voivat olla esimerkiksi kansalaisopisto tai yrityksen järjestämä kurssi.

Opiskelijoilta kysyttiin myös näkemyksiä jatko-opintojen sijainnista. Kysymykseen ”Minne aiot ensisijaisesti hakea opiskelemaan?” vastasi yhteensä 146 opiskelijaa. Vastaajista selkeästi suurin osa, 67 henkilöä, aikoi jatkaa opintojaan Pohjois-Savossa (46 %). Keski-Suomeen suunnitteli jatko-opintojaan vastaajista 14 % ja Uusimaalle 12 %. Kyselyssä noin 5 % vastaajista ilmoitti kiinnostusta Pirkanmaata, Pohjois-Karjalaa ja Varsinais-Suomea kohtaan. Ulkomaille jatko-opintojaan suorittamaan ajatteli lähteä 3 % vastaajista. Muut jatko-opintoihin mahdollistavat vastausvaihtoehdot saivat kukin alle 2 % äänistä.

Kyselyssä selvitettiin vastaajia eniten kiinnostavia aloja. Kysymykseen vastattiin valitsemalla vastausvaihtoehdoista 1-3 vastaajaa kiinnostavaa alaa. Vastaajia kysymykseen oli yhteensä 146. Kaksi kiinnostavinta alaa olivat kyselyn mukaan sosiaaliala ja terveystieteet, sillä voidaan sanoa, että joka kolmas vastaaja oli kiinnostunut näistä aloista. Neljäsosa vastaajista piti terveystieteitä kiinnostavimpana ja se oli suosituin ala. 16 % vastaajista piti sosiaalialaa mielenkiintoisimpana koulutusalanana, joten

kyselyssä se oli toiseksi kiinnostavin ala. Kolmanneksi kiinnostavin ala oli tekniikan ala (13 %). Muut alat jakoivat enemmän mielipiteitä ja kiinnostuneiden määrä oli pienempi, noin 5-10 prosenttia alaa kohden. Mikäli yllämainitussa kysymyksessä vastaaja ilmoitti kiinnostuneensa kulttuurialasta, vastasi hän kysymykseen ”Mikä kulttuurialan linja sinua kiinnostaa erityisesti?”. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Tähän kysymykseen vastasi 15 opiskelijaa ja vastauksia saatiin 18. Yli puolet vastaajista piti musiikin linjaa kiinnostavimpana. Vajaa puolet oli kiinnostunut muotoilusta, kun taas tanssi kiinnosti viidesosaa vastaajista.

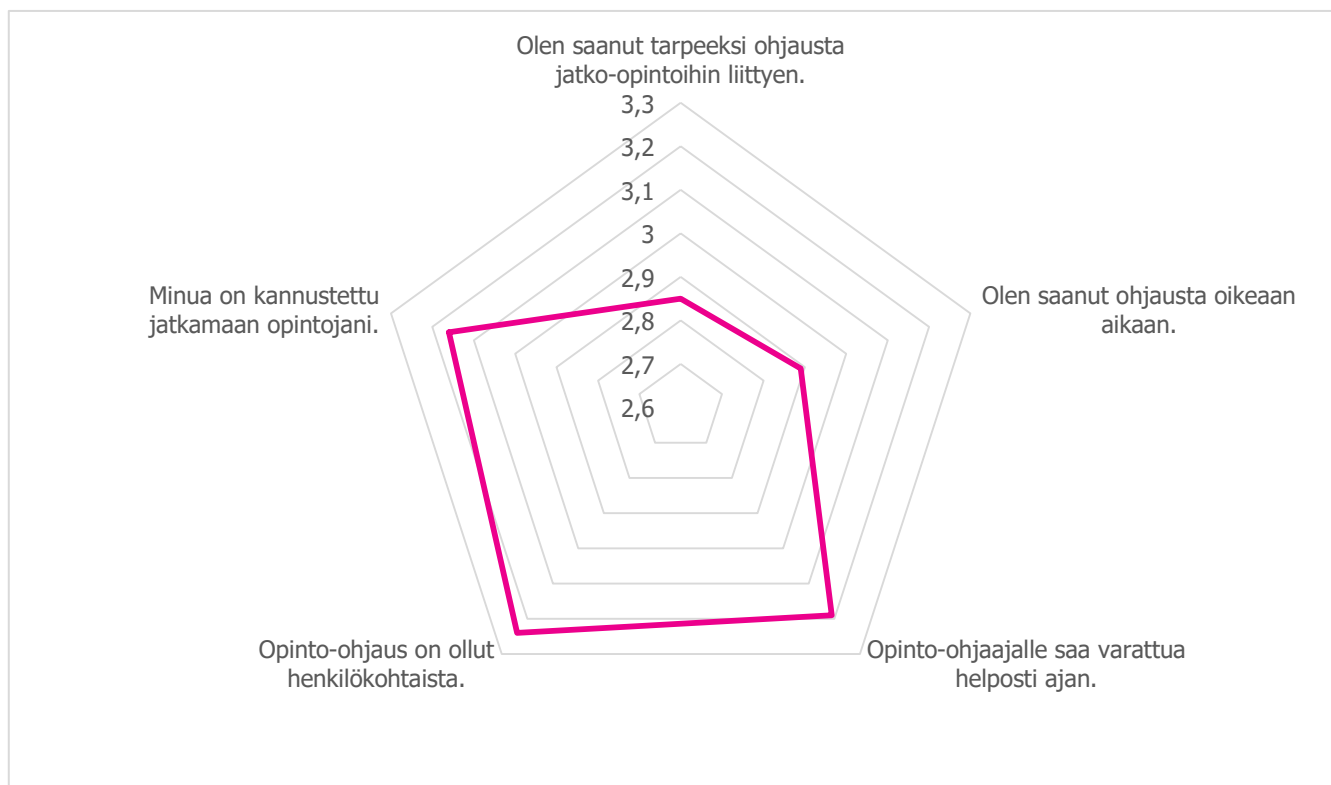
KUVIO 4. Jatko-opintoalat sukupuolittain (vastausten lukumäärät, n=215)

Miesten ja naisten kiinnostusta jatko-opintosuuntautumiseen tutkittaessa selvisi suuria eroja alojen kiinnostavuudessa (kuvio 4). Kysymykseen vastattiin valitsemalla 1-3 mieluisinta jatko-opintoalaa. Miehistä lähes puolet osoitti kiinnostusta tekniikan alaa kohtaa. Noin 8 % miehistä oli kiinnostunut terveysalasta, sosiaalialasta, liikunta-alasta, liiketalouden alasta tai kulttuurialasta. Naisten kiinnostus jatko-opintoaloja kohtaan jakautui suhteellisen tasaisesti. Naisista kuitenkin vain 4 % oli kiinnostunut tekniikan alasta. Naisten keskuudessa kiinnostavimpia aloja olivat terveysala (21 %) ja sosiaaliala (18 %). Myös liikunta-ala (11 %), humanistinen ala (13 %) ja liiketalouden ala (9 %) olivat suhteellisen kiinnostavia naisten mukaan. Matkailu- ja ravitsemisalaa sekä kulttuurialaa pidettiin naisten mielestä kiinnostavana vain 7 % mielestä.

Kyselyn lukio- ja ammattiopiston opiskelijat vastasivat myös kysymyksiin jatko-opinnoista. Jatko-opintokysymyksillä pyrittiin selvittämään opiskelijoiden tietoja jatko-opintokelpoisuudesta. Lukio- ja ammattikoulutus antavat yleisen jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluun eli toisen asteen opinnot suorittanut opiskelija pystyy lain mukaan jatkamaan korkeakoulussa (Ammattikorkeakoululaki 2014,

§ 25). Vastaajista jopa 91 % tiesi nykyistä koulupaikkaa hakiessaan, että opinnot antavat yleisen jatko-opintokelpoisuuden. 9 % vastaajista ilmoitti, ettei tiennyt jatko-opintokelpoisuudesta.

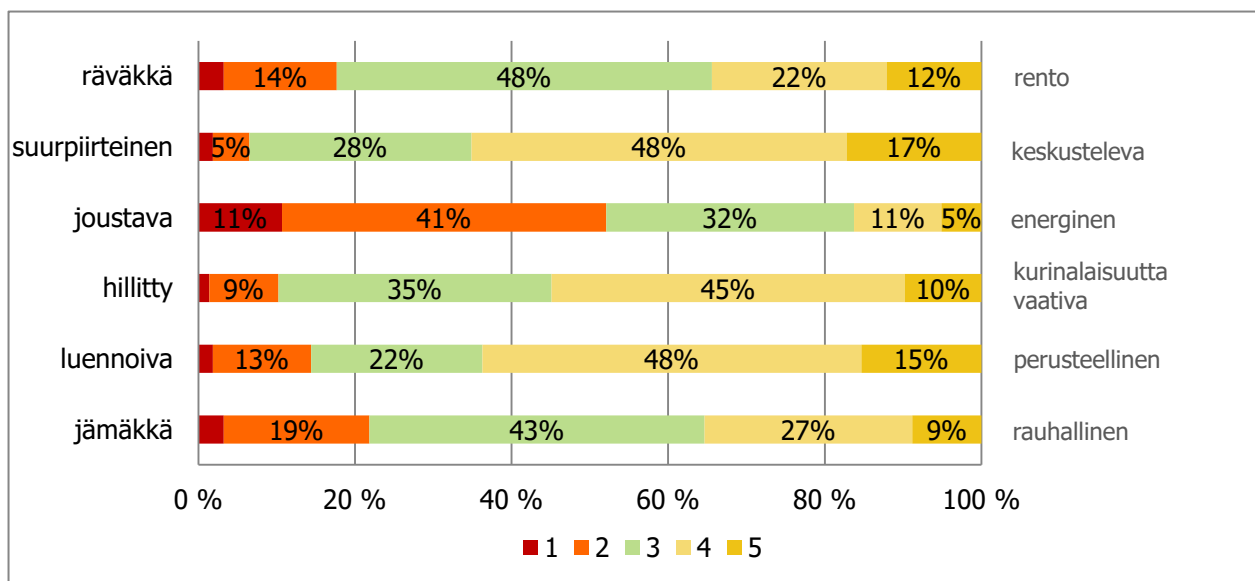
Kyselyssä selvitettiin toisen asteen opiskelijoiden mielipiteitä opinto-ohjauksesta. Väittämällä selvitettiin saavatko opiskelijat tarpeeksi ohjausta liittyen jatko-opintoihin ja millaisena he pitävät ohjausta. Opinto-ohjaukseen liittyvä kysymys lisättiin juuri ennen kyselyn julkaisua, joten aluksi väittämiin pysyivät vastaamaan vain lukiolaiset. Tämän virheen vuoksi väittämiin vastasi vain 182 opiskelijaa.

KUVIO 5. Näkemyksiä toisen asteen opinto-ohjauksesta (keskiarvot, n=182)

Väittämä ”Opinto-ohjaus on ollut henkilökohtaista” keräsi eniten samaa mieltä (45 %) ja jokseenkin samaa mieltä (29 %) olevia vastauksia (kuvio 5). Myös väittämät ”Opinto-ohjaajalle saa varattua helposti ajan” ja ”Minua on kannustettu jatkamaan opintojani” keräsivät yli 40 % samaa mieltä – ääniä. Väittämät ”Olen saanut tarpeeksi ohjausta jatko-opintoihin liittyen” ja ”Olen saanut ohjausta oikeaan aikaan” keräsivät eniten ääniä sarakkeelle jokseenkin samaa mieltä (34 % ja 37 %). 21 % vastaajista kuitenkin kokee olevansa jokseenkin eri mieltä siitä, että olisi saanut tarpeeksi jatko-opinto-ohjausta. Myös 21 % vastaajista kokee olevansa jokseenkin eri mieltä ja 14 % eri mieltä ohjauksen oikea-aikaisuudesta.

Kyselyssä vastaajat arvioivat hyvän korkeakouluopettajan ominaisuuksia. Kysymykseen vastasi yhteensä 215 opiskelijaa. Kysymykseen vastattiin asteikolla 1-5.

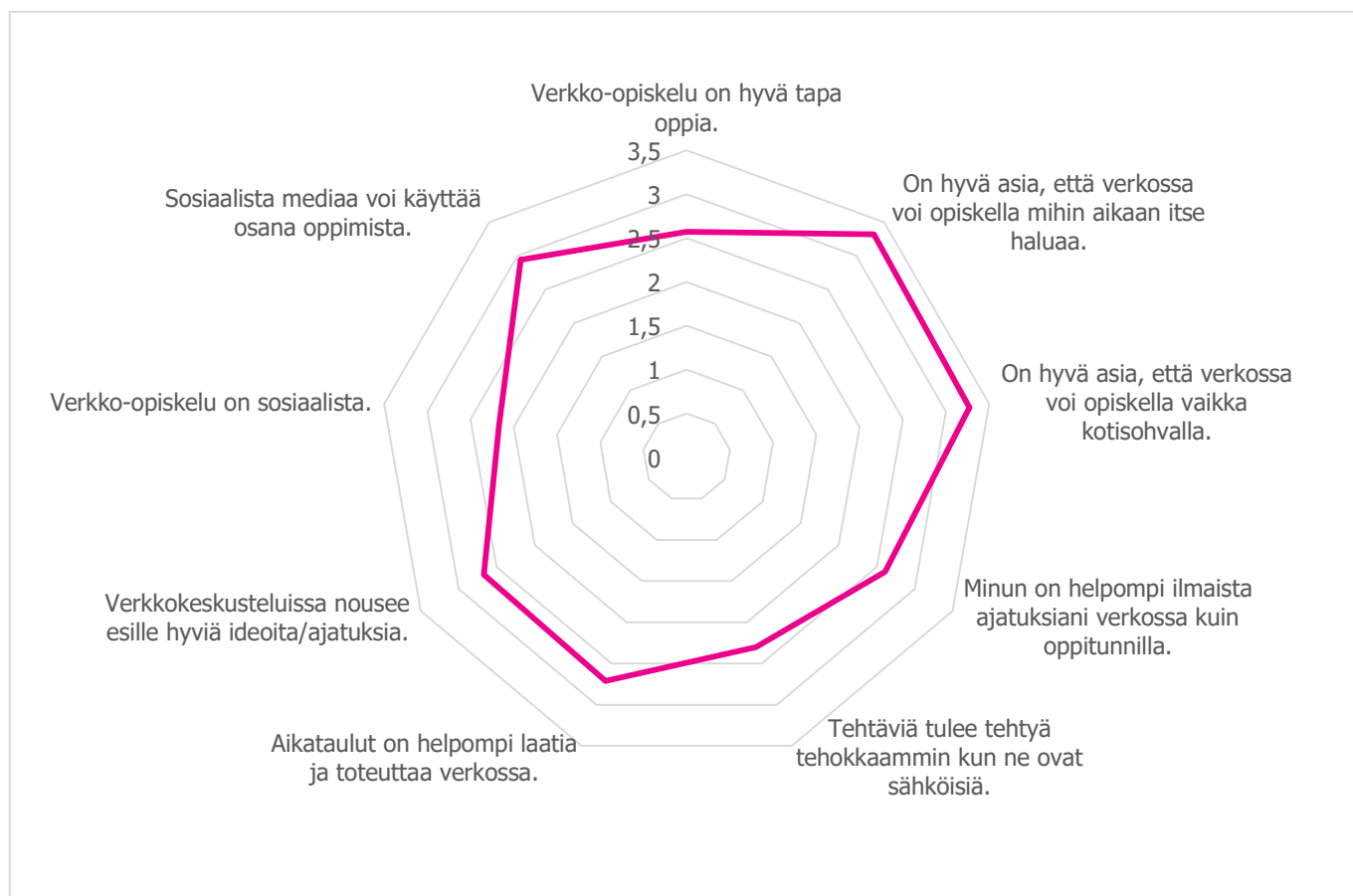
KUVIO 6. Näkemykset korkeakouluopettajan ominaisuuksista (n=215)

Opettajan haluttiin olevan mieluummin rento kuin jämäkkä. Asteikolla 1-5, jossa 1 on jämäkkä ja 5 rento, oli vastausten keskiarvo 3,2. Opettajan toivottiin olevan myös mieluummin keskusteleva kuin luennoiva. Kyseisessä kysymyksessä keskiarvo sijoittui 3,6, sillä täysin keskusteleva opettaja sijoittui asteikolla 5. Vastaukset olivat samankaltaisia myös verrattaessa opettajaa hillityn ja energisen (keskiarvo 3,5) välillä. Kysymyksessä 1 tarkoitti hillittyä ja 5 energistä. Vaikka energisyyttä opettajalta toivottiin, haluttiin hänen kuitenkin olevan myös rauhallinen mieluummin kuin räväkkä. Opettajan toivottiin myös olevan mieluummin perusteellinen kuin suurpiirteinen (keskiarvo 3,7). Selkeimmin keskiarvosta poikkesi kysymys joustavuudesta ja kurinalaisuudesta. Joustavuuteen pyrkivää opettajaa toivottiin 40 % toimesta. Keskiarvo kysymyksessä, jossa joustava on 1 ja kurinalaisuutta vaativa on 5, oli 2,6.

Vastaajista 215 henkilöä vastasi väittämiin liittyen opiskeluun. Kysymykseen vastattiin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, eri mieltä tai en osaa sanoa. Väittämässä samaa mieltä ilmoitetaan numerolla 4 ja eri mieltä numerolla 1. Kaikista mielenkiintoisimpana toisen asteen opiskelijat pitivät opiskelua käytännönläheisesti yhteistyössä työelämän kanssa. Väittämään 38 % vastasi samaa mieltä ja 46 % jokseenkin samaa mieltä. Läsnäolopakkoa pidettiin myös positiivisena motivaation ylläpitäjänä. 43 % oli jokseenkin samaa mieltä sen motivoimisesta. Väittämän keskiarvo asteikolla oli 2,8. Näkemykset yrittäjyyden kiinnostavuudesta jakaantuivat suhteellisen tasaisesti. 24 % kertoi yrittäjyyden olevan suhteellisen kiinnostavaa, mutta samalla jopa 29 % kertoi, ettei se kiinnosta lainkaan. Oppimispäiväkirjan kirjoittaminen verrattaessa tenttimiseen ja kurssien valinta muiden koulujen kurssitarjonnasta kiinnosti osittain vastaajakuntaa. Koko tutkinnon suorittaminen ei ollut 45 % mielestä kiinnostavaa, kun taas kansainvälisten kurssien suorittaminen ja kansainvälinen vaihto jakoivat mielipiteitä tasaisesti. Vastaajista noin 30 % oli jokseenkin samaa mieltä kansainvälisten kurssien kiinnostavuudesta ja opiskelijavaihdosta. Vieraalla kielellä opiskelu kiinnosti paljon 20 % vastaajista ja ei ollenkaan 27 % vastaajista.

Vastaajia kysyttiin arvioimaan omaa opiskeluaan asteikolla 1-5. Kysymykseen vastasi 215 vastaajaa. Tulokset kertovat opiskelun olevan pääpiirteittäin helppoa, opiskelijoiden olevan motivoituneita ja pitävän opiskelusta. Vastaajat ilmoittivat myös olevansa enemmän ahkeria kuin laiskoja, kykenevänsä suhteellisen hyvin pitkäjänteiseen opiskeluun ja olevansa tunneilla suhteellisen aktiivisia. Tulosten mukaan oppiminen on yhä useamman mukaan helpompaa tekemällä kuin teoriaa hyödyntämällä. Vastaajien näkemykset jakautuivat tasaisemmin ”opiskelen mieluummin yksin – opiskelen mieluummin ryhmässä” – väittämässä. Yksin opiskelua kannatti täysin 12 % vastaajista ja ryhmässä opiskelua 13 %. Keskiarvo väittämässä sijoittui 3.

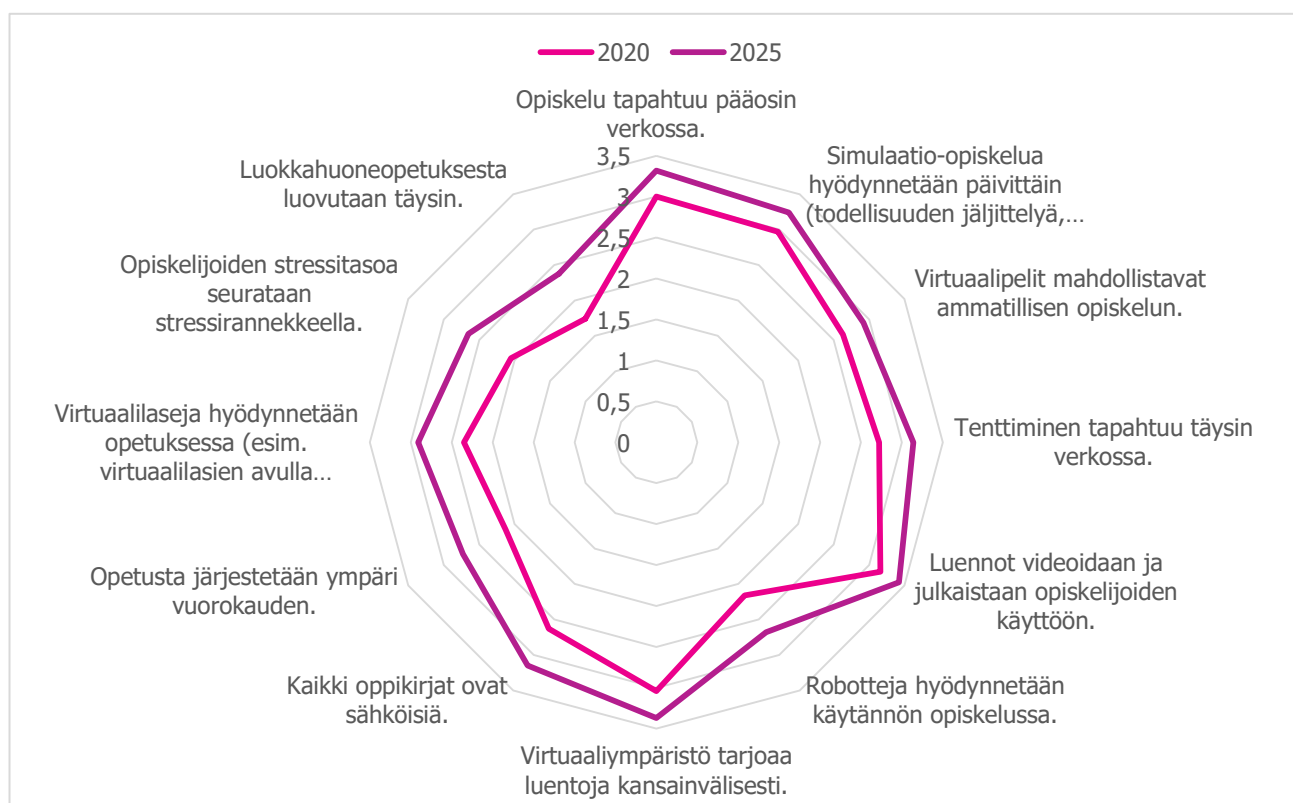
Kyselyn avulla selvitettiin opiskelijoiden asenteita verkko-opiskelua kohtaan. Verkko-opetusta käytetään ja hyödynnetään paljon nykypäivän opiskelussa, joten halusimme saada opiskelijoilta mielipiteen verkko-opiskeluun.

KUVIO 7. Näkemyksiä verkko-opiskelusta (keskiarvot, n=215)

Väittämistä ”On hyvä asia, että verkossa voi opiskella mihin aikaan itse haluaa” ja ”On hyvä asia, että verkossa voi opiskella vaikka kotisohvalla” oltiin eniten samaa mieltä. 46 % vastaajista ilmoitti, että verkko-opiskelun aikaan sitoutumattomuus on hyvä asia. 43 % vastaajista kertoi verkossa opiskelun paikkaan sitoutumattomuuden olevan hyvä asia. Samaa mieltä oltiin myös sosiaalisen median hyödyntämisestä osana oppimista. Eniten jokseenkin samaa mieltä oltiin aikataulujen laatimisen helppoudesta, ajatusten ilmaisemisesta ja ideoiden esille noususta verkko-opinnoissa. 23 % vastaa-

jista kuitenkin kertoi olevansa eri mieltä siitä, että tehtäviä tulee tehtyä tehokkaammin sähköisinä ja verkko-opiskelu on sosiaalista. Vain alle 30 % piti verkko-opiskelua edes hieman sosiaalisena. Kysely pyrki selvittämään toisen asteen opiskelijoiden näkemyksiä opiskelusta vuosina 2020 ja 2025. Väittämät liittyivät verkko- ja simulaatio-opiskeluun, virtuaalimaailmaan ja opetustapoihin ja – ympäristöön. Kyselyn mukaan jokaisen väittämän kohdalla tapahtuu muutosta, sillä samaa mieltä olevia vastauksia on kaikissa enemmän vuonna 2025 kuin 2020. Suurin osa opiskelijoista (74 %) on ainakin osittain samaa mieltä, että opiskelu tapahtuu pääosin verkossa jo vuonna 2020. Jopa 81 % opiskelijoista on jokseenkin samaa mieltä tai samaa mieltä, että opiskelu tapahtuu pääosin verkossa vuonna 2025. Myös simulaatio-opiskelun ja virtuaalipelien uskotaan osittain sisältyvän päivittäiseen opetukseen ammattikorkeakoulussa jo vuonna 2020.

KUVIO 8. Vertailu opiskelusta tulevaisuudessa vuosina 2020 ja 2025 (keskiarvot n=215)

Tenttimisestä verkossa ollaan sekä eri mieltä että samaa mieltä. Luentojen videoimisen ja taltiointien sekä kansainvälisten virtuaaliluentojen uskotaan olevan käytössä jo vuonna 2020. Edelleen verrattaessa vuoteen 2025 vastaajat uskovat näiden opetusmenetelmien olevan vielä varmemmin käytössä. Jokseenkin samaa mieltä ja jokseenkin eri mieltä oltiin virtuaalilasien hyödyntämisestä, ympäri vuorokautisesta opetuksesta ja sähköisistä oppikirjoista vuonna 2020. Tulosten perusteella näiden kuitenkin uskotaan korostuvan opetuksessa vuonna 2025. Myös opiskelijoille suunnatun stressirannekkeen käyttöä epäiltiin vuonna 2020, mutta jo vuonna 2025 sen olisi mahdollista olla käytössä. Yli 50 % vastaajista uskoi, ettei robotteja luultavasti tulla hyödyntämään opetuksessa vuonna 2020. Kyseinen vastausprosentti kuitenkin laskee jopa 35 % tarkasteltaessa samaisia vastauksia vuonna 2025. Sama muutos voidaan huomata myös luokkahuoneopetusta selvittävässä väittämässä. Yli 75 % vastaajista on ainakin jokseenkin eri mieltä siitä, että luokkahuoneopetuksesta luovutaan täysin

vuonna 2020. Kun tarkastellaan samoja vastauksia, mutta vuosille 2025, voidaan huomata, että kyseinen vastausprosentti on enää vain alle puolet.

11 POHDINTA

Tutkimustuloksia analysoitiin tilastollisten menetelmien sisällönanalyysin avulla. Kerätystä tiedosta pyrittiin analysoimaan vastaajaryhmien välisiä riippuvuuksia ja havainnoimaan tuloksia taulukoiden avulla. Taustamuuttujilla selvitetään, vaikuttavatko ne muun muassa jatko-opintohakeutumiseen ja tulevaisuuden näkökulmiin. Kyselyn taustamuuttujina toimivat vastaajien sukupuoli ja senhetkinen opiskelupaikka. Iän ei koettu olevan analyysissä merkityksellinen taustamuuttuja, sillä vastaajien ikäjakauma oli suppea. Pienen vastaajaryhmän vuoksi työtä ei voida kutsua tutkimukseksi vaan lähinnä selvitykseksi. Vastaajaryhmä oli suhteellisen niukka, koska kysely julkaistiin keväällä, jolloin lukion opiskelijat valmistautuvat ylioppilaskirjoituksiin. Saavutettavuus on tällöin huonompi, kuin heidän ollessaan fyysisesti oppitunneilla.

Jatko-opinnot

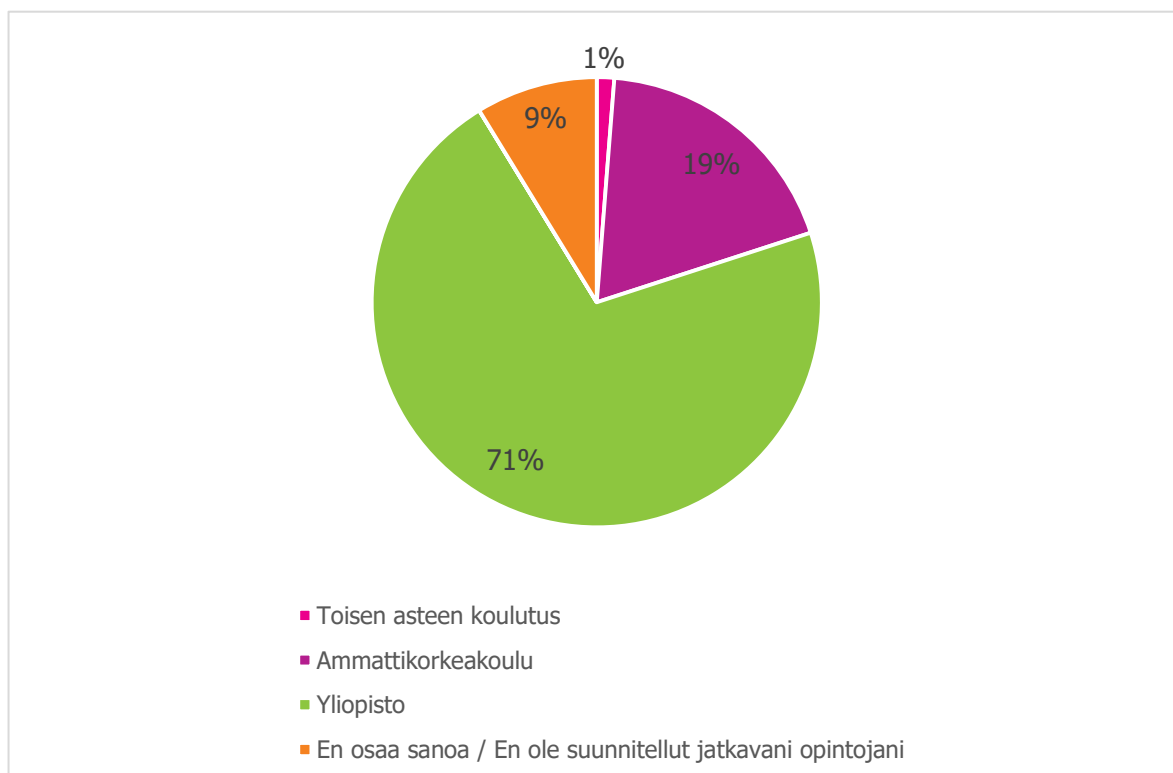
Kyselyyn vastanneista miehistä suurin osa oli kiinnostunut jatko-opinnoista tekniikan alalla. Koska koulutus antaa mahdollisuuksia useisiin erilaisiin työtehtäviin, voidaan sanoa alan monipuolisuuden olevan mahdollinen syy sen kiinnostavuuteen toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa. Nykypäivänä työ tekniikan alalla on myös kansainvälistä. Työhön tekniikan alalla voi vaikuttaa jo opiskellessa, sillä valitsemalla kursseja ja harjoittelupaikkoja kiinnostusten mukaan, voi vaikuttaa tulevaisuuden työn mielekkyyteen. Teknologia ja tekniikka kehittyvät jatkuvasti, joten tulevaisuudessa tekniikan alalla voi olla työtehtäviä, joita nykypäivänä ei edes harjoiteta. (Pihlajamaa 2016.) Kehityksen voidaan sanoa olevan myös mahdollinen syy alan kiinnostavuuteen. Tekniikan alan voidaan sanoa olevan ainakin tänä päivänä fyysisempää kuin moni muu ala. Tämä saattaa olla syynä miesten hakeutumiseen tekniikan alalle. Teknologian alalla avautuu runsaasti työllistymismahdollisuuksia työväestön siirtyessä eläkkeelle. Yrityksiin kaivataan osaajia kaikilta koulutusasteilta ja tulevaisuuden rekrytointitarve saattaa olla jopa 7000 osaajaa vuosittain. (Studentum 2016b.) Työvoiman tarve saattaa olla syy kiinnostukseen tekniikan alan opintoja kohtaan.

Kyselyn mukaan sosiaali- ja terveysala on suosituin jatko-opintoala. Tässä täytyy huomioida se, että melkein kolmannes vastaajista oli sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita, joten voidaan olettaa, että kyseinen jatko-opintokiinnostus on luonnollista jatkumoa nykyisille opinnoille. Sosiaali- ja terveysalan voidaan kuitenkin uskoa olevan kiinnostava nykypäivän hyvän työllistymisasteen vuoksi. Työntekijöiden eläköityminen ja väestön ikääntyminen lisäävät uuden työvoiman tarvetta. Vuonna 2013 Tilastokeskuksen toteuttaman tutkimuksen mukaan sosiaali- ja terveysalan opiskelijoista 88 % työllistyi vuoden sisällä valmistumisestaan. (Studentum 2016b.)

Toisaalta sosiaali- ja terveysalan monipuolisuus saattaa vaikuttaa alaan hakeutumiseen. Kyseinen ala on monipuolinen ja laaja, sillä opiskelija voi kouluttautua joko ohjaus-, neuvonta-, hoiva-, huolenpito- tai kasvatuspalveluihin. Terveysalan tehtävälajeisiin kuuluu terveysneuvonta, sairaanhoito, kuntoutus, mielenterveyspalvelut, hammashuolto, kouluterveydenhuolto, opiskelijoiden terveydenhuolto ja työterveyshuolto. Sosiaalialan tehtäviä voivat olla lastensuojelu, nuorisotyö, mielenterveys- ja päihdetyö, vanhustyö ja vammaistyö. (Ammattinetti 2016.) Kyselyssä liikunta-ala oli myös hyvin

kiinnostava jatko-opintoja suunnittelevien keskuudessa. Liikunta-alan voidaan mainita linkittyvän hyvin osittain sosiaali- ja terveysalaan. Ihmisten terveys ja hyvinvointi on lähiaikoina herättänyt keskustelua, jonka voidaan myös uskoa olevan osasyynä kyseisten alojen kiinnostavuuteen. Myös liikunta-alan työllisyysaste on hyvä. Suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen kuitenkin lisää useiden aikaa liikkua, jolloin myös liikunta-alan voidaan sanoa kehittyvän. (Studentum 2016b.)

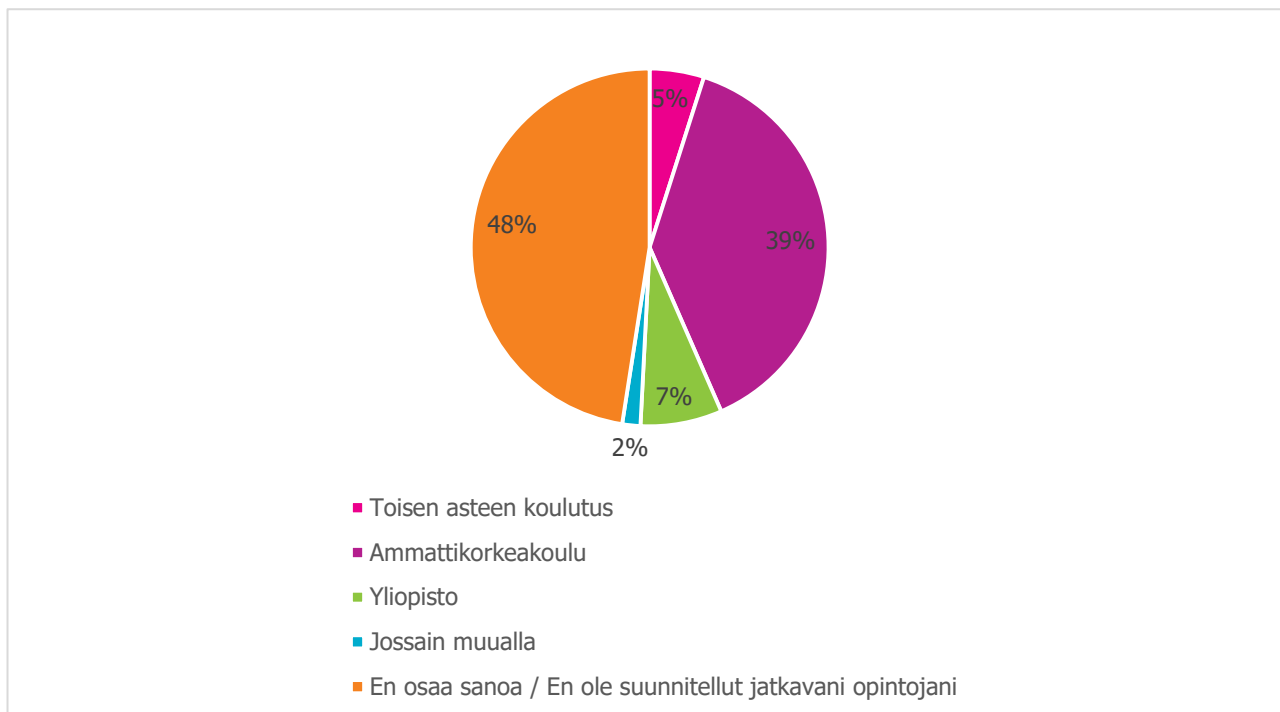
Kun koulu loppuu – tutkimus toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella helmikuussa 2016. Tutkimus toteutettiin Taloudellisen tiedotustoimiston TAT:in toimeksiannosta T-Media Oy:n toimesta. Kun koulu loppuu – tutkimuksessa lukiolaisista suurin osa kertoo haluavansa jatkaa opintojaan yliopistossa (kuvio 9). Yliopisto osoittautuu olevan entistä suosituimpi jatko-opintokohde lukiolaisten keskuudessa. Verrattaessa tuloksia toteuttamamme kyselyn tuloksiin, huomataan vastauksissa samankaltaisuuksia. Suurin osa lukiolaisista suunnittelee jatko-opintoja yliopistossa ja vain harva haluaa jatkaa ammattikorkeakouluun. Tätä voidaan selittää sillä, että yliopistossa painotetaan tieteellistä tutkimusta, johon myös lukio-opetus pohjautuu. Lukio-opinnot valmistavat opiskelijaa jatko-opintoja varten yleissivistävämmiin kuin ammattiopinnot, joissa painotetaan yhtä opintolinjaa. Kyselyssämme kävi ilmi, että kirjoittaminen, vieraiden kielten taito ja matemaattiset taidot ovat tärkeimpiä tietoja ja taitoja, joita lukio-opetus tukee. Voidaan olettaa, että kyseiset taidot edesauttavat korkeakouluopintojen suorittamista, etenkin yliopistossa.

KUVIO 9. Lukio-opiskelijoiden jatko-opintoihin suuntautuminen (n=215)

Ammattiopiston opiskelijat olivat kyselyn mukaan pääosin suuntautumassa ammattikorkeakouluun tai eivät jatka opintojaan ollenkaan (kuvio 10). Kyselyyn vastanneista melkein puolet ilmoitti, ettei ole suunnitellut jatkavansa tai ei aio jatkaa opiskelua ollenkaan. Ammattiopisto antaa valmiudet työskennellä ammatissa, jolloin jatko-opinnot eivät ole välttämättömiä. Voidaan olettaa, että tämä on syynä ammattiopiston opiskelijoiden jatko-opintohaluttomuuteen. Opiskelijan kuitenkin halutessa

kehittää osaamistaan, voi hän pyrkiä jatko-opintoihin sekä ammattikorkeakouluun että yliopistoon. Harva kyselyyn vastanneista ammattiopiston opiskelijoista suunnittelee jatko-opintojaan yliopistoon. Tähän saattaa myös vaikuttaa ammattiopiston painotus käytännön työskentelyyn, joka poikkeaa suuresti opiskelusta yliopistossa.

KUVIO 10. Ammattiopiston opiskelijoiden jatko-opintoihin suuntautuminen (n=215)

Suurin osa toisen asteen opiskelijoista aikoo hakeutua opiskelemaan Pohjois-Savoon. Pohjois-Savossa voidaan sanoa olevan laaja jatko-opintotarjonta, johon kuuluu sekä ammattikorkeakoulu- että yliopisto-opiskelumahdollisuuksia. Kuten jo mainittu Savonia-ammattikorkeakoulu tarjoaa kuusi koulutusalaan sekä useita suuntautumisvaihtoehtoja. Tästä syystä Pohjois-Savon voidaan sanoa olevan houkutteleva alue jatko-opintojen suorittamiseen. Pohjois-Savon työllistymismahdollisuudet voivat myös olla syynä sen kiinnostavuuteen. Pohjois-Savon suuret työnantajat kuten Kuopion yliopistollinen sairaala eli KYS, lannoitteiden ja fosforihapon tuottaja Yara, virvoitusjuomavalmistaja Olvi Oyj ja metsäkoneiden valmistaja Ponsse Oy työllistävät useita tuhansia ihmisiä alueellisesti. Tänä vuonna 1699 opiskelijaa otti vastaan opiskelupaikan Savoniasta ja heistä 950 oli Pohjois-Savosta (Patrakka 2016).

Vastaajat, jotka ilmoittivat hakeutuvansa Pohjois-Savoon opiskelemaan, olivat pääpiirteittäin kiinnostuneita ammattikorkeakouluopinnoista. Noin 70 % Pohjois-Savoon hakeutuvista opiskelijoista, uskoo hakeutuvansa ammattikorkeakouluun. Myös tähän voi olla syynä Savonian monipuolinen opiskelutarjonta. Koska vastaajat ovat Pohjois-Savossa tällä hetkellä opiskelevia nuoria, voidaan olettaa, että heidän lähipiirinsäkin, sukulaiset ja ystävät, ovat pääpiirteittäin Pohjois-Savosta. Opiskelijat saattavat myös toivoa jatko-opintojen sijaitsevan lähellä kotipaikkakuntaa ja lähipiiriä. Vain 21 % uskoi hakeutuvansa yliopistoon ilmoittaessaan halusta opiskella Pohjois-Savossa. Tästä voidaan päätellä, että yliopisto ei tarjoa niin monipuolista opintovalikoimaa Pohjois-Savon toisen asteen opiskelijoille kuin ammattikorkeakoulu.

Lukio-opetus

Tietojen ja taitojen kehittymisen lukio-opetuksessa voidaan sanoa olevan jakautuvaa. Kaija Sääsken ”Luokaton lukio ja sen antamat valmiudet työelämään” –tutkimuksen (Sääski 2001) tulokset ovat pääpiirteittäin samankaltaisia verrattaessa niitä tuottamamme tutkimuksen tuloksiin. Kirjoittamista pidetään edelleen tietojen ja taitojen kehittymisen kannalta tärkeimpänä tekijänä. Myös vieraiden kielten taito ja matemaattiset taidot saivat runsaasti myönteistä kannatusta. Vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitojen hyödyntämistä opetuksessa voidaan sanoa kehitettyneen, sillä niiden muutos tuloksia verratessa on suhteellisen suuri (taulukko 2). Kaija Sääsken tuloksien keskiarvoissa on mukana vaihtoehto en osaa sanoa, joten se on mukana myös meidän keskiarvoissa. Mielipiteet selvitettiin vastaamalla kysymykseen joko hyvin paljon (5), melko paljon (4), en osaa sanoa (3), jonkin verran (2) tai ei lainkaan (1).

TAULUKKO 2. Lukio-opetuksen tietojen ja taitojen kehittyminen (keskiarvot)

	2016 kysely	Sääski Kaija	Muutos
kirjoittaminen	4,35	3,81	0,54
vuorovaikutustaidot	3,45	3,09	0,36
ryhmätyötaidot	3,41	3,08	0,33
vieraiden kielten taito	4,18	3,86	0,32
tietotekniset taidot	2,38	2,1	0,28
musikaalisuus	2,48	2,21	0,27
matemaattiset taidot	4,02	3,75	0,27
kansainvälisyys	2,74	2,57	0,17
esiintymistaidot	3,19	3,04	0,15
käsityötaidot	1,61	1,63	-0,02
yrittäjyys	1,76	1,86	-0,1
liikunnallisuus	2,3	2,44	-0,14
Yhteensä	2,99	2,79	0,20

Teoreettisten taitojen tärkeänä pitämistä voidaan selittää yliopistoon hakeutumisella. Myös nykypäivän globaali työelämä ja matemaattisten taitojen arvostaminen selittävät tutkimustuloksia. Negatiivinen muutos näkyy tuloksissa käsityötaidoista, yrittäjyydestä ja liikunnallisuudesta. Kyseisten lukio-opetuksen osa-alueiden kurssit ovat usein valinnaisia, ellei kyse ole erikoislukiosta kuten liikuntalukiosta, jolloin aineita painotetaan vähemmän. Tällöin opiskelijat eivät välttämättä koe, että käsityötaidot, liikunta ja yrittäjyys kehittäisivät heidän tietojaan ja taitojaan. Myös näitä tuloksia voidaan selittää yliopistoon hakeutumisella, sillä esimerkiksi liikuntaan ja käsitöihin liittyvää tietämystä ei useilla aloilla tarvita.

Opinto-ohjaus

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opinto-ohjausta ja jokaiselle opiskelijalle on laadittava henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Opinto-ohjauksen tavoitteena on saada opiskelija sitoutumaan opiskeluun, jolloin opiskelijan tulee itse pystyä seuraamaan opintosuoritusten ker-

tymistä ja suunnittelemaan tulevaisuuden opintoja. Opiskelijan aktiivisuus ja sitoutuminen ovat opinto-ohjauksen tavoitteiden pääydin. Opinto-ohjaus tukee opiskelijan identiteetin kehittymistä ja se antaa valmiudet jatko-opintoihin sekä työelämään siirtymiselle. Opintojen alkuvaiheessa opiskelijat pyritään perehdyttämään opintoihin, jotta alkuvaiheen opintojen keskeyttämiseltä vältyttäisiin. Opintojen sujumisen turvaaminen, henkilökohtaisen kehityksen tukeminen ja edistäminen sekä ammatillisen kasvun vahvistaminen ovat ohjauksen tavoitteena opintojen edetessä. Valmistumisvuonna ohjauksen tarkoituksena on varmistaa ammatillisen kasvun jatkuminen ja antaa tietoa työllistymisestä sekä jatko-opinnoista. Ohjauksella pyritään myös ehkäisemään syrjäytymistä. (Opetushallitus 2016.) Kyselyyn vastanneet opiskelijat ovat pääpiirteittäin tyytyväisiä opinto-ohjaukseen. Opinto-ohjauksen parannusehdotusten määrä oli kuitenkin yllättävä. Opinto-ohjaukseen liittyvistä avoimista vastauksista käy ilmi, että opiskelijat haluaisivat enemmän informaatiota koulutusaloista, pääsykokeista ja hakuun liittyvistä asioista. Korkeakouluista saatu tieto on liian suppeaa, koska usein tutustutaan vain yhden korkeakoulun tarjontaan. Kouluissa on myös tapana keskustella vain yleisimmistä aloista.

Joka kolmas selvityksemme vastaajasta kokee saaneensa liian vähän ohjausta jatko-opintoihin liittyvistä asioista, kun taas ”Kun koulu loppuu” -tutkimuksessa (TAT 2016) opiskelijat olivat suhteellisen tyytyväisiä jatko-opinto-ohjaukseen. Opinto-ohjaukseen liittyviä oppitunteja toivotaan olevan enemmän ja ohjausta tulisi olla tarjolla jo heti ensimmäisen vuoden alusta alkaen. Usein opinto-ohjausta tarjotaan vasta toisen asteen opintojen ollessa loppusuoralla, jolloin saattaa olla jo liian myöhäistä. Varsinkin lukiossa opinto-ohjausta tulisi olla ensimmäisestä opiskeluvuodesta alkaen, jotta opiskelija osaa valita oikeat oppiaineet, jotka tukevat heidän tavoitteita tulevaisuuden opinnoissa ja työelämässä. Usea opiskelija oli myös sitä mieltä, ettei opinto-ohjaajilla ole tarpeeksi aikaa koulun kaikille opiskelijoille, joten ohjaajia tulisi olla enemmän. Asenteessa on myös korjattavaa, koska osalla opiskelijoista on olo, ettei heidän kysymyksensä ja asiansa aidosti kiinnosta opinto-ohjaajia. Kyseisessä ammatissa tulisi olla avoin, ymmärtäväinen ja helposti lähestyttävä. Moni kokee, että opinto-ohjaajia on vaikea tavoittaa tai he eivät ole koskaan paikalla.

Pakolliset opinto-ohjaustunnit ja henkilökohtaiset opinto-ohjaajakäynnit tulisi määrätä osittain pakollisiksi, jotta yksikään opiskelija ei jää vaille ohjausta. Jokainen opiskelija on erilainen yksilö, joten ohjauksen lähtökohtana tulisi olla oppilaan henkilökohtaiset vahvuudet (Sue ja Sue 2008). Ohjausta kouluissa tehdään nuorten parhaaksi ja ohjauksella pyritään tukemaan opiskelijoiden koulunkäyntiä etsimällä yksilöllisiä ratkaisuja tulevaisuuden suunnitelmiin (Nykänen ja Vuorinen 1991). Koulutustarjontaa tulisi käydä laajemmin läpi, jotta oman oikean alan löytäminen olisi helpompaa. Vaikuttaa siltä, että jotkut opiskelijat kuvittelevat opinto-ohjaajien tekevän kaiken työn heidän puolestaan. Opiskelijoiden tulisi myös itse olla oma-aloitteisempia ja aktiivisempia tulevaisuuden suunnittelun suhteen, koska resurssit eivät riitä pitkäjänteiseen henkilökohtaiseen ohjaukseen usean sadan opiskelijan kouluissa. Opinto-ohjaajien tulisi keksiä keinoja rohkaista opiskelijoita tutustumaan erilaisiin tulevaisuuden vaihtoehtoihin.

Opiskelu ja oppimisympäristöt

Toisen asteen opiskelijat ovat kiinnostuneita käytännönläheisestä ja työelämälähtöisestä opiskelusta. Ammattikorkeakoulupedagogiikka painottaa työelämälähtöisyyttä. Muun muassa erilaiset yhteistyökumppanit, projektit ja työssäoppiminen ovat osa koulujen työelämälähtöistä toimintaa. Käytännönläheinen opiskelu on kytköksissä työelämäläheisen opiskelun kanssa. Työelämäläheinen oppimisympäristö helpottaa opiskelijoiden siirtymistä työelämään, kun kokemusta löytyy jo käytännön työskentelystä. Työssäoppimista kannattaisi lisätä kouluissa, koska tällöin hyödyllisiä suhteita pystyy luomaan jo opintojen aikana. Opiskelijoilla on myös paremmat mahdollisuudet työllistyä valmistumisen jälkeen, kun työssäoppimista suoritetaan eri työpaikoissa jo opintojen aikana. Autenttiset eli todelliset työelämäympäristöt ovat elintärkeitä oppimisympäristöjä nuorille. Opiskelijoiden tietotaito, sosiaaliset taidot ja työkokemus lisääntyvät työssäoppimisen aikana. Opiskelijoiden valmennus ennen harjoittelua on tärkeää, jotta nuoret osaavat toimia oikein työympäristössä. Ohjaus työpaikoilla on myös suuressa roolissa opiskelijoiden työelämätaitojen kehittämisessä.

84 % kyselyyn vastanneista lukiolaisista ilmoitti olevansa samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että käytännönläheisyys yhteistyössä työelämän kanssa on tärkeää. Yliopistoon hakeutuminen ja halu käytännönläheisyyteen eivät tue toisiaan, sillä kuten aiemmin jo mainitaan, on yliopisto teoreettispohjainen oppilaitos. Käytännönläheinen opiskelu antaa paremmat valmiudet työelämään kuin täysin teoreettinen opiskelu. Tämä voi olla yhtenä syynä sille, että käytännönläheistä toimintaa toivotaan opiskeluun.

Toisen asteen opiskelijoiden yleisen motivoituneisuuden tason voidaan sanoa olevan hyvä toteutetun kyselyn perusteella. Vastajien mukaan myös oppimisen katsotaan olevan suhteellisen helppoa. Kyseisten tekijöiden voidaan sanoa lisäävän opiskelijoiden halukkuutta suorittaa jatko-opintoja ja valmistua määritellyn opiskeluajan puitteissa. Jotta opetuksen mielekkyys säilyy, tulee opetuksen sisältää erilaisia opetusmenetelmiä. Kyselyn mukaan toisen asteen opiskelijat suosivat sekä yksin suoritettavaa oppimista että ryhmätyöskentelyä. Tulosten perusteella tehokkaat opetustavat siis poikkeavat opiskelijoiden oppimisen mukaan. Yhdistämällä erilaisia opetusmenetelmiä mahdollistetaan sekä oppimisen tehokkuus että sen mielekkyys ja motivaatio opiskeluun.

Kyselyn perusteella oppimisen aikaansitomattomuutta pidettiin hyvänä asiana. Tätä voidaan perustella opiskelijoiden elämäntilanteiden monipuolisuudella. Yhä useammalla opiskelijalla nykypäivänä on osa-aikainen työ tai perhe, joka vaikuttaa mahdollisuuteen opiskella. Opiskelijatutkimus 2010 – kyselyllä kerättiin tietoa opiskelijoiden elinoloista ja näkemyksistä. Kyselyn mukaan korkeakouluopiskelijoista 60 % käy ansiotyössä lukukauden aikana. Puolet heistä työskentelee säännöllisesti ja loput puolet epäsäännöllisesti. (Saarenmaa ja Virtanen 2011.) Tästä syystä opintoja ei välttämättä ole mahdollista suorittaa perinteisen opetusaikataulun mukaan. Kyseisessä tilanteessa voidaan toisaalta hyödyntää myös monimuoto-opetusta, jonka avulla opiskelija pystyy aikatauluttamaan opintonsa elämäntilanteensa mukaan.

Aikaansitomattomuutta voidaan pitää hyvänä myös opiskelijoiden henkilökohtaisten oppimistapojen vaihtelun vuoksi. Kuten jo sanottu, opiskelijoiden tavat tehokkaaseen oppimiseen vaihtelevat suuresti. Yhden opiskelijan oppiessa parhaiten aamulla, ei välttämättä päde verratessa häntä toiseen opiskelijaan. Kyselyssä arvostettiin myös paikkaan sitomattomuutta. Myös kyseistä tulosta voidaan perustella erilaisten opiskelijoiden oppimistapojen vaihtelulla. Itsenäisen ja ryhmätyöskentelyn paremmuutta verrattaessa, sai kumpikin oppimistyyli kannatusta.

Verkko-opiskelu

Koska verkko-opetus ei ole Suomessa vielä kovin suuressa roolissa opetuksessa, voidaan olettaa, että nykypäivän opiskelija ei vielä koe verkko-opetusta oppimisen kannalta hyvänä vaihtoehtona. Perinteinen luokkaopetus on laajalti hyödynnettyä koulupäivinä, vaikka teknologiaa ja verkkoa onkin alettu hyödyntämään osana tunteja. Voidaan myös olettaa, että jokaisen opettajan koulutus ei vastaa verkko-opetukseen vaadittavaa osaamista, jolloin verkko-opetuksen tason ei voida uskoa olevan tarvittavaa oppimista vastaavaa. Tämä voidaan mainita syyksi sille, että toisen asteen opiskelijat eivät pidä verkko-opetusta hyvänä opetusmenetelmänä.

Kyselyn mukaan opiskelijoista vain 29 % ilmoitti verkko-opiskelun olevan mielestään vähintään jokseenkin sosiaalista. Voidaan väittää, että myös tämä tutkimustulos perustuu opiskelijoiden vähäiseen kokemukseen monitahoisesta ja innovatiivisesta verkko-opetuksesta. Tulee kuitenkin huomioida, että 72 % kyselyyn vastanneista opiskelijoista näkee sosiaalista mediaa voitavan käyttää osana oppimista. Sosiaalinen media käsitteenä tarkoittaa internetin avoimessa käytössä olevia maksuttomia palveluja ja sovelluksia. Näitä ryhmätyötä ja yhteisöllistä toimintaa tukevia palveluita voivat esimerkiksi olla verkkopäiväkirjat, sosiaaliset verkostopalvelut ja sisältöjenjakopalvelut. Sosiaalisen median käyttöä on kokeiltu kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuuden maisteriohjelmassa Jyväskylän yliopistossa. Hankkeen hyödyiksi lueteltiin muun muassa yhteistyöstä saatava tehokkaampi oppiminen ja ajansäästö. (Jyväskylän yliopisto 2016.) Vaikka kyselyn mukaan opiskelijat eivät kokeneet verkko-opetusta kovinkaan sosiaaliseksi, on sosiaalisessa mediassa hyödynnettävän opiskelun mahdollista olla aiempaa yhteisöllisempää. Tämä kuitenkin vaatii sosiaalisen median tuntemusta myös kurssien opettajilta. Kyseisen oppimistavan avulla on kuitenkin mahdollista huomioida myös opiskelijat, jotka suorittavat etä- tai monimuoto-opetusta.

Noin puolet kyselyn vastaajista on kiinnostunut kansainvälisten kurssien suorittamisesta ja opiskelijavaihtoon lähdöstä. Nuoret eivät kuitenkaan ole kovin kiinnostuneita suorittamaan koko tutkintoa ulkomailla. Itä-Suomen yliopiston opiskelijoista noin 10 prosenttia on ollut opiskelijavaihdossa CIMO:n (Kansainvälisen liikkuvuuden keskus) tilastotutkimuksen mukaan. Koulumainen opetus vaikeuttaa lähtöä ulkomaille ja opiskeluajan pelätään venyvän ylijälle. (Savon Sanomat 2016.) Nuoret eivät välttämättä ole valmiita opiskelemaan ulkomailla tai he eivät usko pärjäävänsä vieraassa maassa. Moni jättää lähtemättä opiskelijavaihtoon myös rahan takia, vaikka koulut usein maksavat opiskelijoille tukea vaihdon aikana. Kansainvälisistä vaihdoista tulisi tiedottaa enemmän opiskelijoille, jotta useammat kiinnostuisivat ja rohkaistuisivat lähtemään ulkomaille opiskelemaan. Kansainvälisiä kurseja tulisi olla laajemmin tarjolla heti ensimmäisestä vuodesta alkaen, jotta opiskelijoista tulisi

varmempia vieraiden kielten puhumisessa. Opiskelijat ovat usein epävarmoja omasta kielitaidostaan, jonka vuoksi he eivät uskalla lähteä opiskelemaan ulkomaille.

Opettajan ominaisuudet

Opiskelijoilta kysyttiin, millainen heidän mielestään on hyvä opettaja. Opettajan tulisi olla keskustele-leva, mutta oppitunneilla ei välttämättä haluta olla jatkuvassa sosiaalisessa kontaktissa. Luennoiva opettaja ei kyselyn mukaan ollut kiinnostavaa kehitettäessä täydellisen opettajan roolia. Jotta jokaisen opiskelijan vahvuudet ja tavat oppia huomioitaisiin tehokkaasti, tulee opettajan siis tasapainot-taa keskustelevan ja luennoivan tiedonjakajan roolia. Kuten jo mainittu yhteisöllinen oppiminen tu-kee opiskelijoiden sosiaalista tapaa oppia. Kyseistä opetusmenetelmää voidaan kyselyn perusteella toteuttaa, sillä siinä yhdistyy sekä keskusteleva opetus että jokaisen opiskelijan huomiointi. Pienessä opetusryhmässä erilaiset opiskelijat pääsevät osallistumaan työskentelyyn opettajan johtaessa pro-jekteja.

Aktiivista ja perusteellista piirrettä pidettiin kyselyssä hyvänä opettajan piirteenä. Opettajan kyky motivointiin ja opiskelijoiden aktivointiin kehittää työskentelyä ja nopeuttaa projektin valmistumista. Ilman opettajan aktivointia, saattaa esimerkiksi verkko-opintoina suoritettavat kurssit helposti jäädä suorittamatta ajallaan. Vaikka perusteellisuutta opettajalta toivottiin, on hänen myös oltava sopivan rento. Voidaan olettaa, että turhan jäykkä opettaja ei pysty motivoimaan opiskelijoita samalla ta-solla kuin sopivan rento. Voidaan kuvitella opettajan kannustavuuden ja motivoinnin olevan tärke-ää, sillä luokkahuoneopetusta pidettiin kyselyssä hyvänä opetuksen muotona. Myös läsnäolopakkoa pidettiin suhteellisen hyvänä osana opetusta. Myös tämän voidaan olettaa johtuvan opettajasta mo-tivaattorina, joka niin sanotusti valvoo opintoihin osallistumista. Läsnäolopakko toisaalta myös vel-voittaa osallistumaan perinteiseen opetukseen lisääntyvän verkko-opetuksen lisäksi.

Tulevaisuuden opiskelu

Verrattaessa näkemyksiä 2020 ja 2025 vuosina, varmimpia toisen asteen opiskelijat olivat luokka-huoneopetuksen olemassaolosta. Voidaan olettaa, että opiskelijat uskovat luokkaopetukseen säily-miseen, sillä perinteistä luokkahuoneopetusta pidetään sosiaalisuutta ylläpitävänä opetusmenetel-mänä. Kyselyn mukaan toisen asteen opiskelijat eivät pidä verkossa tapahtuvaa opetusta sosiaalise-na. Toisaalta luokkahuoneopetusta voidaan kuvitella suosittavan myös virtuaali- ja simulaatio-opiskelun kehittyessä. Kyselyssä selvitettiin kyseisten opiskelutapojen hyödyntämistä jokapäiväisessä opiskelussa, mihin vastattiin hyvin myönteisesti. Opiskelijoiden voidaan kuvitella uskovan, ettei ky-seisiä opetusmenetelmiä voida hyödyntää kuin fyysisesti luokkahuoneessa.

Vaikka luokkahuoneopetuksen uskottiin sisältyvän opetukseen tulevaisuudessa, uskottiin kuitenkin myös verkko-opetuksen lisääntyvän. Luennot kuviteltiin videoitavan ja siirrettävän verkkoon, josta niitä voi hyödyntää ajasta ja paikasta riippumatta. Luentomateriaalin verkkoon siirtymisen voidaan kuvitella linkittyvän aikaan ja paikkaansitomuuden kannatukseen. Opiskelun siirtyessä verk-koon, voidaan kuitenkin uskoa opiskelijan oman motivoituneisuuden siirtyvän tärkeämmäksi kuin ny-kypäivänä, sillä opiskelijalle itselleen jää vastuu oppimisestaan. Jos opiskelija ei ole motivoitunut, suorittaako hän verkko-opintoja? Jos verkko-opintoja ei suoriteta, viivästyykö opiskelijan opintojen

suorittaminen? Verkko-opetuksen ja luokkahuoneopetuksen yhdistämiseen voidaan hyödyntää käänteisen opiskelun menetelmää. Tällöin verkko-opetusta hyödynnetään videoiden ja kotona suoritettavan valmistumisen avulla sekä luokkahuoneopetusta luomaan sosiaalisia kontakteja ja yhteisöllistä oppimista. Kyseinen oppimismenetelmä yhdistää useita oppimisen tapoja sekä haastaa opiskelijan tehokkaaseen oppimiseen.

2020 vuoden tulevaisuuden näkemykset erosivat miesten ja naisten vastauksia tulkitessa. Pääpiirteittäin miehet olivat varmempia opetusrobottien ja virtuaalidellisuuden ja – ympäristön lisääntymisestä hyödyntämisestä opetuksissa, kun taas naiset uskoivat verkko-opetuksen lisääntymiseen enemmän kuin miehet. Nykypäivän niin sanotusti miesvaltaiset alat kuten tekniikan ala hyödyntää jo tänä päivänä osittain robotteknologiaa sekä opetuksessa että työelämässä. Tämän voidaan uskoa olevan selityksenä sille, että miehet pitävät kyseisiä opetusmenetelmiä 2020 vuodelle suhteellisen tyyppisinä. Miesten konsoli- ja tietokonepeliharrastus saattaa myös olla osatekijänä pelillisyyden yleistymisenä.

Opiskelijoilta kysyttiin, millaisena he pitävät unelmiensa ammattikorkeakoulua. Avoimista vastauksista ilmeni, että opiskelijat arvostavat opiskelun joustavuutta ja yksilöllisten tarpeiden huomioimista. Moni työskentelee koulun ohella, joten kurssien suorittamisen tulisi olla helppoa ja vaivatonta missä ja milloin vain. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus valita opintojensa suoritustapa. Laajat kurssitarjottimet kiinnostavat opiskelijoita ja he haluaisivat suorittaa omaan alaan kuulumattomia kursseja. Esimerkiksi liiketalouden opiskelijalla olisi mahdollisuus valita terveysalan tutkintoon kuuluvia kursseja. Kyselyyn vastanneet haluavat, että oman alan opintoja pystyisi valitsemaan muiden Suomen korkeakoulujen kurssitarjonnasta. Toisen asteen opiskelijat haluavat mahdollisuuden suorittaa tutkinnon osia itselleen sopivimmalla tavalla, esimerkiksi kotoa käsin. Toisaalta perinteisestä luokkaopetuksesta ei haluta täysin luopua. Mielenpito perinteisestä opetuksesta ja verkko-opiskelusta jakaantuivat melko tasaisesti. Koko tutkintoa ei haluta suoritettavaksi verkossa, mutta verkkoa pitäisi osata hyödyntää perinteisen opetuksen rinnalla.

Kansainvälisiä ja vieraskielisiä kursseja halutaan lisää kurssivalikoimaan, koska kansainvälisyyttä pidetään nykypäivänä yhä tärkeämpänä. Globaalit muutokset pakottavat korkeakouluja tarjoamaan entistä enemmän kansainvälistä opetusta. Vaihto-opiskelijoille ja suomalaisille opiskelijoille tulisi tarjota enemmän yhteisiä kursseja, jotta kielellinen osaaminen kehittyisi ja opiskelijat eivät olisi niin epävarmoja puhuessaan vierasta kieltä. Kansainvälisyyteen kannustaminen varhaisessa vaiheessa antaa rohkeutta tutustua ja toimia muiden kulttuurien edustajien kanssa. Kyselyyn vastanneet toivovat, että opiskelijoilla olisi mahdollisuus osallistua ulkomaalaisten korkeakoulujen verkkokursseille tai -luennoille. Maailmanlaajuinen korkeakoulujen yhteistyö avaisi uusia ulottuvuuksia opiskeluun.

Opettajan halutaan olevan enemmänkin ohjaava ja keskusteleva henkilö kuin luennoiva. Vuorovaikutusta opiskelijoiden ja opettajan välillä pidetään tärkeänä oppimisen kannalta. Opettajan toivotaan tulevaisuudessa olevan tavoitettavissa esimerkiksi Skype:n välityksellä. Korkeakouluopettajilta vaaditaan asiantuntijuutta, alan ammattitaitoa ja kykyä tarjota laadukasta opetusta. Opetuksen halutaan olevan käytännönläheistä, projektiluonteista ja sosiaalista. Sosiaalista ryhmätyöskentelyä painote-

taan, koska keskustelemalla ja kyseenalaistamalla tapahtuu ammatillista oppimista. Projektiluonteinen oppiminen on sosiaalista ja sitä toteutetaan yleensä autenttisissa ympäristöissä työelämäyhteydessä.

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteita aiotaan uudistaa lähitulevaisuudessa. Ammatillista koulutusta uudistetaan samojen syiden takia kuin ammattikorkeakouluissakin. Uudistuksen myötä koulutuksessa voidaan reagoida nopeammin työelämän tarpeisiin. Lainsäädäntö, rahoitus- ja ohjausjärjestelmä tulevat uudistumaan. Tutkintoihin lisätään käytännönläheistä työskentelyä eli oppimista työpaikoilla aiotaan lisätä. Pyrkimyksenä on, että jopa puolet opiskelusta tapahtuisi konkreettisesti työpaikoilla. Tutkintoja olisi tarkoitus laajentaa, mutta niitä olisi vähemmän. Uudistuksessa täytyy ottaa huomioon, että jatko-opintokelpoisuus säilyy, vaikka uudistus tuokin useita haasteita ammattipistoille. Uudistuneet tutkinnot on tarkoitus ottaa käyttöön mahdollisesti jo vuonna 2019. (Tiihonen 2016.) Kuopion lukioissa käytetään tänä päivänä jo paljon sähköisiä oppimateriaaleja. Esimerkiksi Kallaveden lukiossa osa kursseista käydään täysin sähköisinä. Moni opiskelijoista kuitenkin suosii enemmän perinteistä paperista kirjaa. Kuopion lyseon lukiossa on mahdollisuus valita sähköisen ja perinteisen paperisen kirjan välillä itselle parempi vaihtoehto. Usein opiskelijat ajattelevat, että tietokoneella tulee vietettyä liikaa aikaa, kun opiskelukin suoritetaan suurimmalta osin verkossa. (Launonen 2016.)

Tutkimustulosten perusteella opinnäytetyön mielenkiintoiseksi jatkotutkimusaiheeksi voidaan mainita opinto-ohjaus. Opinto-ohjaus vaikuttaa hyvin paljon korkeakoulutukseen hakeutumiseen ja opiskelumotivaatioon. Toisen asteen opiskelijoiden opinto-ohjauksen kehitysehdotusten yllättävä määrä antaa olettaa, että opinto-ohjaus toisen asteen oppilaitoksissa ei ole sillä tasolla kuin sen haluttaisi nykypäivänä olevan. Myös mahdollisten tulevaisuuden opetusmenetelmien ja opetusympäristön kuvaus antaa Savonian strategian suunnitteluun kiintoisaa tietoa. Koska kyselyn mukaan opiskelijat uskoivat luokahuoneopetuksen säilymiseen ja verkko-opetuksen lisääntymiseen, olisi mielenkiintoista toteuttaa tapoja näiden menetelmien yhdistämiseen. Kyseinen projekti voitaisiin toteuttaa esimerkiksi luomalla mahdollisia 2025 vuoden ratkaisuja tehokkaan oppimisen saavuttamiseksi.

11.1 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessi alkoi syksyllä 2015. Aihe saatiin Savonia-ammattikorkeakoulu oy:n koulutusvastuujohtaja Kaija Sääsken toimeksiantona. Opinnäytetyöprosessi alkoi aiheen kartoittamisella ja projektin suunnittelulla. Teorian oli määrä olla valmiina ennen lopullisen kyselyn tuottamista, mutta toisen asteen opiskelijoiden valmistuminen keväällä 2016 loi tarpeen julkaista kysely aikaisemmin. Kysely tuli julkaista ennen maaliskuuta, jotta lukion opiskelijoiden vastauksia olisi riittävästi, sillä lukiolaisilla alkoi lukuloma. Tästä syystä teoria koottiin pitkälti vasta kesällä ja syksyllä 2016. Kyselyn toteuttamista varten toisen asteen kouluille lähetettiin tutkimuslupa-anomukset, jotta saimme kirjalliset luvat tutkimuksen toteuttamiseen. Kyselyn demoversion toteuttaminen ja testaus suoritettiin opinnäytetyön tekijöiden lähipiirissä.

Vasta opinnäytetyön loppuvaiheessa tutkimuksen laajuus yllätti. Alkuperäisen aiheen rajaaminen olisi mahdollistanut tarkemman teoriapohjan ja pätevemmän kyselytuloksen. Savonian ja ammattikorkeakouluopetuksen tulevaisuuden tutkiminen opinnäytetyönä on laaja kokonaisuus, minkä vuoksi tarkempia kuvauksia tulevaisuudesta ei ollut mahdollista esitellä. Kohderyhmän tarkennus oli projektin laajuutta ajatellen järkevä, mutta tutkimuksen rajaaminen esimerkiksi pelkästään opetusmenetelmien tai opetusympäristön tutkimiseen olisi ollut kannattavampi. Toisaalta tämä saattaa johtaa mielenkiintoisiin jatkotutkimusaiheisiin ja tulosten kehittämiseen.

Opinnäytetyön tekeminen kehitti tekijöiden omaa ymmärrystä ja asiantuntijuutta. Teoriaan perehtyminen toi meille tiedon hankkimisen taitoa ja lähdekritiikkiä. Tutkimuksen toteuttaminen oli kokonaisuudessaan mielenkiintoinen prosessi, sillä oma opiskelun kokemuspohja tarjoaa vertailtavia näkemyksiä korkeakouluopiskelusta. Tutkimus osoitti samankaltaisia ongelmakohtia, joita oma opiskelukokemus on aikoinaan sisältänyt. Toisaalta tutkimus myös vahvistaa tulevaisuuden kuvaelmien olevan totta. Digitalisaatio pakottaa työelämän kehittämään toimintojaan, joka taas ajaa koulutusjärjestelmän uudistumaan. Ihmisten odotusten ja ajatusten voidaan sanoa muuttuvan digitalisaation myötä.

Aikataulujen yhteensovittaminen opetti täysin uuden tason aikatauluttamisesta ja suunnitelmallisuudesta työskennellessä ryhmässä. Tämän voidaan sanoa olevan eduksi tulevaisuudessa sekä työllistymisen että työuran edistämisen suhteen. Tekijöiden työsuhteet vaikeuttivat osittain aikataulutusta ja yhteisen työskentelyajan löytymistä. Tästä syystä projektin voidaan sanoa olevan henkisesti raskas prosessi. Vaikka opinnäytetyön aikataulun pettämisen voidaan sanoa olevan projektimme haaste, on työskentely ryhmässä myös antoisaa. Kolmen erilaisen tekijän ajatukset ja näkemykset lisäsivät opinnäytetyön moninaisuutta ja näkökulmien määrää. Kuvitellessa samankaltaista työtä toteutettavan yksin, voidaan todeta, ettei työssä olisi niin kattavaa teoreettista viitekehystä ja monipuolista pohdintaa.

Tutkimustiedon voidaan sanoa olevan relevanttia Savonia-amk:n strategian suunnittelua varten. Kyselyssä oli vain 215 vastaajaa, joten opinnäytetyötä voidaan kutsua lähinnä selvitystyöksi. Saadut tulokset ovat osoittaneet samankaltaisuuksia esimerkiksi Kaija Sääsken toteuttaman Luokaton lukio ja sen antamat valmiudet työelämään -tutkimuksen tuloksia vertaillen. Työn voidaan sanoa antavan vertailukelpoista informaatiota korkeakouluopintosuunnitelmista, tulevaisuuden näkemyksistä ja opinto-ohjauskokemuksista kansallisesti.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- ALANKO, Petteri 2014. Savonian strategia 2013-2016. [Viitattu 2016-10-08.] Saatavissa: http://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/tki_ja_palvelut/julkaisut/savonianstrategia_25092015.pdf
- AMMATTIKORKEAKOULULAKI. L 2014/932, 25 § [verkkoaineisto.] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140932>
- AMMATTINETTI. 2016. Sosiaalialan työ. [Viitattu 2016-11-01.] Saatavissa: http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/detail/12/23_ammattiala
- CANTELL, Hannele. 2014-12-10. Mitä on monialainen opiskelu. Dosentti Hannele Cantell, Helsingin yliopisto. Youtube.com. [videojulkaisu]. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=mXvozGMIqug>
- DEMSKI, Jennifer. 2013. 6 Expert Tips for Flipping the Classroom. [Viitattu 2016-11-23.] Saatavissa: <https://campustechnology.com/Articles/2013/01/23/6-Expert-Tips-for-Flipping-the-Classroom.aspx?Page=1>
- ETELÄ-KARJALAN IB-LUKIO. 2016. Suuntana kansainvälisyys. [Viitattu 2016-09-30.] Saatavissa: <http://www.iblukio.fi/mika-ib>
- GILL, Eric. 2016. What is Your Teaching Style? 5 Effective Teaching Methods for Your Classroom. [verkkoaineisto]. [Viitattu 2016-10-20.] Saatavissa: <http://education.cu-portland.edu/blog/teaching-strategies/5-types-of-classroom-teaching-styles/>
- GLOBAL DIGITAL CITIZEN FOUNDATION. The Critical 21st Century Skills Every Student Needs and Why. [Viitattu 2016-07-10.] Saatavissa: <https://globaldigitalcitizen.org/21st-century-skills-every-student-needs>
- HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI TULOVEROLAIN JA ARVONLISÄVEROLAIN MUUTAMISESTA. HE 220/2014. [verkkoaineisto]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140220>
- HEIKKILÄ, Tarja 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- HELSINGIN SANOMAT. 2016-11-16. Tampereen korkeakoulujen yhdistyminen saattaa kaataa – TTY:n hallitus keskeytti valmistelut. [Viitattu 2016-11-17.] Saatavissa: <http://www.hs.fi/kotimaa/a1479276137238>
- HYTÖNEN, Susanna, KÄMPPI, Hannele, NYKÄNEN, Marjo. 2007. Opiskelijan, ohjaajan ja mentorin yhteistyötä. [Viitattu 2016-08-11.] Saatavissa:

http://www.mamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/mamk/embeds/mamkwwwstructure/14134_1473-844-verkko_tutka.pdf

IISALMEN KAUPUNKI. 2016. Lyseo: Historiaa. [Viitattu 2016-07-03.] Saatavissa:

<http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Palvelut/Opetus--ja-koulutuspalvelut/Lukiokoulutus/Lyseo/Historiaa>

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO. 2016. Sosiaalisesta mediasta runsaasti hyötyjä opiskelussa. [Viitattu 2016-10-29.] Saatavissa: <https://www.jyu.fi/ajankohtaista/arkisto/2009/03/tiedote-2009-09-11-00-55-57-807607>

JÄÄSKELÄINEN. 2012. Savonia 20-vuotisjuhla-julkaisu: Savonia-ammattikorkeakoulun alkutaival. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

KANANEN, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

KORTELAINEN, Jari ja SARKOLA, Eino. 2007. Hyvien käytänteiden laskennallisuudesta. [Viitattu 2016-08-11.] Saatavissa:

http://www.mamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/mamk/embeds/mamkwwwstructure/14134_1473-844-verkko_tutka.pdf

KOSOLA, Leo. 2015. Kymmenet pääsevät verkkokurssilta sisään Helsingin yliopistoon. [Viitattu: 2016-10-28.] Saatavissa: <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/11/04/kymmenet-paasevat-verkkokurssilta-sisaan-helsingin-yliopistoon>

KOTILA, Hannu ja MÄKI, Kimmo. 2012. Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2. Helsinki: Edita Prima Oy.

KOUVO, Terhi. 2012. Ubiikki oppiminen on kaikkiallista. [Viitattu 2016-06-22.] Saatavissa:

http://www.sivistys.net/uutiset/ubiikki_oppiminen_on_kaikkiallista

KUOPION KAUPUNKI. 2016. Lukiokoulutus. [Viitattu 2016-07-02.] Saatavissa:

<http://www.kuopio.fi/web/opetus-ja-koulutus/lukiokoulutus>

KUOPION KLASSILLINEN LUKIO. 2016. [Viitattu 2016-09-25.] Saatavissa:

<https://klassikka.onedu.fi/web/kuopion-klassillinen-lukio/>

KUOPION TAIDELUKIO LUMIT. 2016. Arvot ja visio. [Viitattu 2016-09-18.] Saatavissa:

<https://lumit.onedu.fi/web/koulumme-arvot-ja-visio/>

KUUSKORPI, Marko. 2015. Tulevaisuuden fyysinen oppimisympäristö. [Viitattu 2016-06-22.] Saatavissa: <http://doria32->

kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/76724/vaitoskirja2012Kuuskorpi.pdf?sequence=1

- KUUSKORPI, Marko. 2015. Digitaalinen oppiminen ja oppimisympäristöt. [Viitattu 2016-06-22.] Saatavissa: http://digi-ope.com/tablet/wp-content/uploads/2015/03/Digit_oppiminen_netti.pdf
- KYS 2016. Opetus. [Viitattu 2016-12-16.] Saatavissa: <https://www.psshp.fi/opetus>
- LAACKONEN, Ilona ja JUNTUNEN, Merja. 2009. Tulevaisuuden oppimisympäristöt? Henkilökohtaiset ja avoimet oppimisen tilat. [Viitattu 2016-06-17.] Saatavissa: <https://staff.jyu.fi/Members/ilmala/ITK09pdf>
- LAHTI, Mikko. 2006. Yhteistoiminnallista oppimista opettelemassa. [Viitattu 2016-08-02.] Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/19664/TMP.objres.133.pdf?sequence=1>
- LAUNONEN, Antti. 2016-11-15. Sähkökirja jää vieläkin kakkoseksi. Savon Sanomat. A2-A3.
- LEHTO, Sari. 2002. Opiskelu muuttuu – entä opetusviestintä. [Viitattu 2016-06-21.] Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/17996/chynetti13.pdf?sequence=1>
- LEPPÄVIRRAN KUNTA. 2016. Leppävirran lukio. [Viitattu 2016-09-24.] Saatavissa: <https://lumit.onedu.fi/web/koulumme-arvot-ja-visio/>
- LINNA, Lauri. 2015. Ammattikorkeakouluista tulee osakeyhtiöitä – miksi ei osuuskuntia? Sitvas. [verkoaineisto.] Saatavissa: <https://sitvasfi.wordpress.com/2015/09/03/ammattikorkeakouluista-tulee-osakeyhtioita-miksi-ei-osuuskuntia/>
- MANNINEN, Jyri, BURMAN, Anne, KOIVUNEN, Anne, KUITTINEN, Esko, LUUKANNEL, Saara, PASSI, Sanna ja SÄRKKÄ, Hanna. 2007. Oppimista tukevat ympäristöt – johdatus oppimisympäristöajatteluun. Opetushallitus.
- MARTELA, Frank ja JARENKO, Karoliina. 2014. Sisäinen motivaatio – Tulevaisuuden työssä tuottavuus ja innostus kohtaavat. [Viitattu 2016-08-03.] Saatavissa: <https://www.kamk.fi/loader.aspx?id=9a2bcb38-c5c9-4b7b-8136-82a12659fe0f>
- MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU. 2012. Uudistuvat oppimisympäristöt – puheenvuoroja ja esimerkkejä. [Viitattu 2016-10-20.] Saatavissa: http://www.mamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/mamk/embeds/mamkwwwstructure/14134_1473-844-verkko_tutka.pdf
- MÖRK, Pia. 2015. Oppilaat vapautuvat pulpeteista älykkäisiin tiloihin. [Viitattu 2016-10-26.] Saatavissa: <http://www.tekes.fi/tekes/tulokset-ja-vaikutukset/caset/2015/oppilaat-vapautuvat-pulpeteista-alykkaisiin-tiloihin/>

MÖRK, Pia. 2014. Sähköiset oppimateriaalit monipuolistavat oppimista ja opetusta. [Viitattu 2016-10-25.] Saatavissa: <http://www.tekes.fi/nyt/uutiset-2014/sahkoiset-oppimateriaalit-monipuolistavat-oppimista-ja-opetusta/>

NARIKKA, Jouko ja NURMI, Eerikki. 2013. Uudistuneet yliopistot ja uudistuvat ammattikorkeakoulut. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda.

NEVALAINEN, Reijo. 2006. Minustako monimuoto-opettaja? [Viitattu 2016-10-30.] Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/19903/TMP.objres.254.pdf?sequence=1>

NILSIÄN LUKIO. 2016. Nilsian lukio. [Viitattu 2016-09-25.] Saatavissa: <http://nilsian-lukio.onedu.fi/web/nilsian-lukio/>

NYKÄNEN Seija ja VUORINEN Raimo 1991. Oppilaanohjaustyön kehittäminen. Oppilaan-ohjauksen kohde- ja teorianhistoriallinen analyysi Suomessa vuosina 1970-1990. Jyväskylän ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 2.

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2012. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen verotukseen liittyviä pe-
riaatteita. [Viitattu 2016-11-22.] Saatavissa:
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/aineistot/liitteet/muistio_280912_amk.pdf

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2013a. Ammattikorkeakoulujen toimilupahakemus. [Viitattu 2016-11-18.] Saatavissa:
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/liitteet/Ammattikorkeakoulujen_toimilupahakemukset_kirje_05072013.pdf

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2013b. Toimilupa myönnettiin 24 ammattikorkeakoululle. [Viitattu 2016-11-11.] Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2013/12/AMK_toimiluvat.html

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014a. Ammattikorkeakoulun toimiluvan myöntäminen. [Viitattu 2016-11-22.] Saatavissa:
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/toimilupamuistio_0512.pdf

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014b. Ammattikorkeakoulujen taloushallinnon koodiston kehittäminen. [Viitattu 2014-05-14.] Saatavissa: <http://www.lamk.fi/tapahtumat/amk-paivat/materiaalit/Documents/Eija%20Somervuori%20-%20Ammattikorkeakoulujen%20taloushallinnon%20koodiston%20kehitt%C3%A4minen.pdf>

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2015a. Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen. [Viitattu 2016-11-10.] Saatavissa:

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2015/liitteet/tr18.pdf?lang=fi>

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2015b. AMK-rahoitusmalli 2015. [Viitattu 2016-11-03.] Saatavissa:

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/hallinto_ohjaus_ja_rahoitus/Liitteet/amk_rahoitusmallimatriisi_2015.pdf

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016a. Koulutusjärjestelmä. [Viitattu 2016-11-05.] Saatavissa:

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/?lang=fi>

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016b. Ammatillinen koulutus ja sen kehittäminen. [Viitattu 2016-11-11.] Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/?lang=fi

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016c. Lukiokoulutus on yleissivistävää koulutusta. [Viitattu 2016-11-11.] Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/lukiokoulutus/?lang=fi>

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016d. Bolognan prosessi. [Viitattu 2016-08-03.] Saatavissa:

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/bologna/>

OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016e. Ammattikorkeakoulujen uudistus, vuosi 2013. [Viitattu 2016-11-07.] Saatavissa:

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/aineistot/liitteet/amk_uudistus_aikataulu.pdf

OLANDER, Tuulikki. 2014. Teknologia kouluissa – uhka vai mahdollisuus? [Viitattu 2016-08-03.]

Saatavissa: <http://blogs.helsinki.fi/p5kohti-tutkivaa2014/2014/09/18/teknologia-kouluissa-uhka-vai-mahdollisuus/>

OPETUSHALLITUS. 2016. Ammattiin opiskelevien opinto-ohjaus. [Viitattu 2016-11-10.] Saatavissa:

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/ammattilliset_perustutkinnot/ammattiin_opiskelevien_opinto-ohjaus

OPETUSMINISTERIÖ. 2009. Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys: Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24. [Viitattu 2016-11-15.] Saatavissa:

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr24.pdf>

OPINTOPOLKU.FI. 2016a. Kaksoistutkinto. [Viitattu 2016-10-01.] Saatavissa:

<https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/useampi-tutkinto-samanaikaisesti/>

OPINTOPOLKU.FI. 2016b. Yliopistotutkintojen rakenne. [Viitattu 2016-11-06.] Saatavissa:

<https://opintopolku.fi/wp/yliopisto/yliopistotutkintojen-rakenne/>

OPINTOPOLKU.FI. 2016c. Aikuiskoulutus. [Viitattu 2016-11-06.] Saatavissa:

<https://opintopolku.fi/wp/aikuiskoulutus/>

OPORASTI. 2009. Raahen kaupungin, Vihannin ja Siikajoen kuntien opetustoimet: Kolmoistutkinto.

[Viitattu 2016-09-22.] Saatavissa: <http://www.oporasti.fi/kolmoistutkinto/>

OXFORD ROYALE ACADEMY. 2014. Why Study Abroad? 10 Benefits of Studying in an International Environment. [Viitattu 2016-11-06.] Saatavissa: <https://www.oxford-royale.co.uk/articles/study-abroad-international-environment.html>

PATRAKKA, Jukka. 2016-11-15. Nuoret etsivät suuntaa tulevaisuudelleen. Savon Sanoamt. A8.

PATRIKAINEN, R. 1997. Ihmiskäsitys, tiedonkäsitys ja oppimiskäsitys luokanopettajan pedagogisessa ajattelussa. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja nro 36.

PERUSOPETUSLAKI. L 1998/628, 4 §. [verkkoaineisto.] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

PIHLAJAMAA, Tuula. 2016. Tekniikkaa opiskelemaan? [Viitattu 2016-11-11.] Saatavissa:

<https://www.tek.fi/fi/tekniikka-tulevaisuus/tulevaisuuden-osaajat/tekniikkaa-opiskelemaan>

PIKKANEN, Antti. 2014. Miten elämme 2035? – tulevaisuudentutkijat laativat kolme ennustetta.

[verkkójulkaisu]. [Viitattu 2016-11-29.] Saatavissa: <http://www.hs.fi/ihmiset/art-2000002708168.html>

POIKELA, Esa ja NUMMENMAA, Anna-Raija. 2006. Understanding Problem-Based Learning. Tampere: Yliopistopaino – Juvenes Print Oy.

POIKELA, Sari. 2003. Ongelmaperustainen pedagogiikka ja tutorin osaaminen. Tampere: Cityoffset Oy.

PUUMALAINEN, Kari. 2015. Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä: Kuntayhtymän johtajan tervehdys. [Viitattu 2016-11-01.] Saatavissa: <http://www.ysao.fi/Suomeksi/Info/Yla-Savon-koulutuskuntayhtyma>

PÖNKÄ, Harto, IMPIÖ, Niina ja VALLIVAARA, Venla. 2012. Sosiaalisen median opetuskäyttö: Oppimisen teoriaa ja kokemuksia DevelOPE-hankkeesta. [Viitattu 2016-11-02.] Saatavissa:

<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789514298233.pdf>

RANINEN, Ilkka. 2013. Lumit: Historiaa ja nykypäivää. [verkkójulkaisu.] [Viitattu 2016-09-23.] Saatavissa: <https://lumit.onedu.fi/web/yleisesittely/>

RUBIN, Anita. 2010. Muuttuvan ajan muuttuvat haasteet: Mihin tulevaisuudentutkimuksen opetuksessa tulisi kiinnittää huomiota? [Viitattu 2016-10-26.] Saatavissa:

<https://www.utu.fi/fi/yksikot/tva/tutkimus/julkaisut/Documents/TVA-sarja-2010-1.pdf>

RUUSKA, Helena, LÖYTÖNEN, Markku, RUTANEN, Anne. 2014. Laatu! Oppimateriaalit muuttuvassa tietoympäristössä. [Viitattu 2016-08-10.] Saatavissa: http://suomentietokirjailijat-fi-bin.directo.fi/@Bin/4dcc87576d4a3b2c939f8ee5ad587fcc/1474971384/application/pdf/462670/Laatu_a_oppimateriaalit_2015_korjattu_web.pdf

SAARENMAA, Kaisa ja VIRTANEN, Vesa. 2011. Stressi haittaa korkeakouluopiskelijan opintoja. [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2016-10-20.] Saatavissa: http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-05-30_005.html?s=0

SAVILAHTI. 2016. Kampusrannoilta oppia työhön ja elämään. [Viitattu 2016-10-23.] Saatavissa: <http://www.savilahti.com/kampusrannoilta-oppia-tyohon-ja-elamaan>

SAVON AMMATTI- JA AIKUISOPISTO. 2016. Varkauden lukio. [Viitattu 2016-09-23.] Saatavissa: <http://www.sakky.fi/kuntayhtyma/toimipisteet/varkauden-lukio>

SAVONIA-AMK. Savonia-ammattikorkeakoulu oy. 2015. Savonia-ammattikorkeakoulu osakeyhtiön toimintakertomus ja tilinpäätös 2014. Tutustu Savoniaan. [Viitattu 2016-10-16.] Saatavissa: http://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/tutustu_savoniaan/TKTP-OY%202014-final.pdf

SAVONIA-AMK. Savonia-ammattikorkeakoulu oy. 2016a. Tutustu Savoniaan. [Viitattu 2016-05-10.] Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/fi/tutustu-savoniaan>

SAVONIA-AMK. Savonia-ammattikorkeakoulu oy. 2016b. Savonia Strategia 2017-2020. [Viitattu: 2016-10-19.] Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/organisaatio/Savonia%20Strategia%202017-2020-FINAL.pdf>

SAVONIA-AMK. Savonia-ammattikorkeakoulu oy. 2016c. Tutkimus ja kehittäminen. [Viitattu 2016-10-25.] Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/fi/tutkimus-ja-kehittaminen>

SAVONIA-AMK. Savonia-ammattikorkeakoulu oy. 2016d. Organisaatio. [Viitattu 2016-10-26.] Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/fi/tutustu-savoniaan/organisaatio-ja-johtaminen/organisaatio>

SAVONIA-AMK. Savonia-ammattikorkeakoulu oy. 2016e. Kansainvälinen TKI-toiminta. [Viitattu 2016-10-26.] Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/fi/tutustu-savoniaan/kansainvalisyys-savoniassa/kansainvalinen-tki-toiminta>

SAVONIA-AMK. Savonia-ammattikorkeakoulu oy. 2016f. Koulutusvastualueet. [Viitattu 2016-10-15.] Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/fi/tutustu-savoniaan/organisaatio-ja-johtaminen/organisaatio/koulutusvastualueet>

SAVONIA-AMK. Savonia-ammattikorkeakoulu oy. 2016g. Hallinto- ja korkeakoulupalvelut. [Viitattu 2016-10-14.] Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/fi/tutustu-savoniaan/organisaatio-ja-johtaminen/organisaatio/hallinto-ja-korkeakoulupalvelut>

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU OY OSAKEYHTIÖN HALLITUS. 2016-11-14. Pöytäkirja 10/2016. [verkkoaineisto.] Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/organisaatio/amk-hallitus/2016-OYhallitus-POYTAKIRJA-11-14.pdf>

SAUKKONEN, Sakari ja SYYNIMAA, Kirsi. 2011. Korkeakoulujen uraohjaus käytäntöjä kehittämässä. Valtakunnallisen ohjausalan osaamiskeskuksen työpapereita 1. Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/36704/VOKES%20ty%C3%B6papereita%201.pdf?sequence=3>

SAVON SANOMAT. 2016-10-05. Kansainvälisyys ei ole pelkkää opiskelijavaihtoa. [Viitattu 2016-11-11.] Saatavissa: <http://www.savonsanomat.fi/paakirjoitukset/Kansainv%C3%A4lisyyse-i-ole-pelkk%C3%A4%C3%A4-opiskelijavaihtoa/849535>

SHECTER, Helga. 2014. Savon Sanomat: Savonia muuttuu osakeyhtiöksi. [Viitattu 2016-10-25.] Saatavissa: <http://www.savonsanomat.fi/savo/Savonia-muuttuu-osakeyhti%C3%B6ksi/489516>

SIILINJÄRVEN KUNTA. 2016. Lukio-opetus: Opetussuunnitelma. [Viitattu 2016-07-12.] Saatavissa: http://www.siilinjärvi.fi/kunta/fi/opetus_ja_koulutus/lukio-opetus/opetussuunnitelma/index.php

SMITH, Barbara Leigh ja MACGREGOR, Jean T. 1992. Collaborative Learning: A Sourcebook for Higher Education. University Park, PA: National Center on Postsecondary Teaching, Learning and Assessment.

STUDENTUM. 2016a. Savon ammatti- ja aikuisopisto. [Viitattu 2016-09-21.] Saatavissa: <http://www.studentum.fi/koulutukset/savon-ammatti-ja-aikuisopisto/>

STUDENTUM. 2016b. Työelämässä – sosiaali- ja terveysala. [Viitattu 2016-11-03.] Saatavissa: http://www.studentum.fi/Sosiaali_ja_terveysala__d6191.html

SUE, D. W. & SUE, D. 2008. Counseling the culturally diverse. New York: Wiley.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ. 2016. Rakennemuutos. [Viitattu 2016-10-26.] Saatavissa: <http://tem.fi/rakennemuutos>

UNIFI. 2015. Duaalimallista on moneksi. [Viitattu 2016-11-12.] Saatavissa: <http://www.unifi.fi/uutiset/duaalimallista-on-moneksi/>

VAARALA, Heidi, JOHANSSON, Marjut, MUTTA, Maarit. 2014. Maailma muuttuu, muuttuuko opetus? – Näkökulmia opetusteknologian käyttöön kielenoppimisessa ja – opetuksessa. [Viitattu 2016-08-10] Saatavissa: <http://www.kieliverkosto.fi/article/maailma-muuttuu-muuttuuko-opetus-nakokulmia-opetusteknologian-kayttoon-kielenoppimisessa-ja-opetuksessa/>

VESTERINEN, Marja-Leena. 2004. Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita Prima Oy.

VILKKA, Hanna. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

VILPAS, Pertti. 2016. Kvantitatiivinen tutkimus. [Viitattu 2016-11-29.] Saatavissa: <https://users.metropolia.fi/~pervil/kvantsu/Moniste.pdf>

VIRTANEN, Mari. 2016. Virtuaaliset oppimisympäristöt osana opetuksen digitalisaatiota. [Viitattu 2016-10-23.] Saatavissa: <https://uasjournal.fi/koulutus-oppiminen/virtuaaliset-oppimisymparistot-osana-opetuksen-digitalisaatiota/>

VORNANEN, Jouni ja TOLPPI, Veli-Matti. 2012. Savonia 20-vuotisjuhla-julkaisu. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

VOUTILAINEN, Ulla ja ALANKO, Petteri. 2012. Savonia 20-vuotisjuhla-julkaisu. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

VUORINEN, I. 2001. Tuhat tapaa opettaa: Menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmän ohjaajille. Tampere: Resurssi.

YLÄ-SAVON AMMATTIOPISTO. 2015a. Arvot ja visio, toiminta-ajatus. [Viitattu 2016-10-01.] Saatavissa: <http://www.ysao.fi/Suomeksi/Info/Yla-Savon-koulutuskuntayhtyma/Arvot-ja-visio,-toiminta-ajatus>

YLÄ-SAVON AMMATTIOPISTO. 2015b. Ammatilliset perustutkinnot. [Viitattu 2016-10-29.] Saatavissa: <http://www.ysao.fi/Suomeksi/Hae-opiskelemaan/Ammatilliset-perustutkinnot>

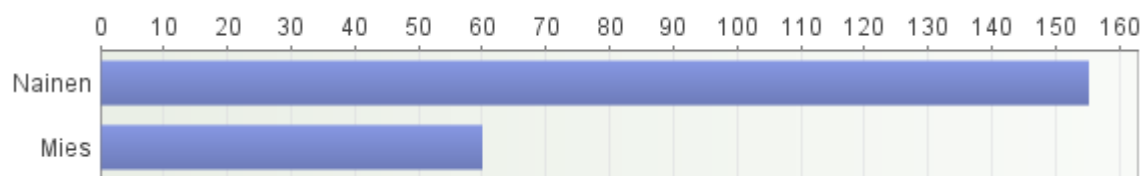
YVI. 2016. Yhteistoiminnallinen oppiminen. [Viitattu: 2016-08-03.] Saatavissa: <http://www.yvi.fi/sanakirja/306-yhteistoiminnallinen-oppiminen-cooperative-learning-collaborative-learning>

LIITE 1

Pohjois-Savon toisen asteen opiskelijoiden näkemykset Savoniasta vuosina 2020 ja 2025

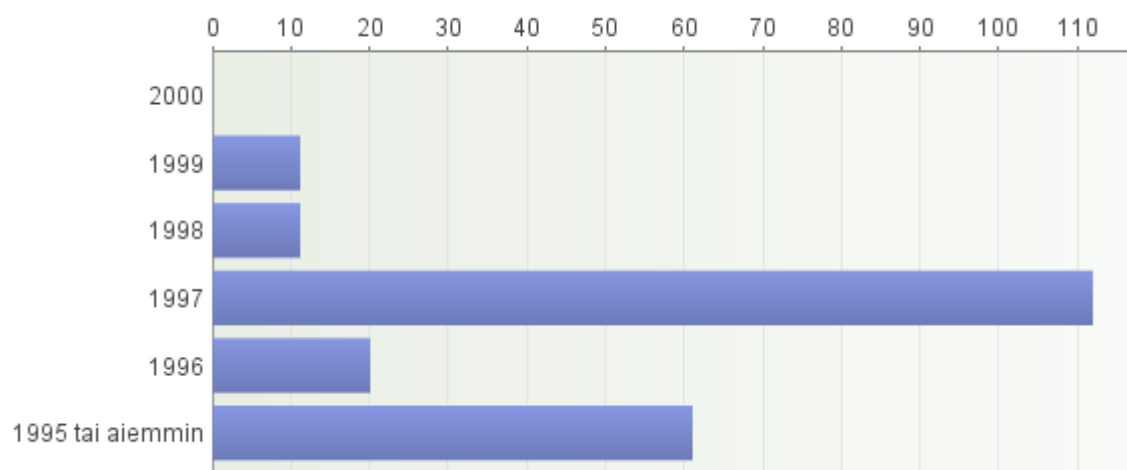
1. Sukupuoli

Vastaajien määrä: 215

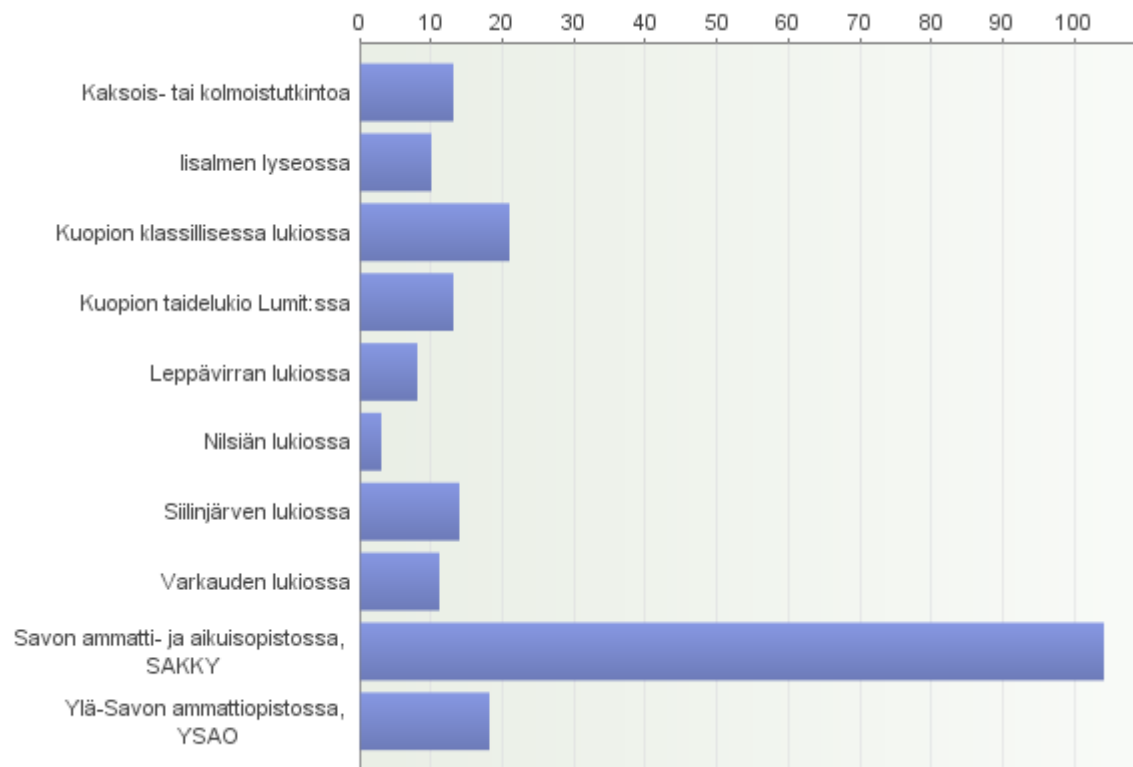
2. Syntymävuosi

Vastaajien määrä: 215

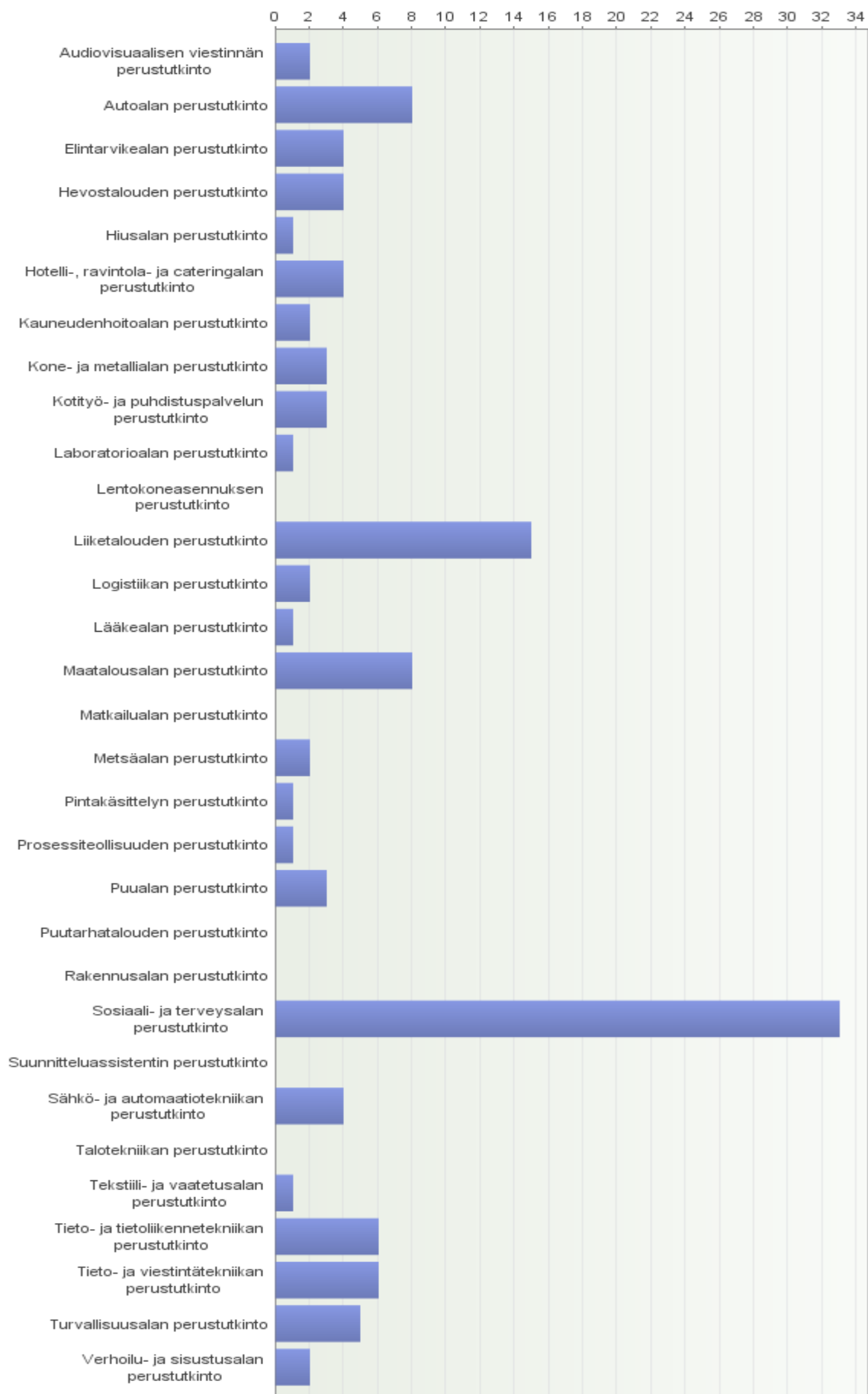
3. Opiskelen tällä hetkellä

Vastaajien määrä: 215

4. Koulutusalsasi

Vastaajien määrä: 122

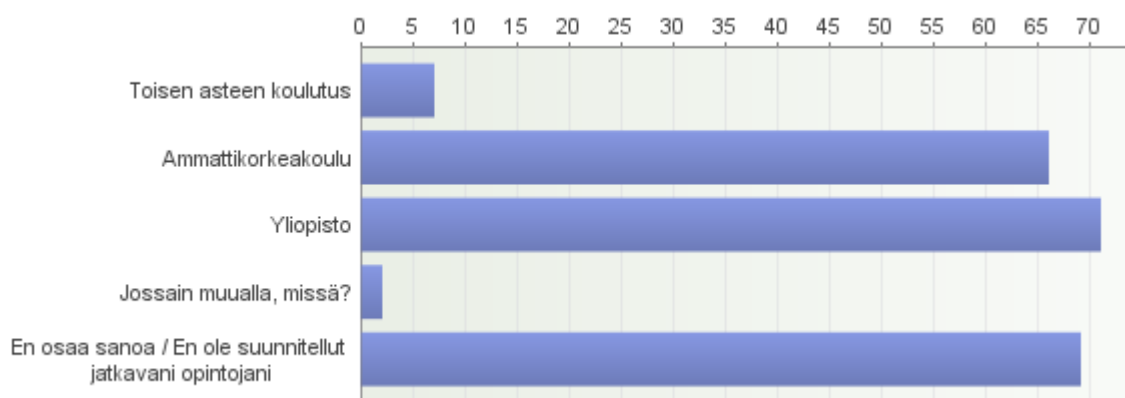
5. Miten lukio-opetus tukee seuraavien tietojesi ja taitojesi kehittymistä?

Vastaajien määrä: 93

	hyvin paljon	melko paljon	jonkin verran	ei lainkaan	en osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
kirjoittaminen	57	24	12	0	0	93	1,52
vieraiden kielten taito	40	42	10	1	0	93	1,7
matemaattiset taidot	40	34	19	0	0	93	1,77
liikunnallisuus	3	17	58	15	0	93	2,91
vuorovaikutustaidot	17	43	31	2	0	93	2,19
esiintymistaidot	13	39	35	6	0	93	2,37
tietotekniset taidot	4	20	48	19	2	93	2,95
ryhmätyöt	14	45	33	1	0	93	2,23
kansainvälisyys	7	30	38	15	3	93	2,75
musikaalisuus	8	16	44	18	7	93	3
käsityöt	1	6	19	59	8	93	3,72
yrityshenki	2	5	30	47	9	93	3,6
Yhteensä	206	321	377	183	29	1116	2,56

6. Missä olet ensisijaisesti suunnitellut jatkavasi opintojasi?

Vastaajien määrä: 215

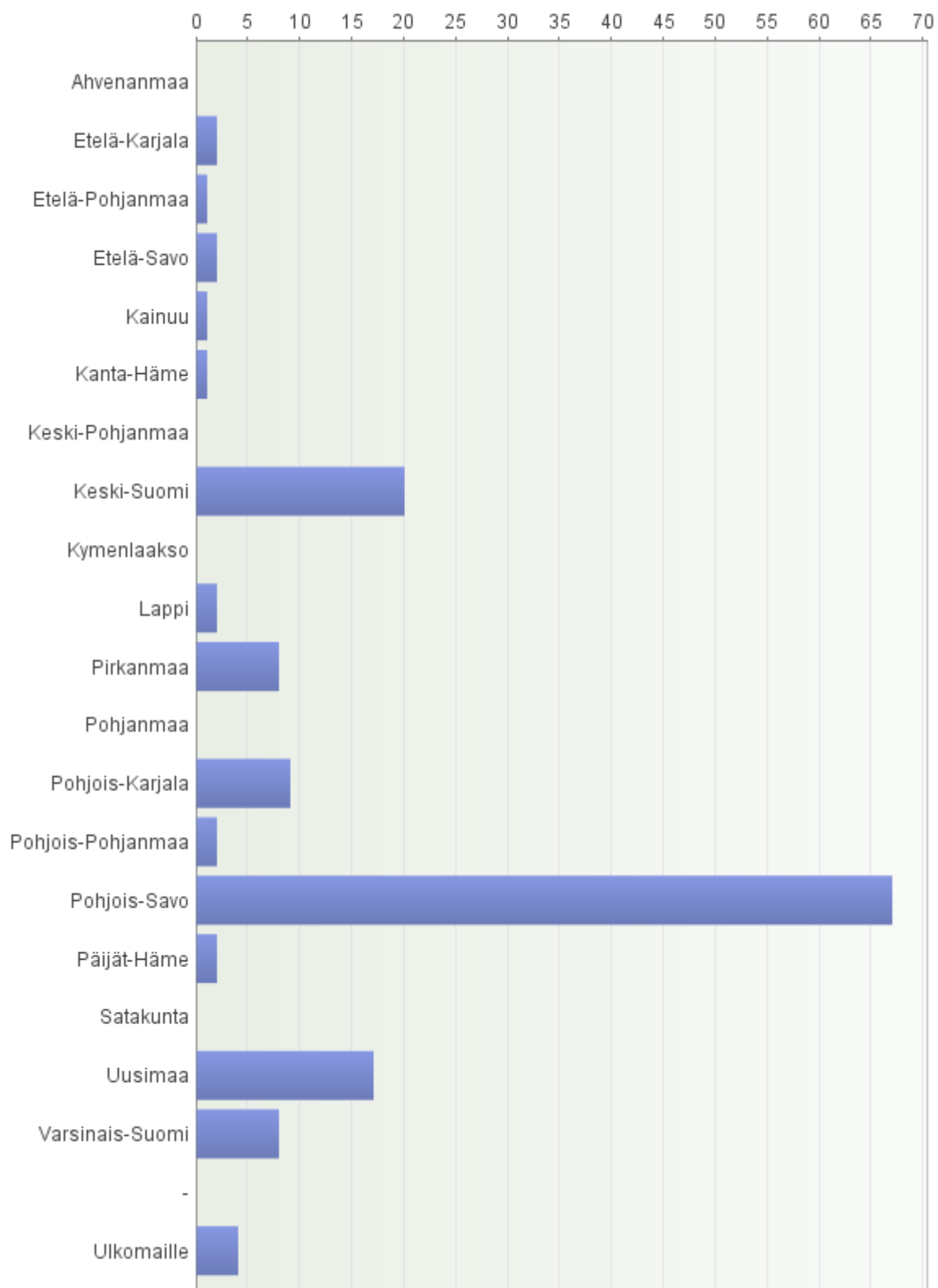

Avoimet vastaukset: Jossain muualla, missä?

- Sossun luukulla
- kansalaisopisto tai yrityksen järjestämä kurssi

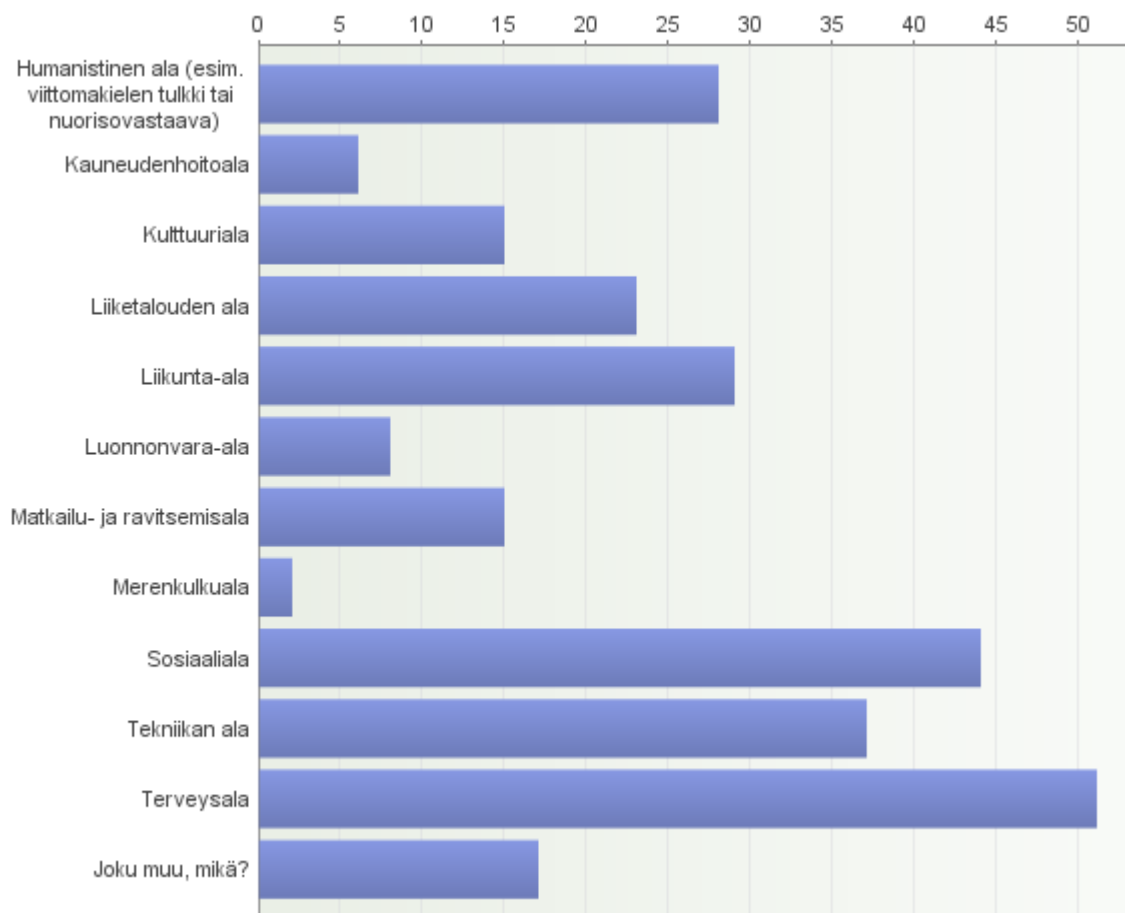
7. Minne aiot ensisijaisesti hakea opiskelemaan?

Vastaajien määrä: 146

8. Mitkä alat kiinnostavat sinua?

Vastaajien määrä: 146

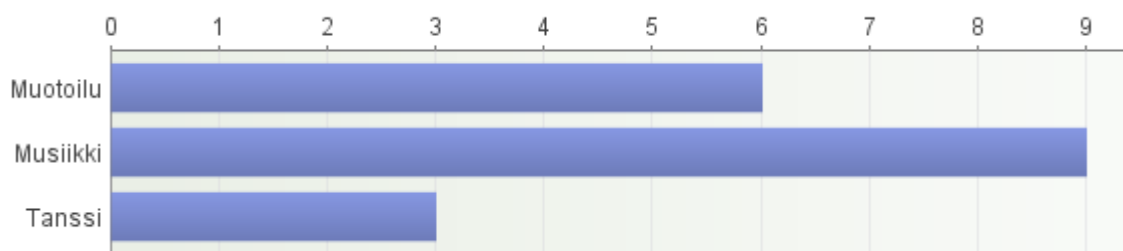

Avoimet vastaukset: Joku muu, mikä?

- Teatterityö
- Yhteiskunnalliset aineet
- oikeus
- Poliisi
- Kauppatieteet (ei mikään tradenomi)
- Oikeustiede
- Luonnontieteet
- psykologia
- Kasvatustiede
- Poliisi amk
- pedagogiikka/luokanopettajan koulutus
- Psykologia
- Musiikkiala
- Oikeustieteellinen
- psykologia
- Oikeustiede
- Luonnontieteet

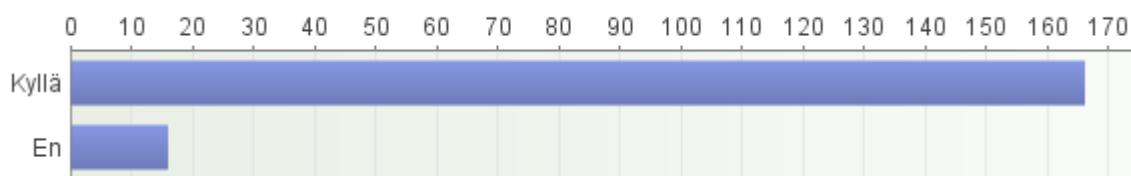
9. Mikä kulttuurialan linja sinua kiinnostaa erityisesti?

Vastaajien määrä: 15

10. Tiesitkö nykyistä koulupaikkaa hakiessasi, että opinnot antavat yleisen jatko-opintokelpoisuuden (esim. ammattikorkeakouluun)?

Vastaajien määrä: 182

11. Vastaa väittämiin opinto-ohjauksesta.

Vastaajien määrä: 182

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
Olen saanut tarpeeksi ohjausta jatko-opintoihin liittyen.	54	68	29	26	5	182	2,23
Olen saanut ohjausta oikeaan aikaan.	56	61	39	18	8	182	2,24
Opinto-ohjaajalle saa varattua helposti ajan.	74	51	30	7	20	182	2,16
Opinto-ohjaus on ollut henkilökohtaista.	81	52	23	9	17	182	2,06
Minua on kannustettu jatkamaan opintojani.	78	51	25	13	15	182	2,1
Yhteensä	343	283	146	73	65	910	2,16

12. Miten ohjausta voisi parantaa?

Vastaajien määrä: 61

- Mennään enemmän opiskelijan mukaan. Kuunnellaan ja ollaan oikeasti lähestyttäviä.
- Meillä ei ole järjestetty "pakollisia" opinto-ohjauksen tunteja lähes ollenkaan, ainoastaan 1.vuonna. Opo ei osannut kertoa mistään mitään, vaan sanoi vaan että "hakekaa itse tietoa netistä". Tämä johtuu kyllä vain opinto-ohjaajan persoonasta eikä ole rakenteellinen vika.
- Yksityisiä ohjaustuokioita voisi olla enemmän.
- Minulla ei ole oikeastaan edes rakentavaakaan kritiikkiä. Opinto-ohjaus on ollut toivotunlaista ja olen aina

- saanut tarvitsemani tiedot ja henkilökohtaista ohjausta, jossa oma persoonallisuutenikin on otettu huomioon.
- Opinto-ohjaajia voisi olla useampia ja opinto-ohjaajan pitäisi kannustaa oppilaita enemmän.
- Enemmän henkilökohtaista ohjausta
- En tiedä, mutta olisi hyvä alku, kun opo haluaisi oikeasti tehdä työnsä josta hänelle maksetaan :-)
- Ehkä vielä lisäämällä ohjauksen määrää (Vaikkakin esim. henkilökohtaisia aikoja opolle on ollut tarjolla ja osallistuin opon ylimääräisellekin kurssille ja näistä palveluista on ollut apua, mutta silti on hieman epävarma olo tulevaisuudesta ainakin silloin tällöin.)
- Ohjausta voisi olla myös aikuispuolen opiskelijoille
- Ohjausta voisi parantaa mm. toisella opinto-ohjaajalla, koska nykyiseltään opolla ei ole tarpeeksi aikaa kaikille opiskelijoille.
- Järjestämällä infoja jatkokoulutukseen liittyen jo hyvissä ajoin.
- enemmän tietoja asioista.
- Opo voisi ottaa selvää pyytämästäni alasta yksityiskohtaisemmin. Ei pelkästään että esim. sisustusalla opiskellaan pintakäsittelyä, vaan että siellä opetellaan maalaamaan oikein ja rakentamaan väliseiniä jne. Opo voisi kysyä alan opiskelijoilta vielä tarkennusta mitä he ovat käyneet läpi ja kuinka tarkasti. (tämä juontaa juurensa siihen, että sisustussuunnittelu alalla ei ole juuri ollenkaan itse SISUSTUSSUUNNITTELUA)
- En keksi keinoja.
- en tiedä
-
-
- Voisi hankkia toisen opon.
- Jatkokoulutusmahdollisuuksista täytyisi puhua koulussa, eikä vain ainoastaan jättää sitä yhden Savonia AMK:n alojen tutustumisen varaan, niinkuin nyt. Yliopistomahdollisuuksistakin tulisi puhua! Muutoin ohjaus hyvää!)
- Kerrottaisiin laajemmin eri ammateista, mitä eri ammateissa tehdään ja mitä kautta niihin voi kouluttautua.
- Enemmän ohjausta
- En osaa oikein vastata tähän, koska mielestäni ohjaus on ollut ihan ok!
- Kaksoistutkintoa suorittavien asioihin tulisi perehtyä tarkemmin ja tarjota enemmän apua. Myös yleisessä tiedotuksessa on kaksoistutkinnon takia ollut puutteita, jotka esim. opinto-ohjaaja voisi paikata kertomalla henkilökohtaisesti asioista myös kaksoistutkintoa suorittaville.
- Jatko-opintoa ei olla informoitu kovinkaan laajasti. Ei ole esimerkiksi kerrottu hausta. Opiskelijoille ei ole myöskään kerrottu että turhaan ei kannata hakea (vanha korkeakoulututkinto vaikeuttaa uuteen tutkintoon pääsyä ja että opiskelua ei voi enää lykätä vuodella)
- Enemmän tietoa jatko-opintomahdollisuuksista.
- Opinto-ohjaukseen enemmän resursseja. Minulla erittäin huono henkilökohtainen kokemus opintojen ohjauksesta.
- Lisätä, selventää ja tehdä siitä enemmän kaikille pakollista
- Enemmän opinto ohjaus tunteja
- enemmän tiedotettettaisiin opinto ohjaajista
- Enemmän opoja että aika riittäisi.
- Lukion ensimmäisellä luokalla olisi syytä etsiä kiinnostava ala, jotta osaisi valita oikeat ja tarvittavat aineet, jotka kirjoitetaan. Abivuonna syksyllä ja keväällä henkilökohtaiset keskustelut, joissa katsotaan hakulomakkeen täyttö ja mahdollisista erikoisansioista, joista on hyödyllistä mainita.
- Hieman enemmän tietoa jo alussa jatko opiskelu mahdollisuuksista
-
-
- Opoa vaihtamalla. Opoille pitäisi olla soveltuvuuskoee ennen virkaan pääsyä. Opon pitäisi olla paikalla "vastaanotto"aikoina. Opon kuuluisi olla aidosti kiinnostunut kaikkien oppilaiden tulevaisuudesta. Opon kuuluu olla helposti lähestyttävä eikä luotaantyöntävä. Ohjausta voisi parantaa esimerkiksi sillä, että kaikille olisi vähintään yksi pakollinen opo-aika, jossa pohdittaisiin tulevaisuuden näkymiä.
- Ensimmäisenä opintovuotena voisi käydä tarkemmin läpi erilaisia jatko-opiskelu mahdollisuuksia, nyt erilaisista mahdollisuuksista kerrotaan vasta viimeisenä opintovuotena.
- Henkilökohtaista ohjausta voisi olla vähän aikaisemmin.
- Muutamia väh. yksi henkilökohtainen palaveri lisää.
- Tarjoamalla esim. Mahdollisuutta päästä ammattipsykologille
- Huomioimalla enemmän jokaista opiskelijaa
- Sitä pitäisi olla enemmän ja kattavammin niille, jotka haluavat.
- Mielestäni puutteita on enemmänkin jatko-opintoihin ohjauksessa. Opiskelijoille voitaisiin esitellä muitakin eri aloihin kuuluvia ammatteja kuin esim. juristi, lääkäri, opettaja, toimittaja yms. jotka ovat jokaisella ensimmäisenä mielessä, kun puhutaan esim. oikeustieteistä tai terveysalasta.
- Keskittymällä enemmän siihen mitä ohjattava haluaa käydä läpi esimerkiksi jatko-opiskelun suhteen.
- Hyvissä ajoin, niille jotka tarvitsevat apua
- Voiko sitä enää parantaa? Täällä päin ainakin opinto-ohjaus toiminut hyvin eikä ole ollut valittamisen varaa. Ehken kiireinen aikataulu voisi olla sellainen jota voisi parantaa sillä ohjausta asioihin ei saa samantien.
- Olen ollut tyytyväinen, ei valittamista joten en osaa sanoa
- Ettei jatko-opinnoista ohjata ainoastaan kolmannen vuoden alussa, koska osa valmistuu puoltavuotta aiemmin esim. Niin saattaa jäädä hyödyllinen tieto saamatta.

- Olen sen verran vanha, että tiedän pyrkimykseni jatkossa. Minulle on tarjottu mahdollisuutta ohjaukseen, mutten koe sitä tarvitsevani. Nuoremmille on annettu ohjausta.
- En osaa sanoa
- Tulevaisuuden suunnitelmien miettimiseen pitäisi kannustaa jo heti lukion alettua, kolmannella ja toisen vuoden lopussa opokäynnit, joissa tulevaisuuden ammatti pitäisi olla jo tiedossa tulevat liian yllättäen.
- Opinto-ohjaaja voisi olla vieläkin helpommin tavattavissa.
- Enemmän vuorovaikutusta opiskelijoiden kanssa, jolloin opiskelijat ottavat myös helpommin yhteyttä ja kyselevät, jolloin taso pysyy hyvänä.
-
- Jonkinsortin opinto-ohjaus tunteja olisi hyvä antaa etenkin viimeisen vuoden opiskelijoille. Meille ei olla kerrottu ajoissa jatko-opinto ajoista, ei alaesityistä yms. tärkeistä asioista. Haluaisin enemmän ala-esityksiä, joita nyt ei ole meille opastettu ollenkaan. Lisäksi tutustumista jatko-opinto aloihin. Ammattipuolella se voisi keskittyä enemmän aloihin, mitkä liittyvät opiskelemaamme alaan.
- Viimeisenä vuotena voisi olla enemmän hakuihin liittyviä tilaisuuksia ja yksityisiä keskusteluja.
- Katsoa enemmän yhdessä esim. pääsykoeasiat.
- minusta se on tarpeeksi hyvä juuri nyt enkä osaa mainita tapaa miten ohjausta voisi parantaa
-
- Enemmän yksityistä ohjausta.
- Opo kertoisi kaikille mahdollisuuksista ilman kysymistä
- Jos opoa joskus näkisi
- Jokaisen oppilaan olisi käytävä opinto-ohjaajalla vähintään kerran vuodessa, opinto-ohjaaja olisi paremmin työhönsä suhtautuva,
- En osaa sanoa

13. Arvioi omaa opiskeluasi asteikolla 1-5.

Vastaajien määrä: 215

	1	2	3	4	5		Yhteensä	Keskiarvo
olen laiska	7	23	53	87	45	olen ahkera	215	3,65
opin teorian kautta	9	26	53	61	66	opin tekemällä	215	3,69
en ole motivoitunut	5	20	44	85	61	olen motivoitunut	215	3,82
en pidä opiskelusta	4	12	49	105	45	pidän opiskelusta	215	3,81
en ole tunneilla aktiivinen	10	22	53	84	46	olen tunneilla aktiivinen	215	3,62
opiskelen mieluummin yksin	26	47	80	34	28	opiskelen mieluummin ryhmässä	215	2,96
en kykene pitkäjänteiseen opiskeluun	4	23	62	82	44	kykenen pitkäjänteiseen opiskeluun	215	3,65
uuden oppiminen on minulle työlästä	4	18	61	98	34	uuden oppiminen on minulle helppoa	215	3,65
Yhteensä	69	191	455	636	369		1720	3,61

14. Arvioi hyvän korkeakouluopettajan ominaisuuksia asteikolla 1-5.

Vastaajien määrä: 215

	1	2	3	4	5		Yhteensä	Keskiarvo
jämäkkä	7	40	92	57	19	rento	215	3,19
luennoiva	4	27	47	104	33	keskusteleva	215	3,63
hillitty	3	19	75	97	21	energinen	215	3,53
joustava	23	89	68	24	11	kurinalaisuutta vaativa	215	2,59
suurpiirteinen	4	10	61	103	37	perusteellinen	215	3,74
räväkkä	7	31	103	48	26	rauhallinen	215	3,26
Yhteensä	48	216	446	433	147		1290	3,32

15. Vastaa seuraaviin väittämiin.

Vastaaajien määrä: 215

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
Olen kiinnostunut koko tutkinnon suorittamisesta ulkomailla.	15	46	38	98	18	215	3,27
Olen kiinnostunut valitsemaan kursseja muiden korkeakoulujen kurssitarjonnasta.	20	68	49	35	43	215	3,06
Olen kiinnostunut kansainvälisten kurssien suorittamisesta.	37	65	29	59	25	215	2,86
Haluaisin opintojen aikana olla kansainvälisessä vaihdossa.	49	58	30	57	21	215	2,73
Minua kiinnostaa vieraalla kielellä opiskelu.	43	62	36	57	17	215	2,73
Haluan opiskella käytännönläheisesti yhteistyössä työelämän kanssa.	81	98	17	9	10	215	1,93
Olen kiinnostunut yrittäjyydestä.	26	51	59	63	16	215	2,96
Oppimispäiväkirjan kirjoittaminen on helpompaa kuin kurssin tenttiminen.	43	64	46	25	37	215	2,76
Läsnäolopakko luennoilla motivoi opiskelemaan.	43	92	42	24	14	215	2,41
Yhteensä	357	604	346	427	201	1935	2,75

16. Vastaa väittämiin verkko-opiskelusta.

Vastaajien määrä: 215

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
Verkko-opiskelu on hyvä tapa oppia.	24	102	50	32	7	215	2,52
On hyvä asia, että verkossa voi opiskella mihin aikaan itse haluaa.	98	92	12	9	4	215	1,74
On hyvä asia, että verkossa voi opiskella vaikka kotisohvalla.	92	92	17	9	5	215	1,8
Minun on helpompi ilmaista ajatuksiani verkossa kuin oppitunnilla.	51	53	54	37	20	215	2,64
Tehtäviä tulee tehtyä tehokkaammin kun ne ovat sähköisiä.	27	54	66	49	19	215	2,9
Aikataulut on helpompi laatia ja toteuttaa verkossa.	48	73	51	27	16	215	2,49
Verkkokeskusteluissa nousee esille hyviä ideoita/ajatuksia.	21	90	40	18	46	215	2,9
Verkko-opiskelu on sosiaalista.	19	43	76	49	28	215	3,11
Sosiaalista mediaa voi käyttää osana oppimista.	55	99	31	18	12	215	2,22
Yhteensä	435	698	397	248	157	1935	2,48

17. Millaista kuvittelet opiskelun olevan vuonna 2020?

Vastaajien määrä: 215

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
Opiskelu tapahtuu pääosin verkossa.	60	100	43	8	4	215	2,05
Simulaatio-opiskelua hyödynnetään päivittäin (todellisuuden jäljittelyä, esim. pimeänajon simulaattori).	48	110	37	9	11	215	2,19
Virtuaalipelit mahdollistavat ammatillisen opiskelun.	35	70	58	23	29	215	2,73
Tenttiminen tapahtuu täysin verkossa.	39	84	62	17	13	215	2,45
Luennot videoidaan ja julkaistaan opiskelijoiden käyttöön.	77	92	28	8	10	215	1,99
Robotteja hyödynnetään käytännön opiskelussa.	16	50	69	52	28	215	3,12
Virtuaaliympäristö tarjoaa luentoja kansainvälisesti.	54	106	33	7	15	215	2,18
Kaikki oppikirjat ovat sähköisiä.	45	64	67	26	13	215	2,53
Opetusta järjestetään ympäri vuorokauden.	21	44	69	60	21	215	3,07
Virtuaalilaseja hyödynnetään opetuksessa (esim. virtuaalilasien avulla voidaan luoda virtuaalitodellisuus).	23	58	67	38	29	215	2,96
Opiskelijoiden stressitasoa seurataan stressirannekkeella.	13	48	65	65	24	215	3,18
Luokahuoneopetuksesta luovutaan täysin.	8	22	77	89	19	215	3,41
Yhteensä	439	848	675	402	216	2580	2,65

18. Millaista kuvittelet opiskelun olevan vuonna 2025?

Vastaajien määrä: 215

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
Opiskelu tapahtuu pääosin verkossa.	94	81	20	5	15	215	1,91
Simulaatio-opiskelua hyödynnetään päivittäin (todellisuuden jäljittelyä, esim. pimeänajon simulaattori).	85	81	27	5	17	215	2,01
Virtuaalipelit mahdollistavat ammatillisen opiskelun.	57	69	42	15	32	215	2,52
Tenttiminen tapahtuu täysin verkossa.	81	70	33	10	21	215	2,16
Luennot videoidaan ja julkaistaan opiskelijoiden käyttöön.	111	65	21	3	15	215	1,82
Robotteja hyödynnetään käytännön opiskelussa.	44	66	50	27	28	215	2,67
Virtuaaliympäristö tarjoaa luentoja kansainvälisesti.	101	69	18	6	21	215	1,96
Kaikki oppikirjat ovat sähköisiä.	85	69	32	12	17	215	2,1
Opetusta järjestetään ympäri vuorokauden.	56	63	41	34	21	215	2,54
Virtuaalilaseja hyödynnetään opetuksessa (esim. virtuaalilasien avulla voidaan luoda virtuaalitodellisuus).	61	69	34	22	29	215	2,48
Opiskelijoiden stressitasoa mitataan/seurataan stressirannekkeella.	44	68	44	33	26	215	2,67
Luokkahuoneopetuksesta luovutaan täysin.	41	45	54	53	22	215	2,86
Yhteensä	860	815	416	225	264	2580	2,31

19. Kuvaile millainen on unelmiesi tulevaisuuden korkeakoulu.

Vastaajien määrä: 72

- Vapaasti muokattavissa oleva opiskelusuunnitelma, joka elää opiskelijan oman rytmin mukaan. Tiiviskursseja, vieraskielisiä luentoja, nettiin ladattavat luentomateriaalit.
- Siellä voi opiskella musiikkia, kansainvälisyys on tärkeää ja vaihtoon voi lähteä helposti lyhyeksi tai pitkäksi aikaa, mestarikursseja (Suomesta ja ulkomailta) on usein ja opiskelussa saa yhdistellä haluamiaan asioita ja toteuttaa itseään taiteellisesti, esim. pitää omia konsertteja.
- Myös käsikirjoittamista. Suurin osa opinnoista tehdään kuitenkin verkossa. Paljon kansainvälisyyttä. Sekä luentoja paikan päällä että kursseja verkossa. Yksilöllinen opinto-ohjaus.
- Opiskelu olisi joustavaa ja olisi mahdollista yhdistellä opintoja.
- Kaikki tapahtuu matrixissa ja ei tarvitse tiedostaa mitään.
- Unelmieni korkeakoulu on sellainen missä opettajat tekevät yhteistyötä opiskelijoiden kanssa. Asioista voi keskustella (tunneilla ja muutenkin). Teoriatunnit olisivat ennen harjoittelua, ei toisinpäin. Luokkaopetuksesta ei luovuttaisi. Simulaatio-opiskelua hyödynnetään teorian kanssa.
- Etäopinnot mahdollisia ja kiinnostavimmat alat olisivat samassa kaupungissa. Verkko-opiskelu lisääntyisi.
- Paikka, jossa voi vapaasti olla oma itsensä ja opiskella juuri sitä, mistä pitää. Omasta opintosuunnitelmasta saa karsittua ns. turhimmat ja epämieluisimmat oppiaineet pois, mikäli niillä ei ole tulevaisuuden ammatin

kannalta merkitystä. Mukavat ja ammattitaitoiset opettajat, joiden seurassa myös viihtyisi, eivätkä luennot tuntuisi "pakko pullalta".

- Ei liikaa sähköisyyteen perustuva.
- Aikalaille nykyinen korkeakoulu. Osan opiskeluista voi tehdä verkossa ja osalla tunneista on läsnäolopakko. Myös kansainvälisyys on mielestäni tärkeää kaikissa kouluissa.
- aikalaille samanlainen kuin nykyään koska jokainen voi ihan tarpeeksi istua kotona koneella joten sitä ei pitäisi sotkea kouluun
- Kansainvälinen ja kehittynyt jossa jokaisen yksilölliset tarpeet huomioidaan
- Työssäoppimisjaksot toteutetaan suunnitellusti ja järjestelmällisesti oppilaskohtaisesti. Ilmainen lounas ns. "nuorten ryhmille" pysyy osana opintoja. Kieliopinnot pysyvät mukana valinnaisten aineiden listalla, ja niitä kannustetaan opiskelemaan.
- Joka ei ole ammattikorkeakoulu.
- Opinnot voisi suorittaa täysin omassa tahdissa ja opiskelun voisi suunnitella itse ja opiskelu tapahtuisi pääsääntöisesti kotoa käsin tai ehkä joissain pienryhmissä.
- Tuntien sisällöt olisi tarjolla myös netissä esim. heti tunnin jälkeen, jolloin poissaolon takia ei jäisi muista jälkeen.

Asioita opiskellaan enemmän käytännössä

- Käytännön läheinen opetusympäristö, paljon havainnollistamis materiaalia
- En osaa sanoa
- En osaa sanoa
- Rento, omalla motivaatiolla iso vaikutus.
- Unelmieni korkeakoulussa opetus tapahtuu koulurakennuksessa tai työharjoittelussa työpaikalla, ja paljon lukemista vaativat opiskelumateriaalit EIVÄT ole sähköisiä. Korkeakoulujen rahoitus on julkista.

Korkeakoulujen tehtävänä on kouluttaa osaajia eri tieteenaloille teollisuuden ja palveluiden tarpeisiin painottaen koulutuksen laatua. Laatuun sitoutuu se, että opiskelijoita on tarkoitus innostaa opittavissa asioissa, jotta "heikommin tuottavat" opiskelijatkin innostuisivat opiskelusta.

Ulkomaisille opiskelijoille pitää laittaa lukukausimaksut, jotka vastaavat muun Euroopan hintoja.

Kulttuurialojen koulutusta supistettava merkittävästi lukuunottamatta musiikkia. Tulevaisuudessa on ehkä mentävä siihen, että korkeakouluissa koulutetaan vain lääkäreitä, poliiseja, sotilaita, sairaanhoitajia, insinöörejä ja muita välttämättömiä ammatteja, koska elintason romahdus on alkanut ja kärjistyen tulevaisuudessa tulee lopettamaan paljon teollisuutta ja sitä myötä palveluja.

- Monipuoliset mahdollisuudet eri opiskelu vaihtoehtoihin. Työn ja opiskelun yhdistäminen.
- Hyödynnetään uutta ja hienoa tekniikkaa, mutta ei luovuta silti luokkahuoneopetuksesta/luennoista eikä sosiaalisista kontakteista. Tietokoneita ja muuta tekniikkaa voi käyttää tehtävien teossa ja tiedonhaussa ym. opiskelussa, mutta keskustelua ja ryhmätöitä ei tulisi unohtaa.
- Teknologiaa hyödyntävä, mutta silti sellainen jossa ei ole luovuttu kokonaan lähiopetuksesta. Monipuolisia opetusmenetelmiä tarjoava.
- Läsnäolopakko, rennot mutta ammattitaitoiset opettajat, paljon eri oppimateriaaleja, enemmän käytännön harjoitustunteja, taukoja sopivin väliajoin.
- Paljon simulaatio-opiskelua
- Samaa vanhaa linjaa myötäilevä, kirjoja käytetään eikä nettiin tungeta kaikkea. Opiskelu tapahtuu opettajan johdolla.
- suurin osa oppimisesta tapahtuisi verkossa ja siellä missä liikkuu..jotkut osat olisi hyvä tietoenkin käydä ihan koulussa mutta osa sitten olisi hyvä jos saisi tehdä silloin kun haluaa.
- Käytännössä harjoittelua, etäopiskelua mutta myös luokassa työskentelyä ainakin muutaman kerran viikossa.
- Sellainen jossa voisi mahdollisimmalla paljon opiskella itsenäisesti, mutta en myöskään haluaisi luopua kokonaan lähiopetuksesta, sekin on tärkeää!
- Melko perinteinen, en pidä sähköisestä opiskelusta. Asiat tulee tehtyä, kun on tunteja ja paperisia tehtäviä. Tekemällä oppii parhaiten, ei tietokoneen ruutua tuijottamalla.
- Opiskelu tapahtuisi itsenäisesti (jos niin haluaa), luokkaopetustakin olisi tarjolla. Opintojen rakenteeseen olisi mahdollista vaikuttaa mahdollisimman paljon itse. Oppilashuolto pelaisi!
- en osaa kuvailla
- Rento paikka
- Sopivan haastava, mutta sopivan rento opiskelu. Opiskelua koulussa normaalisti ja sosiaalinen ympäristö.
- Rennot opettajat, Hyvä luokka ja luokkahenki, tunneilla oppii ja ovat mielenkiintoisia!
- Unelmieni tulevaisuuden korkeakoulu: Koulu olisi helppo ja ei hirveän stressaava, mahdollisimman paljon etäopiskelua.
- Opintokokonaisuudet on ryhmitelty selkeästi, mutta niitä voi valita joustavasti ja suorittaa itsenäisesti esim. netissä. Luennoista ja luokkahuoneopetuksesta ei kuitenkaan luovuta, vaan niitä kehitetään monipuolisemmiksi.

- Opiskelu on rentoa ja motivoivaa. Käytetään paljon verkkoa ja tekniikkaa.
- oppikirjat luokahuoneet kovakuri kännykkäkielto ei nettiä ja paljon käytäntöä
- Työnantajien kanssa yhteistyötä tekevä ja monipuolista opetusta tarjoava.
- Luentoja pidettäisiin yhteisissä, eikä kaikki siirtyisi nettiin.
- Ei ainoastaan tietotekniikkaa, robotteja ja internetiä vaan myös käsin tekemistä.
- Samanlainen, kuin tänäkin päivänä. Paljon työharjoittelua ja mukavaa opetusta.
- Edelleen käytännönläheisyys on mukana opiskelua eikä kaikkea korvata tekniikalla ja sähköisesti
- Aihe itsessään on niin kiinnostava, että motivaatio opiskeluun tulee itsestään. Opettaja on enemmänkin keskustelevala henkilö, kuin joku, joka yrittää epätoivoisesti kaataa tietoa oppilaiden aivoihin. Toivon, että asioiden ymmärtäminen olisi tärkeämpää kuin asioiden pönttääminen ja ulkomuistaminen. Toivon, että kirjoista ei luovuttaisi kokonaan, koska oletan, etteivät ihmiset ole kymmenessä vuodessa kehittyneet näytöistä ja muista teknisistä laitteista aiheutuvalle päänsärylle immuuneiksi. Toivon myös, ettei käsin kirjoittamista unohdeta, koska se auttaa muistamaan asioita paremmin, kuin kirjainten tökkiminen/näpyttäminen. Todennäköisesti tekniikka on kymmenessä vuodessa kehittynyt siihen pisteeseen, missä sen kuuluisi olla, jotta opiskelun sähköistäminen olisi järkevää.
- Silti tulevaisuudessa olisi hyvä tavata oikeita ihmisiä päivittäin eikä pelkästään virtuaalimaailman kautta. Korkeakoulussa pitäisi olla paikalla ainakin muutamana päivänä viikossa eristäytymisen vastapainoksi.
- Mahdollistaa itsenäisen sekä luokkaopetuksen, mikä sopii kullekin oppilaalle parhaiten. Oppilailla saisi olla myös enemmän valinnanvaraa päättää opiskelustaan.
- Toivon, ettei kaikkea muutettaisi sähköiseksi, vaan myös perinteisistä opiskelutavoista pidettäisiin kiinni.
- Viihtyisä. Opiskelu olisi siellä mukavaa ja tehokasta.
- Voi itse päättää täysin opiskelutahdin, opiskelutavan ja ympäristön.
- Sellainen, jossa palataan vanhaan hyvään aikaan. Ei jatkuvaa tietokoneella näpyttelyä ja verkkoluentoja yms. Joustavaa opiskelua jota voi itse suunnitella.
- Opiskelussa yhdistellään sujuvasti tavallista luokahuoneopetusta ja verkko-opiskelua.
- Sellainen, jossa saa toteuttaa itseään ja opiskella sitä, mitä juuri itse haluaa. Opetuksen tulisi olla motivoivaa
- Opiskelijat olisivat ystävällisiä toisille ja kaikki tulisivat toimeen kaikkien kanssa. Opetus olisi laadukasta ja opettajat melko rentoja ja ammattitaitoisia. Koulurakennus itsessään olisi viihtyisä ja mukava paikka jonne meneminen ei rasittaisi.
- Joustava, ajanmukainen ja avoin.
- Jos olisin tuolloin (v. 2020 / 2025) korkeakoulussa, en ainakaan toivoisi robotteja vierelle istumaan ja opettamaan minua kuinka koulutunneilla tulee olla. Liikaa elektroniikkaan ei kannata omasta mielestäni paneutua opiskelun aikana. Uutisissa on mainittu kuinka helposti yhdellä helpolla haksauksella saadaan lukion tentti aivan sekaisin.

Virtuaalipelit ovat kyllä tulevaisuutta mutta virtuaalilasien käyttäminen esim. ei-pelialan tutkinnoissa ei sopisi. Pelien kehittämisen suhteen lasit sentään toimisi.

- Järjestelmä, jossa hyödynnetään sekä hyväksi todettuja perinteisiä menetelmiä että uudempia, sähköisiä järjestelmiä.
- Kommunikointi opettajien välillä pelää, opettajilla on aikaa huomioida ja ideoida oppilaitten kanssa. Asiat mennään rauhassa, opettajia on tarpeeksi, ettei asioita tarvitse vaan pakolla mennä eteenpäin ripeästi.
- Vaikka kaikki koneistuisi, toivoisin esimerkiksi luokahuoneopiskelun jatkuvan, se lisää vuorovaikutusta opettajan ja opiskelijan välillä. En tosin tiedä oppivatko lapset opiskelemaan kaiken verkossa, mutta jos itse kymmenen vuoden päästä lähtisin opiskelemaan, kokisin tarvitsevani perinteistä opetusta. Eli lähes täydellinen koneellistuminen palvelisi nuoria, muttei kattavasti kaikenikäisiä.
- Opiskelija tulee itse saada päättää opiskelustaan verkossa/netissä. Joillekin paperi ja kynä on oppimisen kannalta paljon parempi vaihtoehto kuin tietokone ja näillekin oppilaille tulisi antaa mahdollisuus oppia itselleen tehokkaalla tavalla vaatimatta siirtymistä tietokoneelle.
- Opiskelijat voivat opiskella halutessaan verkossa, ja suorittaa kursseja näin etänä. Opettajiin voi myös saada yhteyden vaikka skypeillä.
- Kansainvälinen, monipuolinen, vaativa, mutta sitäkin palkitsevampi.
-
-
- Ei ainakaan mitään noista edellisistä. Tahtoisin sen olevan käytännönläheistä, sosiaalista, sekä itsenäistä. Haluaisin että siinä voisi mahdollisuuksien mukaan räätälöidä itselle hyvän opetuspaketin, johon annettaisiin helposti ja kannattavasti ohjausta. Tahtoisin, että ulkomaille pääsisi helposti harjoitteluun.
- Sellainen jossa opiskelu on mahdollista silloin kun opiskelijalle sopii. Opiskelija voi siis opiskella samalla kun on kuntosalilla tai töissä. Myös sellainen jossa tietoa tarjotaan kansainvälisesti internetin kautta. Opiskelijat voisivat esimerkiksi olla virtuaalisesti paikanpäällä kun CERN:ssä tutkitaan ytimiä ja liittyä maailman laajuisen keskusteluun mitä kyseisessä tutkimuksessa tapahtui ja mitä uutta voidaan saada siitä irti.
- opetus on muokattu yksilölliseksi siten että kaikkia opetetaan siten miten oppilas oppii parhaiten
- Opetus on monipuolista ja konservatiivista. Jokaisen opiskelutavat otetaan yksilöllisesti huomioon tavalla tai toisella. Opiskelijoista huolehditaan psyykkisesti ja fyysisesti hyvin.
- Perinteinen, ei liian teknologiapainotteinen.
- en tiää

- Helppoa
- Sellainen, jossa on monipuolisesti erilaista opetusta. Monipuolinen opetus on mielestäni sitä, että kaikki ei ole vain netissä ja virtuaaliympäristöissä, vaan asioita tehdään myös oikeasti käytännössä!
- En osaa sanoa